

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

**ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΧΩΡΟ**

**ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΟΛΙΚΗ
ΠΟΙΟΤΗΤΑ**

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Α. ΔΡΙΤΣΑΣ

**ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

Επιβλέπων Καθηγητής: Αρτίκης Γεώργιος

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2005

*Στους λατρευτούς μου γονείς Θανάση και Ρούλα,
στην μοναδική μου αδερφή Εύη,
στον αγαπημένο μου παππού Σπύρο και
στον αδελφικό μου φίλο Κωνσταντίνο Βλασταράκο,
για την αμέριστη συμπαράσταση και αγάπη τους.*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό θεωρώ μέγιστη υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω τον επιβλέπων καθηγητή του Πανεπιστημίου Πειραιώς, κ. Γεώργιο Αρτίκη, για τις συμβουλές και τις εποικοδομητικές παρατηρήσεις του, που συνέβαλαν στην επιτυχή συγγραφή της εργασίας. Επιπλέον, επιθυμώ να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στη θεία μου Χρυσούλα Βορρέα, διευθύντρια του τμήματος χρηματοδοτήσεων της τράπεζας BNP-PARIBAS, για την πολύτιμη βοήθειά της. Φυσικά, δεν θα μπορούσα να μην αναφέρω τη στήριξη των αδελφικών μου φίλων Νίκο, Δημήτρη, Κώστα και Παναγιώτη, καθώς επίσης και τον πολύ σημαντικό ρόλο που έπαιξε η συμφοιτήτρια και συνοδοιπόρος μου Βασιλική Δελάκη για την έγκαιρη εκπόνηση της εργασίας. Τέλος, η προσπάθεια αυτή δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς την αφανή συνδρομή της οικογένειάς μου. Στη μητέρα μου, τον πατέρα μου και την αδερφή μου, οπωσδήποτε οφείλω πολλά, όχι μόνο για τις πολλές ώρες που έχω πάρει από αυτούς για να μπορέσω να ολοκληρώσω την εργασία μου μέσα στο αρχικό χρονοδιάγραμμα, αλλά και για την απαραίτητη ηρεμία που μου έχουν προσφέρει για να μπορέσω να αξιοποιήσω παραγωγικά εκείνες τις ώρες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	3
Εισαγωγή.....	3
1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ	3
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	4
1.3 ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ	5
1.4 ΔΟΜΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	8
Οι χρηματοδοτήσεις ως Τραπεζική Εργασία	8
2.1 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ.....	8
2.1.1 Τράπεζες και Χρηματοδοτήσεις.....	8
2.1.2 Λειτουργία και Στόχος Υπηρεσιών Χρηματοδοτήσεων Τραπεζών	11
2.1.3 Επιλογή Τράπεζας	14
2.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ.....	16
2.2.1 Κριτήρια Κρατικού Ενδιαφέροντος.....	17
2.2.2 Κριτήρια Ιδιωτικού Ενδιαφέροντος (Τραπεζών)	18
2.3 ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ.....	25
2.3.1 Χρηματοδοτήσεις για Κεφάλαιο Κίνησης.....	26
2.3.2 Χρηματοδοτήσεις για Πάγιες Εγκαταστάσεις και Εξοπλισμό.....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	31
Νομικά Θέματα και Νομοθετικές Ρυθμίσεις.....	31
3.1 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	31
3.2 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	33
3.2.1 Ιστορική Αναδρομή	33
3.2.2 Γενικοί Κανόνες Χρηματοδοτήσεων.....	36
3.2.3 Συντελεστής Φερεγγυότητας Τραπεζών.....	39
3.2.4 Περιορισμός Μεγάλων Χρηματοδοτικών Ανοιγμάτων.....	42
3.2.5 Υποχρεωτικές Τοποθετήσεις Τραπεζών στην Τράπεζα της Ελλάδος.....	43
3.3 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ.....	44
3.3.1 Το νέο Σύμφωνο για την Κεφαλαιακή Επάρκεια της Επιτροπής της Βασιλείας	44
3.3.2 Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	52
Χρηματοοικονομική Ανάλυση.....	52
4.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	52
4.1.1 Ισολογισμός.....	53
4.1.2 Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως	55
4.1.3 Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων	57
4.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ.....	59

4.2.1 Είδη Αριθμοδεικτών	60
Α. Ρευστότητα.....	61
Β. Δανειακή Επιβάρυνση.....	63
Γ. Κυκλοφοριακή Ταχύτητα	64
Δ. Αποδοτικότητα.....	65
Ε. Ιδιωφελής Αποδοτικότητα.....	65
ΣΤ. Ποσοστό Κερδών επί των Πωλήσεων	66
4.2.2 Προβλήματα κατά την Ανάλυση των Χρηματοοικονομικών Δεικτών	67
4.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΕΚΡΟΥ ΣΗΜΕΙΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.....	69
4.4 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ.....	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	76
Διαδικασία Χρηματοδοτήσεων.....	76
5.1 ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ.....	77
5.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.....	79
5.3 ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	84
5.4 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	85
5.5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	86
5.6 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	87
5.7 ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ.....	87
5.8 ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΓΚΡΙΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	89
5.9 ΛΗΨΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	90
5.10 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	92
5.11 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ.....	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	95
Ειδικές Μορφές Χρηματοδοτήσεων	95
6.1 ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ	95
6.1.1 Θεσμικό Πλαίσιο	98
6.1.2 Είδη.....	100
6.1.3 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα	102
6.1.4 Κόστος	104
6.1.5 Παράδειγμα Λειτουργίας της Πρακτορείας Απαιτήσεων	106
6.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ.....	107
6.2.1 Θεσμικό Πλαίσιο	108
6.2.2 Είδη.....	110
6.2.3 Πλεονεκτήματα.....	112
6.2.4 Μειονεκτήματα.....	114
6.2.5 Σύγκριση Κόστους Μίσθωσης - Κόστους Χρηματοδότησης	115
6.2.6 Παράδειγμα Χρηματοδότησης μέσω Sale and Lease Back	115
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	117
Συμπεράσματα	117
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

Η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος, η διεθνοποίηση των αγορών και η αλματώδης βελτίωση της πληροφορικής έχουν σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη ενός έντονα ανταγωνιστικού περιβάλλοντος στον τραπεζικό χώρο. Νέα προϊόντα σχεδιάζονται, νέα λειτουργικά συστήματα εφαρμόζονται σύμφωνα με τις ανάγκες τις αγοράς, που διαδραματίζουν πλέον καθοριστικό ρόλο στις επιχειρηματικές αποφάσεις των τραπεζών. Το έντονα αναπτυσσόμενο ανταγωνιστικό περιβάλλον μεταφέρει, ακόμα και στον ελληνικό χώρο, τον θεσμό των συγχωνεύσεων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, προκειμένου να ανταποκριθούν στις έντονα εξελισσόμενες ανάγκες της αγοράς, ενώ παράλληλα απαιτεί γενικότερα από τον επιχειρηματικό κόσμο μία έντονη δραστηριότητα, λόγω των εξελισσόμενων αναγκών των ανθρώπων.

Οι χρηματοδοτήσεις ήταν και παραμένουν στο επίκεντρο της τραπεζικής δραστηριότητας, δεδομένου ότι αποτελούν την κινητήρια δύναμη για τον επιχειρηματικό κόσμο. Η χρηματοδοτική λειτουργία απαιτεί το συγκερασμό διαφόρων εξειδικευμένων γνώσεων, γεγονός που την καθιστά μία σύνθετη και πολύπλοκη εργασία.

Αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι η παρουσίαση του θεσμού των χρηματοδοτήσεων, θέμα με μεγάλη κρισιμότητα, όχι μόνο για τον χρηματοπιστωτικό τομέα, αλλά και για τον επιχειρηματικό. Η ενημέρωση των ατόμων που προορίζονται να καταλάβουν θέσεις σε τραπεζικά ιδρύματα, αλλά και γενικότερα ατόμων που ενδιαφέρονται απλώς να ενημερώνονται για τις λειτουργίες

των τραπεζικών ιδρυμάτων στα θέματα χρηματοδοτήσεων, ακόμη και όταν δεν αποτελούν το αντικείμενο της εργασίας τους, καθώς και η κατανόηση του τραπεζικού μηχανισμού στο σύνολό του, προσφέρεται από την εκπόνηση της παρούσας εργασίας.

Ακόμα, πρέπει να αναφερθεί ότι τα επιμέρους διαδικαστικά θέματα που σχετίζονται με τις εργασίες των χρηματοδοτήσεων διαφέρουν από τράπεζα σε τράπεζα, οπότε δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν από κανένα βιβλίο που απευθύνεται σε διατραπεζικό κοινό. Η βασική δομή και φιλοσοφία τους όμως είναι η ίδια.

1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Μιας και το αντικείμενο της παρούσης εργασίας είναι οι τραπεζικές χρηματοδοτήσεις στον ελληνικό χώρο, κυρίως οι χρηματοδοτήσεις επιχειρήσεων, για την ανάλυση του θέματος δεν μπορούσαμε παρά να αρκεστούμε στην ελληνική βιβλιογραφία, η οποία αποδείχτηκε αρκετά πλούσια. Επιπλέον πληροφορίες, πρέπει να αναφερθεί ότι αντλήθηκαν από άρθρα που δημοσιεύει ο εγχώριος τύπος, αλλά και από εκθέσεις και τα μηνιαία οικονομικά δελτία που εκδίδει η Τράπεζα της Ελλάδος. Επιπρόσθετα, καταλυτική στη δημιουργία της εν λόγω εργασίας, υπήρξε η έκδοση του Δελτίου της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, το οποίο συνέβαλε, όχι μόνο στη συγγραφή της εργασίας, αλλά και στην αποσαφήνιση και κατανόηση πολλών εννοιών.

Η μόνη περίπτωση που η ελληνική βιβλιογραφία δεν μπορούσε να καλύψει τις ανάγκες της εργασίας, είναι εκείνη της διαδικασίας χρηματοδοτήσεων, που αναλύεται στο 5^ο Κεφάλαιο. Για το λόγω αυτό κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί ότι σημαντική βοήθεια προσέφεραν κάποιες σημειώσεις από σεμινάρια που πραγματοποιούνται από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, καθώς και από άρθρα που είχαν δημοσιευθεί τα προηγούμενα χρόνια στον εγχώριο τύπο.

Κλείνοντας, θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί ότι σημαντική βοήθεια για τα νομικά θέματα και την αποσαφήνιση νομικών όρων προσέφεραν τα βιβλία του κ. Ψυχομάνη και του κ. Γεωργιάδη, καθώς ακόμα δεν πρέπει να μειωθεί και ο βαθμός σημαντικότητας των στοιχείων που αντλήθηκαν από το διαδίκτυο από επιμέρους ιστοσελίδες διαφόρων ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων.

1.3 ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ

Η δυναμική ενός οικονομικού συστήματος δημιουργεί, όπως είναι φυσικό, οικονομικές μονάδες που παρουσιάζουν πλεονάσματα ή ελλείμματα χρηματικών διαθεσίμων. Έτσι, όσοι διαθέτουν πλεόνασμα αναζητούν τρόπους να το επενδύσουν προκειμένου να αποκομίσουν κέρδη, ενώ όσοι εμφανίζουν έλλειμμα είναι διατεθειμένοι, καταβάλλοντας κάποιο κόστος, να δανειστούν για να αντιμετωπίσουν τις υποχρεώσεις τους.

Οι τράπεζες, ως κύριοι εκφραστές του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αναπτύσσουν τον απαιτούμενο μηχανισμό, προκειμένου να γίνεται η ασφαλής μεταφορά των κεφαλαίων από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές μονάδες προς γενικό όφελος.

Οι καταθέσεις και οι χρηματοδοτήσεις είναι παραδοσιακά οι σημαντικότερες τραπεζικές εργασίες. Η ανάπτυξη βέβαια του τραπεζικού συστήματος έχει δημιουργήσει πλήθος άλλων μεσολαβητικών εργασιών ή παραγώγων προϊόντων, τα οποία αποφέρουν επίσης σημαντικά κέρδη στις τράπεζες. Ωστόσο, οι χρηματοδοτήσεις παραμένουν ένας ιδιαίτερα νευραλγικός τομέας, δεδομένου ότι είναι δυνατόν ανεπιτυχής χειρισμός τους να εκθέσει τα συμφέροντα των τραπεζών.

Οι περισσότεροι, πλέον, τραπεζικοί οργανισμοί δίνουν ιδιαίτερο βάρος στις χρηματοδοτήσεις, προωθώντας και λανσάροντας τις προσφορές τους ολοένα και περισσότερο, κάτω από ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον, το οποίο

στηρίζεται, σε μεγάλο βαθμό, στην παροχή των καλύτερων προσφορών. Ο οξύτατος ανταγωνισμός, χαρακτηριστικό της σημερινής εποχής, οδηγεί τα τραπεζικά ιδρύματα σε ένα συνεχές κυνήγι των τάσεων της αγοράς, επιδιώκοντας την παροχή της καλύτερης προσφοράς για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές.

1.4 ΔΟΜΗ

Η ανάπτυξη που ακολουθεί διακρίνεται σε πέντε βασικές ενότητες, μέσω των οποίων γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστούν τα διάφορα είδη χρηματοδοτήσεων που χορηγούνται από τα ελληνικά κρατικά και ιδιωτικά ιδρύματα, καθώς και να περιγραφούν τα χαρακτηριστικά, ο τρόπος λειτουργίας, η χρησιμότητα της κάθε μορφής χρηματοδότησης και η διαδικασία που ακολουθούν τα τραπεζικά ιδρύματα για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων.

Στην πρώτη ενότητα αναπτύσσονται ορισμένα θέματα γενικά περί χρηματοδοτήσεων και τραπεζών, καθώς πραγματοποιείται και μία απλοϊκή, προκειμένου να γίνει εύκολα κατανοητή, γραφική απεικόνιση της χρηματοδοτικής διαδικασίας. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα κριτήρια χρηματοδοτήσεων και οι διάφορες μορφές χρηματοδοτήσεων, ώστε να αποκτήσει ο αναγνώστης μία πρώτη άποψη για τον θεσμό των χρηματοδοτήσεων.

Στην δεύτερη ενότητα αναπτύσσονται κάποια νομικά θέματα, αφού θεωρήθηκε ότι ήταν αναγκαίο να αναφερθούν, όπως για παράδειγμα οι υποχρεώσεις των τραπεζών και το θεσμικό πλαίσιο της χώρας μας. Ακόμα, θα ήταν παράλειψη να μην γίνει και μία αναφορά στο νέο Σύμφωνο της επιτροπής της Βασιλείας, το οποίο δεν αφήνει ανεπηρέαστη τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και ειδικότερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Στην τρίτη ενότητα, ήτοι, στο Κεφάλαιο 4 της εργασίας, ερχόμαστε στον κύριο κορμό της εργασίας και για το λόγο αυτόν αφιερώνεται ένα ολόκληρο κεφάλαιο

στην χρηματοοικονομική ανάλυση που διενεργούν οι τράπεζες εις βάρος των επιχειρήσεων, προκειμένου να κρίνουν αν πληρούν τις προϋποθέσεις, προκειμένου να προχωρήσουν στην χρηματοδότησή τους. Πραγματοποιείται μία μικρή αναφορά στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Επίσης, αναφέρονται οι κυριότεροι χρηματοοικονομικοί δείκτες που χρησιμοποιούν οι τραπεζικοί οργανισμοί, καθώς αναλύεται και η μέθοδος του Νεκρού Σημείου του κύκλου εργασιών της επιχείρησης.

Το πέμπτο κεφάλαιο πραγματεύεται την όλη διαδικασία χρηματοδοτήσεων και τα έντεκα βήματα, που σαν «κορμό» στις διεργασίες τους, ακολουθούν οι τράπεζες, με αναφορές σε κάθε βήμα χωριστά, με μικρή εξαίρεση εκείνου της χρηματοοικονομικής ανάλυσης, μιας και πραγματοποιήθηκε εκτενής ανάλυση στο κεφάλαιο που προηγήθηκε. Η διαδικασία αυτή κρίνεται πολύ σημαντική, διότι προσφέρει πληροφορίες τόσο στον αναγνώστη για τη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όσο και για τον πιθανό μελλοντικό επιχειρηματία, όσον αφορά την «προετοιμασία» του, προκειμένου να επιτύχει χρηματοδότησης από τα αντίστοιχα ιδρύματα.

Τέλος, κλείνοντας την εργασία, θα παρουσιαστούν δύο μορφές χρηματοδοτήσεων, που ουσιαστικά, έχουν γνωρίσει άνθιση κατά τα τελευταία χρόνια στον ελληνικό χώρο και που παρουσιάζουν κάποιες ιδιαιτερότητες, συγκριτικά με τα προηγούμενα είδη χρηματοδοτήσεων. Για το λόγο αυτό δεν θα μπορούσαν και να παραλειφθούν. Αναφερόμαστε λοιπόν στην Πρακτορεία Επιχειρηματικών Απαιτήσεων και στην Χρηματοδοτική Μίσθωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Οι χρηματοδοτήσεις ως Τραπεζική Εργασία

2.1 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

2.1.1 Τράπεζες και Χρηματοδοτήσεις

Αν θα θέλαμε σε γενικές γραμμές να απαντήσουμε στο ερώτημα “τι είναι μια τράπεζα”, θα λέγαμε, χωρίς η γενικότητα της απάντησης να απέχει από την πραγματικότητα, ότι τράπεζα είναι ένα κερδοσκοπικό ίδρυμα, το οποίο δανείζεται έναντι κάποιας τιμής χρήμα και εν συνεχεία το δανείζει έναντι κάποιας άλλης τιμής, κερδίζοντας τη διαφορά.

Ο παραπάνω ορισμός είναι σαφώς περιγραφικός, αλλά παρόλο τον περιγραφικό του χαρακτήρα, εγγίζει την ουσία των πραγμάτων. Σύμφωνα με τον Εμπορικό Νόμο, η έννοια της τράπεζας αποδίδεται ως εξής: “τράπεζα είναι οι επιχειρήσεις εκείνες, οι οποίες, ανεξαρτήτου άλλου σκοπού, δέχονται κατ’ επάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών” (Χασιώτης 1986, σελ. 1).

Το οικονομικό περιβάλλον απαιτεί από τις τράπεζες να παίξουν το ρόλο του φορέα εκείνου που θα συνδυάζει συμπληρωματικές ανάγκες και συμφέροντα, αλλά και θα μεταφέρει τα κεφάλαια από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες. Όπως είναι φυσικό η μεσολάβηση αυτή συνεπάγεται για τις τράπεζες, εκτός από το κέρδος που είναι άλλωστε και το ζητούμενο, κόστος και κινδύνους.

Το κίνητρο που εμπλέκει τις τράπεζες στη διαδικασία αυτή θα μπορούσε να θεωρηθεί αναμφίβολα οι οικονομίες κλίμακας. Από τη συμμετοχή τους στο χρηματοοικονομικό σύστημα δημιουργούνται οικονομίες κλίμακας, που αποφέρουν

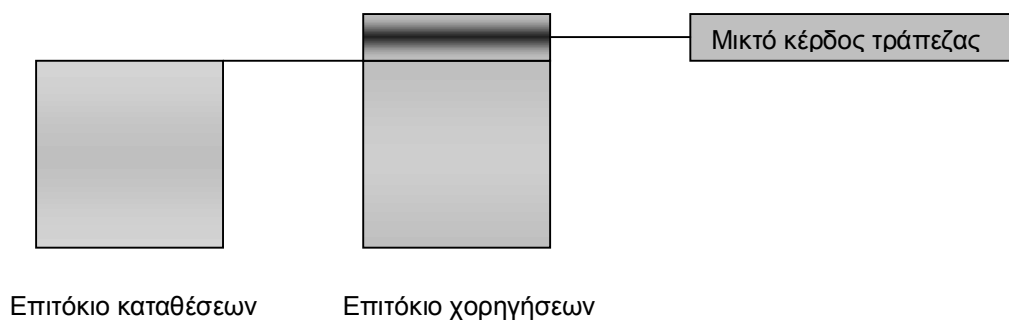
σε όλους μακροπρόθεσμα οφέλη. Ωστόσο, οι τράπεζες δραστηριοποιούνται στη διενέργεια χρηματοδοτήσεων σε καθημερινή βάση αποβλέποντας κυρίως στην επίτευξη δύο στόχων:

- έσοδα από τόκους
- προσέλκυση παραγωγικών εργασιών

Έσοδα από τόκους: Όσον αφορά τα έσοδα από τόκους, πρέπει να τονιστεί ότι οι τράπεζες λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο που λειτουργεί μία εμπορική επιχείρηση.

Η εμπορική επιχείρηση αγοράζει εμπορεύματα σε χονδρική τιμή από τους προμηθευτές, ενσωματώνει το μικτό της κέρδος και διαμορφώνει τις τιμές λιανικής που τελικά θα πουλήσει το προϊόν της.

Οι τράπεζες με τον ίδιο τρόπο εμπορεύονται το χρήμα. Το προμηθεύονται δηλαδή με επιτόκια σε τιμές χονδρικής, κυρίως από τους καταθέτες τους (εμπορική αγορά) ή από άλλες τράπεζες (διατραπεζική αγορά), και στη συνέχεια το δανείζουν με μεγαλύτερα επιτόκια στους πελάτες τους –επιχειρηματίες ή ιδιώτες- που το έχουν ανάγκη. Μία απλή σχηματική αναπαράσταση είναι η εξής:

Θα μπορούσαμε λοιπόν να ονομάσουμε πελάτες της τράπεζας, υπό στενή έννοια, μόνον όσους παίρνουν δάνεια, στους δε καταθέτες να αποδώσουμε την έννοια των προμηθευτών της.

Η διαφορά των επιτοκίων αντικατοπτρίζει μόνο το μικτό κέρδος της τράπεζας, από όπου πρέπει να αφαιρέσουμε το λειτουργικό κόστος των υπηρεσιών της, τις αποσβέσεις των παγίων στοιχείων, κάποιες προβλέψεις για κάλυψη δανείων που δεν θα πληρωθούν και τους φόρους, για να προκύψει τελικά το καθαρό κέρδος της τράπεζας από τόκους.

Θα πρέπει επίσης να λάβουμε υπόψη μας ότι το κέρδος αυτό μειώνεται ακόμη περισσότερο συνεπεία και άλλων παραγόντων, όπως είναι το ενδεχόμενο να παραμένουν αδιάθετα από την τράπεζα κεφάλαια, για τα οποία πληρώνει τόκο στους καταθέτες της, ή την υποχρέωση όλων των εμπορικών τραπεζών να καταθέτουν στην Τράπεζα της Ελλάδος μέρος των καταθέσεων τους με χαμηλότερες αποδόσεις.

Προσέλκυση παραγωγικών εργασιών: Οι τράπεζες, εκτός από τις παραδοσιακές εργασίες των καταθέσεων και των χορηγήσεων, έχουν αναπτύξει ένα πλέγμα παροχής υπηρεσιών προς τους πελάτες τους που περιλαμβάνει εισαγωγές, εξαγωγές, κίνηση κεφαλαίων, παράγωγα προϊόντα αγοράς συναλλάγματος και πολλές άλλες εργασίες που συνθέτουν το αντικείμενο μιας σύγχρονης τράπεζας. Άλλωστε, όπως όλοι γνωρίζουμε, η τάση των τραπεζών στις μέρες μας είναι, εκμεταλλευόμενες το δίκτυό τους και την πρόσβασή τους στην αγορά, να αναλαμβάνουν την προώθηση χρηματιστηριακών προϊόντων, να λειτουργούν ως σύμβουλοι επιχειρήσεων, να ασχολούνται με την προώθηση της πώλησης αγαθών και λοιπά, που παραδοσιακά ανήκαν σε άλλους επιχειρηματικούς κλάδους.

Έχουν λοιπόν κάθε λόγο να θέλουν να αναπτύξουν συνεργασίες σε ποικίλους επιχειρηματικούς τομείς με τους πελάτες τους, γεγονός που τις αναγκάζει να

δραστηριοποιούνται σε ένα έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπου η προσέγγιση των πελατών επιτυγχάνεται με προσφορά εκπτώσεων αλλά και ταχεία και ιδιαίτερη εξυπηρέτηση.

Από την άλλη μεριά οι πελάτες έχουν συνήθως αυξημένες ανάγκες σε κεφάλαια, είτε για να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες υποχρεώσεις τους, είτε για να πραγματοποιήσουν επενδύσεις, οι οποίες θα τους αποφέρουν στο μέλλον μεγαλύτερα κέρδη.

Έτσι, χωρίς να παραγνωρίζεται η σημασία των υπόλοιπων παροχών που προσφέρονται, η διενέργεια χρηματοδοτήσεων καθίσταται ο κυριότερος ίσως μοχλός που επιτρέπει στις τράπεζες να αναπτύσσουν συνεργασίες με ολοένα και περισσότερους πελάτες.

Εκτός λοιπόν από το πρωτογενές κέρδος που έχουν οι τράπεζες από τη διαφορά μεταξύ επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων, αποκομίζουν οφέλη και από την ανάθεση σε αυτές και των άλλων παραγωγικών εργασιών του πελάτη. Τα οφέλη αυτά μπορεί να είναι τόσο σημαντικά, ώστε σε ακραίες περιπτώσεις οι τράπεζες προσφέρουν επιτόκια χορηγήσεων με οριακό μόνο κέρδος ή ακόμα και ζημία τους, προκειμένου να αναλάβουν τις λοιπές παραγωγικές εργασίες του πελάτη, οι οποίες, εκ των πραγμάτων, θα αποφέρουν προμήθειες διαμεσολάβησης με μηδενικό κίνδυνο. Χαρακτηριστικό της σημασίας που δίνεται στην ανάληψη των λοιπών παραγωγικών εργασιών του πελάτη είναι ότι κατά κανόνα οι τράπεζες δεν χρηματοδοτούν τους πελάτες τους σε ποσοστό μεγαλύτερο από τις παραγωγικές εργασίες που τους αναθέτουν σε σχέση με τον ανταγωνισμό.

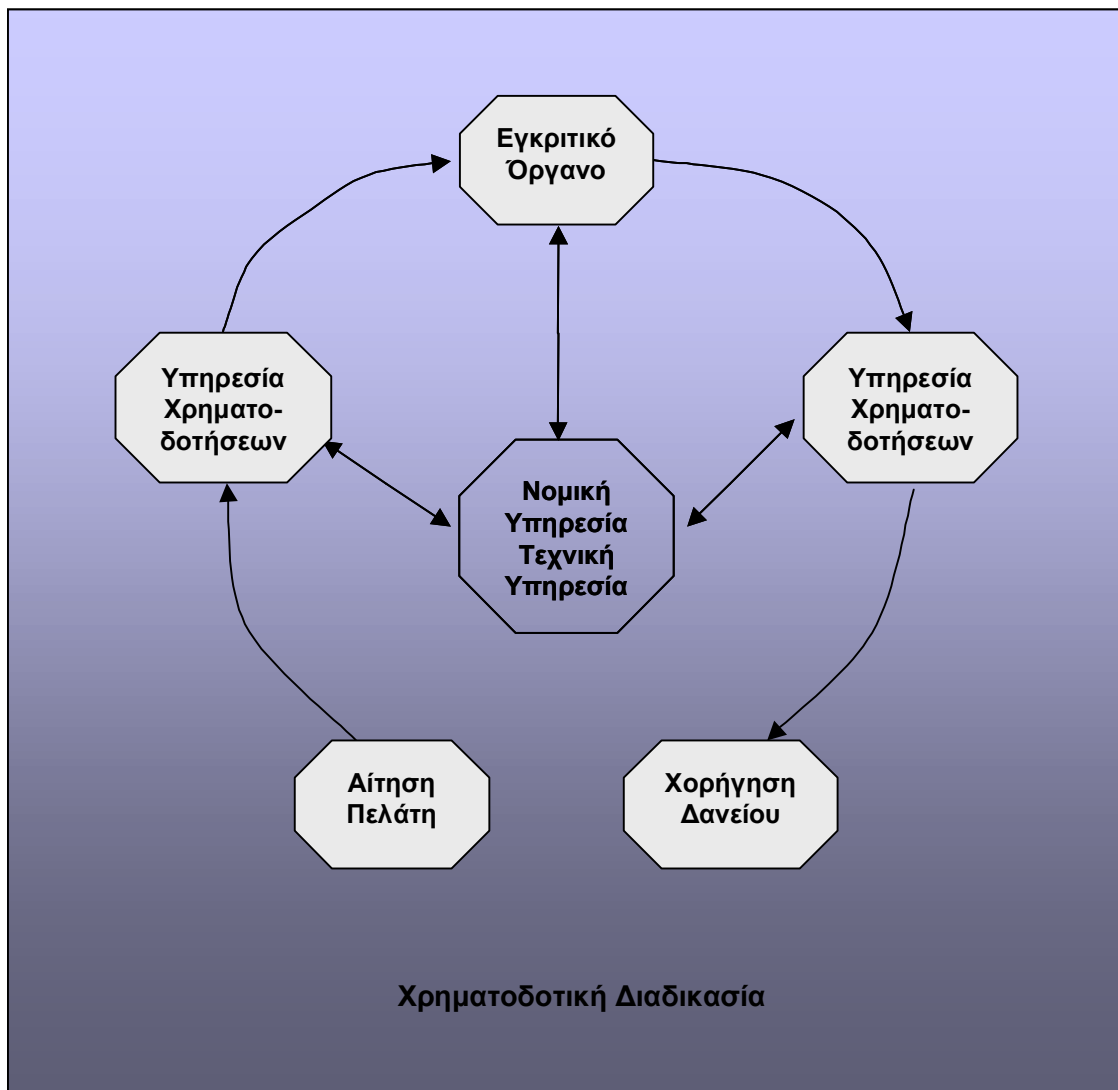
2.1.2 Λειτουργία και Στόχος Υπηρεσιών Χρηματοδοτήσεων Τραπεζών

Οι τράπεζες λοιπόν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τη διενέργεια χρηματοδοτήσεων. Η ανάπτυξη των χρηματοδοτήσεων θα ήταν πολύ εύκολη, δεδομένου ότι όλος ο

επιχειρηματικός κόσμος αλλά και οι ιδιώτες αναζητούν πηγές κεφαλαίων. Το πρόβλημα επομένως για τις τράπεζες δεν είναι η αύξηση των χρηματοδοτήσεων τους, αλλά η διενέργεια ασφαλών χρηματοδοτήσεων.

Η χορήγηση δανείων που θα παρουσιάσουν καθυστέρηση στην εξόφλησή τους ή και τελικά δεν θα εισπραχθούν, συνιστά για τις τράπεζες, όπως είναι κατανοητό, ζημιές, που όχι μόνο μειώνουν τα κέρδη τους, αλλά επιβαρύνουν και την καθαρή τους θέση. Δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο, σε παγκόσμιο επίπεδο, οι τράπεζες να αδυνατούν να πάρουν τις επιθυμητές γι' αυτές επιχειρηματικές αποφάσεις ή ακόμα και να κλείνουν, λόγω σωρευμένων επισφαλών απαιτήσεων.

Έτσι για τη χρηματοδοτική λειτουργία των τραπεζών έχει αναπτυχθεί ένας ισχυρός μηχανισμός σε κάθε τράπεζα που περιλαμβάνει τους απλούς υπαλλήλους της πρώτης γραμμής, τις τεχνικές και τις νομικές υπηρεσίες της, τα ανώτερα εγκριτικά όργανα και το διοικητικό της συμβούλιο. Απαιτείται συνεργασία όλων των ανωτέρω και ανάλογα με το ύψος της χρηματοδότησης λαμβάνονται οι αποφάσεις. Στη συνέχεια παρακολουθείται η ομαλή ρευστοποίηση των δανείων. Σχηματικά, η χρηματοδοτική διαδικασία θα μπορούσε να αναπαρασταθεί ως εξής:

Μέσω της διαδικασίας που περιγράφηκε υλοποιούνται οι χρηματοδοτικές αποφάσεις της τράπεζας, κατά τη στρατηγική που έχει χαράξει, η οποία με τη σειρά της κινείται εντός των πλαισίων που καθορίζονται από το κράτος μέσω των νόμων, των εγκυκλίων της Τραπέζης της Ελλάδος και του γενικότερου θεσμικού πλαισίου που διαμορφώνεται (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 16).

Για να είναι αποτελεσματική και ασφαλής η χρηματοδοτική διαδικασία, θα πρέπει τα στελέχη που εμπλέκονται σε αυτήν να διαθέτουν:

- **Βασικές οικονομικές και λογιστικές γνώσεις**, ώστε να μπορούν να εκτιμούν την οικονομική κατάσταση του πελάτη καθώς και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης.
- **Βασικές νομικές γνώσεις**, ώστε σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες να ελέγχουν τη νομική μορφή του πελάτη, να επιλέγουν και να καταρτίζουν τις σχετικές συμβάσεις και να λαμβάνουν τις κατάλληλες εξασφαλίσεις.

Τα πιο πάνω στελέχη οφείλουν, επιπροσθέτως, να συνεργάζονται με τις τεχνικές υπηρεσίες για διάφορους τεχνικούς ελέγχους και εκτιμήσεις των ακινήτων και του εξοπλισμού των πελατών.

2.1.3 Επιλογή Τράπεζας

Όλες οι τράπεζες δεν παρέχουν ίδιες υπηρεσίες. Αντίθετα, η ποικιλία και η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των διαφόρων τραπεζών, γεγονός που καθιστά ιδιαίτερα σημαντική την εφαρμογή των σωστών κριτηρίων και τη στάθμιση των διαφορών μεταξύ τους, που θα εξασφαλίσουν στην επιχείρηση την σωστότερη συγκριτικά επιλογή μίας εξ αυτών. Μερικές από τις διαφορές είναι οι εξής (Αρτικής 2002, σελ. 326) :

1. Προθυμία ανάληψης κινδύνων

Μερικές τράπεζες προτιμούν να ακολουθούν σχετικά συντηρητικές πρακτικές δανεισμού, ενώ άλλες ασχολούνται με τις ονομαζόμενες δημιουργικές τραπεζικές πρακτικές. Οι πρακτικές των τραπεζών αντανακλούν κατά ένα μέρος την προσωπικότητα των στελεχών της τράπεζας και κατά ένα άλλο μέρος τα χαρακτηριστικά των υποχρεώσεων της τράπεζας προς τους καταθέτες.

2. Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών

Μερικές τράπεζες δραστηριοποιούνται στη χορήγηση αναπτυξιακών δανείων σε επιχειρήσεις που βρίσκονται σε πρωτογενές στάδιο ανάπτυξης. Οι τράπεζες αυτές έχουν ειδικά τμήματα παροχής δανείων, αποσκοπώντας στη δημιουργία και διατήρηση πελατών που μπορεί να εξελιχθούν σε σημαντικούς πελάτες στο μέλλον. Η εμπειρία των τραπεζών σε αναπτυξιακά θέματα από άλλες επιχειρήσεις τις καθιστά ικανές να εντοπίσουν και στη συνέχεια να προειδοποιήσουν τους πελάτες τους αναφορικά με προβλήματα που θα αντιμετωπίσουν στην αναπτυξιακή τους διαδικασία.

3. Βαθμός υποστήριξης

Οι τράπεζες διαφέρουν στο βαθμό που είναι πρόθυμες να υποστηρίξουν τις δραστηριότητες των δανειζομένων σε δύσκολες στιγμές. Μερικές τράπεζες εφαρμόζουν μία πολιτική πίεσεως σε επιχειρήσεις που δεν πηγαίνουν αρκετά καλά, ενώ αντίστοιχα άλλες συμπαρίστανται σε μία ανάλογη κατάσταση και προσπαθούν να βοηθήσουν την επιχείρηση να ανακάμψει, χωρίς εδώ βέβαια να ξεχνάμε και τον πρωταρχικό στόχο της τράπεζας, δηλαδή τη δημιουργία κέρδους.

4. Βαθμός εξειδίκευσης παρεχόμενων δανείων

Οι μεγάλες τράπεζες έχουν ιδιαίτερα τμήματα, τα οποία εξειδικεύονται σε διάφορα είδη δανείων, όπως για παράδειγμα αγροτικά, βιοτεχνικά, βιομηχανικά και εμπορικά. Μέσα σε αυτές τις ευρείες κατηγορίες δανείων μπορεί να υπάρχει εξειδίκευση ανάλογα με το είδος των εργασιών.

5. Ύψος χορηγούμενων δανείων

Το μέγεθος μιας τράπεζας είναι καθοριστικός παράγοντας για το μέγιστο ύψος των χορηγούμενων δανείων.

6. Ικανότητα παροχής επιπρόσθετων υπηρεσιών

Οι τράπεζες μπορούν επίσης να παρέχουν υπηρεσίες διαχείρισης μετρητών, χορήγησης συναλλάγματος, διαχείρισης χαρτοφυλακίων κ.λ.π. Η διαθεσιμότητα τέτοιων υπηρεσιών πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, όταν μια επιχείρηση επιλέγει την τράπεζά της.

2.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των υπηρεσιών χρηματοδοτήσεων εστιάζεται στη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται προκειμένου να προσελκύονται πελάτες και να χορηγούνται δάνεια, χωρίς να διακινδυνεύονται τα συμφέροντα της τράπεζας.

Η σύγχρονη τραπεζική τεχνική αλλά και ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών, επιβάλλουν την απομάκρυνση από τον εναγκαλισμό των δανείων με εμπράγματα εξασφαλίσεις, που ίσχυε κατά το παρελθόν. Αποδείχθηκε, άλλωστε, ότι η τακτική αυτή, χωρίς να καλύπτει πάντοτε τις ζημιές από τα δάνεια, οδήγησε τις τράπεζες σε συσσώρευση ακινήτων και σε απασχόληση, για μεγάλο χρονικό διάστημα, κεφαλαίων τους που θα μπορούσαν να είχαν αξιοποιηθεί επιχειρηματικά.

Τα πάγια στοιχεία των τραπεζών σταθμίζονται, όπως θα αναφερθεί παρακάτω, με σε ποσοστό 100% κατά τον υπολογισμό του δείκτη φερεγγυότητας και επομένως η συσσώρευσή τους απαιτεί κάλυψη με ίδια κεφάλαια.

Έτσι λοιπόν, πριν από κάθε χρηματοδότηση, απαιτείται γνώση των στοιχείων που εξετάζονται και ουσιαστικός έλεγχος, προκειμένου να διαπιστώνεται η βιωσιμότητα της επιχείρησης, που αποτελεί αναμφίβολα την πιο θετική εξασφάλιση της τράπεζας. Εκτός από τον έλεγχο της βιωσιμότητας της επιχείρησης, οι τράπεζες, μέσω των ελέγχων που διενεργούν, καλούνται να απαντήσουν σε μια σειρά ερωτημάτων, όπως είναι τα εξής:

- θα δώσουμε δάνειο;
- εάν ναι, ποια θα είναι η μορφή του;
- ποιο θα είναι το ύψος του;
- ποια θα είναι η διάρκειά του;
- ποιοι θα είναι οι όροι συνεργασίας με τον πελάτη;
- τι εξασφαλίσεις θα πάρουμε;

Τα κριτήρια χρηματοδοτήσεων χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες (Δεμίρη 1993, σελ. 75). Σε εκείνα που μπορούμε να τα ονομάσουμε **κρατικού ενδιαφέροντος** και σε εκείνα του **ιδιωτικού ενδιαφέροντος** (δηλαδή των τραπεζών).

2.2.1 Κριτήρια Κρατικού Ενδιαφέροντος

Οικονομικά

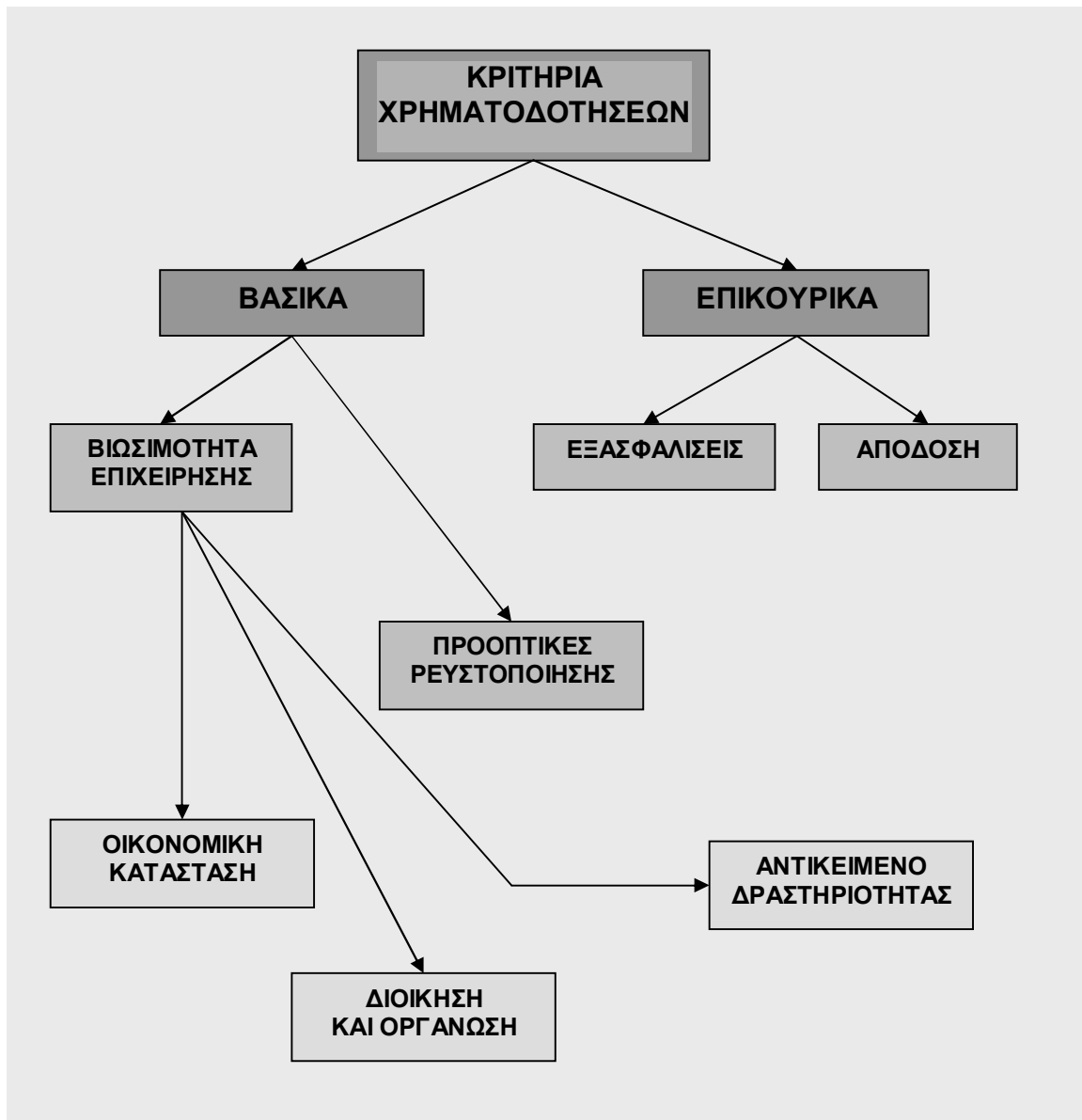
- Αξιοποίηση πλουτοπαραγωγικών πηγών
- Εξισορρόπηση του εξωτερικού ισοζυγίου πληρωμών (ενίσχυση εξαγωγών, αποθάρρυνση εισαγωγών)
- Αναπτυξιακοί νόμοι

Πολιτικά ή Κοινωνικά

- Κοινωνική προσφορά της επιχείρησης ή του οργανισμού (ΕΥΔΑΠ, ΙΚΑ κ.λ.π.)
- Πολιτική μικρομεσαίων επιχειρήσεων (Βιοτεχνία, Χειροτεχνία)
- Εγγυήσεις Δημοσίου, επιδοτήσεις σεισμοπαθών κ.λ.π.

2.2.2 Κριτήρια Ιδιωτικού Ενδιαφέροντος (Τραπεζών)

Τα κριτήρια χρηματοδοτήσεων των τραπεζών χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: στα **ΒΑΣΙΚΑ** και στα **ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΑ**, με τις υποκατηγορίες τους που φαίνονται στο σχήμα που ακολουθεί:

- **ΒΑΣΙΚΑ**

Βιωσιμότητα της επιχείρησης

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης καθορίζεται από τις προοπτικές που εμφανίζει να είναι ανταγωνιστική σε μονιμότερη βάση. Πρέπει να ερευνηθεί επισταμένως, ιδιαίτερα στις μεσομακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις.

Η καλύτερη εξασφάλιση που μπορεί να έχει μια τράπεζα για τις χρηματοδοτήσεις που κάνει, είναι η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων που προσελκύει. Επομένως, η έννοια της βιωσιμότητας έχει σχέση με τις προοπτικές που εμφανίζει η επιχείρηση, για να παραμείνει συνέχεια ανταγωνιστική μέσα στο οικονομικό περιβάλλον που δραστηριοποιείται.

Οικονομική κατάσταση

Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης μας δίνει πληροφορίες σχετικά με την ορθότητα των αποφάσεων που λήφθηκαν κατά το παρελθόν, τον τρόπο που λειτουργεί κατά το παρόν, αλλά και τις δυνατότητες που εμφανίζει για το μέλλον.

Η περιουσιακή και κεφαλαιακή διάρθρωση της επιχείρησης, σε βάθος χρόνου, παίζει κυρίαρχο ρόλο στη βιωσιμότητά της. Ειδικότερα εξετάζονται τα εξής:

- Η πρόοδος (εξέλιξη):
 - Της καθαρής θέσης της.
 - Του κύκλου εργασιών της.
 - Του ιδίου κεφαλαίου κίνησής της.
- Η πιστοληπτική ικανότητα:
 - Χρηματοοικονομικά / Αποτελέσματα προ τόκων και αποσβέσεων
 - Κύκλος εργασιών / Απασχολούμενα κεφάλαια.
- Η αποδοτικότητα:
 - Αποτελέσματα προ αποσβέσεων / Κύκλος εργασιών.
- Η ρευστότητα:
 - Κυκλοφορούν ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.
- Η κεφαλαιακή διάρθρωση:
 - Ίδια κεφάλαια / Σύνολο απασχολούμενων κεφαλαίων.

Λόγω της κρισιμότητας του θέματος, δεν είναι λίγες οι φορές που οι επιχειρηματίες προσπαθούν να ωραιοποιούν τα οικονομικά τους στοιχεία, μέσω διαφόρων τεχνασμάτων, προκειμένου να επιτύχουν τις επιθυμητές για αυτούς συνεργασίες με τις τράπεζες αλλά και με τρίτους (προμηθευτές, πιστωτές, δημόσιο κ.λ.π.).

Έχει αναπτυχθεί λοιπόν μια ολόκληρη τεχνική ανάλυσης και διερεύνησης των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων, που βοηθά στην προσέγγιση της πραγματικής κατάστασής τους και στην αξιολόγησή τους στην συνέχεια από τα αρμόδια στελέχη των τραπεζών.

Οι κύριες πηγές άντλησης στοιχείων για την εξέταση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων είναι:

- τα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης
- οι δημοσιευμένοι ισολογισμοί της των τριών τουλάχιστον τελευταίων ετών
- το άμεσο οικονομικό περιβάλλον της επιχείρησης (προμηθευτές, πελάτες, τράπεζες)
- διάφορες μελέτες που γίνονται από τράπεζες ή άλλους φορείς του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση
- τα δικαστηριακά στοιχεία που συγκεντρώνονται από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών μέσω του συστήματος ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ και περιέχουν, εκτός από τυχόν δυσμενή στοιχεία για την επιχείρηση, όπως διαμαρτυρήσεις συναλλαγματικών, ακάλυπτες επιταγές, διαταγές πληρωμής, αιτήσεις πτώχευσης, και άλλα στοιχεία που πιθανόν θα ενδιέφεραν την τράπεζα, όπως πωλήσεις ή αγορές ακινήτων, εγγραφές υποθηκών κ.λ.π.

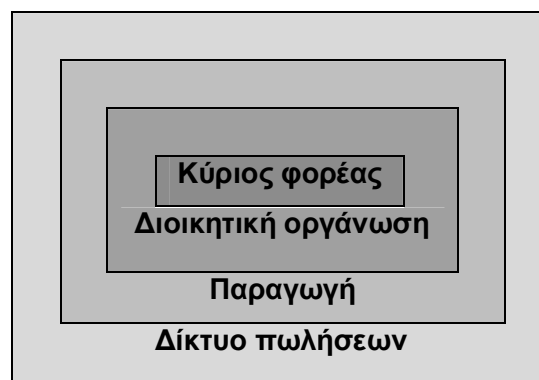
Στο κεφάλαιο της Χρηματοοικονομικής Ανάλυσης θα εξετάσουμε εκτενέστερα τους επιμέρους δείκτες για την αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης.

Διοίκηση και Οργάνωση

Συχνά είναι τα προβλήματα που παρουσιάζονται στους τομείς της Διοίκησης και της Οργάνωσης και που οδηγούν πολλές φορές, ακόμη και υγιείς επιχειρήσεις, στο δρόμο της καταστροφής. Γι' αυτό και οι τομείς αυτοί έχουν την ίδια βαρύτητα με την καθαρά οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης. Ειδικότερα ερευνούμε:

- Τον φορέα ή τους φορείς της επιχείρησης (ήθος και τρόπος ζωής, συνέπεια στις συναλλαγές, επιχειρηματική ικανότητα, σχέσεις εταίρων κ.λ.π.).
- Τη διοικητική της οργάνωση (πυραμίδα διοίκησης, στελέχωση, συγκρότηση οικονομικών υπηρεσιών).
- Την οργάνωση του τομέα παραγωγής (επάρκεια μηχανολογικού εξοπλισμού, ηλικία μηχανημάτων, καταλληλότητα προσωπικού παραγωγής, παραγωγικότητα κ.λ.π.) και τέλος
- Την οργάνωση του τομέα πωλήσεων (δίκτυο πωλήσεων κ.λ.π.).

Η διοίκηση και οργάνωση μιας επιχείρησης, σχηματικά, παριστάνεται ως εξής:

Αντικείμενο δραστηριότητας

- Το είδος των εργασιών της, την τιμή και τους όρους πώλησης.
- Την ποιότητα, το κόστος και την υποδοχή των προϊόντων στην αγορά
- Τη θέση της επιχείρησης στον κλάδο καθώς και τις προοπτικές που διαγράφονται στο βαθμό που μπορούμε να προβλέψουμε.

Προοπτικές ρευστοποίησης

- Τη δυνατότητα που παρουσιάζει η επιχείρηση να εξυπηρετεί τις υφιστάμενες υποχρεώσεις της αλλά και τη χρηματοδότηση που ζητάει.
- Τα περισεύματα εκμετάλλευσης, σε σχέση με τις υποχρεώσεις τακτής λήξης (Cash Flow).
- Την αποδοτικότητα της νέας επένδυσης, αν πρόκειται για αίτημα χρηματοδότησης πάγιων εγκαταστάσεων.

• ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΑ

Εξασφαλίσεις

Το κριτήριο των εξασφαλίσεων κατατάσσεται στα επικουρικά κριτήρια, γιατί σε καμία περίπτωση οι εξασφαλίσεις δεν πρέπει να θεωρούνται αυτοσκοπός. Η σύνδεσή τους με την βιωσιμότητα της επιχείρησης και τη δυνατότητα αυτής να επιστρέψει το δάνειο είναι πολύ έντονη, γι' αυτό το λόγο δεν αποτελούν και ένα ανεξάρτητο κριτήριο. Στις εξασφαλίσεις καταφεύγουμε:

- Όταν επιβάλλει η μορφή της χρηματοδότησης (π.χ. χρηματοδοτήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις ή άλλη μορφή μακροπρόθεσμης χορήγησης).
- Όταν από την ανάλυση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης δεν έχουμε μείνει απόλυτα ικανοποιημένοι και θέλουμε να «δέσουμε» τη χρηματοδότηση με κάποιες μορφή εξασφάλιση, ή

- Όταν υπάρχουν διαθέσιμες εξασφαλίσεις, από τις οποίες αναμένεται να ρευστοποιηθεί η χρηματοδότηση (όπως συν/κές πελατείας, φορτωτικά έγγραφα, γεγεννημένες απαιτήσεις κατά τρίτων κ.λ.π.).

Απόδοση

Και η αποδοτικότητα είναι ένα επικουρικό κριτήριο σε σχέση βέβαια με τα κριτήρια βιωσιμότητας και τις προοπτικές ρευστοποίησης. Η αρχή της αποδοτικότητας στηρίζεται στην επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού κέρδους με τη μικρότερη δυνατή θυσία. Οι ωφέλειες που θα προκύψουν από μία χρηματοδότηση πρέπει να είναι ικανές να καλύψουν το λειτουργικό κόστος της τράπεζας και να αφήσουν και κέρδος, διαφορετικά δεν υπάρχει λόγος για τον πιστωτικό οργανισμό να προβεί στην χρηματοδότηση, εκτός βέβαια από ειδικές, εξαιρετικές περιπτώσεις.

Η αποδοτικότητα όμως των τραπεζών επηρεάζεται από την παρέμβαση της Κεντρικής τράπεζας, μέσω της πολιτικής των επιτοκίων, των δεσμεύσεων στις καταθέσεις κ.λ.π.

Η απόδοση των χορηγούμενων κεφαλαίων μπορεί να βελτιωθεί με:

- Τη σύντμηση του χρόνου εξόφλησης των χορηγήσεων (σε συνδυασμό πάντοτε με τις χρονικές δυνατότητες που έχει η επιχείρηση να επιστρέψει τη χρηματοδότηση και τις πραγματικές της ανάγκες.
- Το ύψος του επιτοκίου και τις προμήθειες με τα οποία επιβαρύνεται ο πελάτης και
- Την προσέλκυση παραγωγικών εργασιών (εισαγωγών, εξαγωγών, εγγυητικών επιστολών, αξιών προς είσπραξη κ.λ.π.).

2.3 ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Κάθε επιχείρηση έχει σαν ανώτερο στόχο το κέρδος. Ωστόσο, η διαδικασία επίτευξής του απαιτεί ένα πολύπλοκο φάσμα ενεργειών, που καλούνται να φέρουν εις πέρας με επιτυχία οι φορείς της.

Η λειτουργία μιας επιχείρησης μπορεί να συνοψιστεί στις εξής δύο δραστηριότητες: στην *επίτευξη του επιθυμητού κύκλου εργασιών* και στην *ανάπτυξη*.

Βεβαίως, ο πιο πάνω διαχωρισμός δεν είναι απολύτως ευκρινής, γιατί στη δυναμική της επιχείρησης οι έννοιες αυτές εμφανίζονται αλληλένδετες, βοηθάει όμως στο να κατανοηθούν καλύτερα οι δύο κύριες μορφές χρηματοδοτήσεων (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 50), που είναι:

- οι χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης
- οι χρηματοδοτήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό

Συγκεκριμένα, για να πραγματοποιεί πωλήσεις η επιχείρηση, απαιτείται να διαθέτει ρευστά διαθέσιμα, ώστε να είναι σε θέση να κάνει πιστώσεις στους πελάτες της ή να προβαίνει στις απαραίτητες αγορές πρώτων υλών και εμπορευμάτων. Έτσι, δημιουργούνται έκτακτες ή διαρκείς ανάγκες για κεφάλαιο κίνησης, το οποίο καλύπτεται είτε με κεφάλαια της ίδιας της επιχείρησης, είτε μέσω τραπεζικού δανεισμού.

Παράλληλα, οι επιχειρήσεις ενδιαφέρονται για την ανανέωση του μηχανολογικού εξοπλισμού τους, την αγορά νέων εγκαταστάσεων ή την επέκτασή τους. Οι επενδύσεις αυτές, που είναι απαραίτητες όχι μόνο για την ανάπτυξή τους αλλά πολλές φορές ακόμα και για τη διατήρηση του μεριδίου που κατέχουν στην αγορά, συνεπάγονται συνήθως υψηλά κόστη, τα οποία αποδίδουν τα χρήματά τους σε έναν ευρύ χρονικό ορίζοντα. Έτσι, οι επιχειρήσεις καταφεύγουν στον τραπεζικό δανεισμό για την χρηματοδότηση των επενδύσεων αυτών ακόμη και όταν

διαθέτουν τα απαραίτητα κεφάλαια, προκειμένου με αυτά να αντιμετωπίσουν βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις τους.

2.3.1 Χρηματοδοτήσεις για Κεφάλαιο Κίνησης

Οι χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης διακρίνονται σε:

- εφάπαξ χρηματοδότηση
- ανοιχτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό
- χρηματοδότηση εγγυημένη με αξιόγραφα
- καθαρή προεξόφληση
- χρηματοδότηση με ενέχυρο εμπορεύματα
- εξαγωγικά δάνεια

Εφάπαξ χρηματοδότηση: Οι εφάπαξ χρηματοδοτήσεις έχουν σκοπό να καλύψουν ειδικές ή έκτακτες ανάγκες της επιχείρησης. Η διάρκειά τους, που καθορίζεται από τις τράπεζες σε συνάρτηση με το ταμιακό πρόγραμμα της επιχείρησης και τις ανάγκες που καλύπτουν, είναι κατά κανόνα βραχυπρόθεσμη και κυμαίνεται από λίγες ημέρες μέχρι ένα έτος.

Ανοιχτός αλληλόχρεος λογαριασμός: Οι χρηματοδοτήσεις ανοιχτών λογαριασμών έχουν σκοπό να καλύψουν διαρκείς ανάγκες σε κεφάλαιο κίνησης, που προκύπτουν από τη φύση του παραγωγικού και συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης. Ο πελάτης συμφωνεί με την τράπεζα ένα όριο (plafond), μέχρι το οποίο θα μπορεί να αναλαμβάνει ποσά για την κάλυψη των αναγκών του. Τα ποσά αυτά τα επιστρέφει στη συνέχεια εντός προκαθορισμένης προθεσμίας, πρόκειται λοιπόν για λογαριασμούς αυξομειούμενου υπολοίπου.

Αυτού του είδους λογαριασμοί, λόγω της ευελιξίας που παρουσιάζουν, είναι ιδιαίτερα επιθυμητοί από τους πελάτες και έτσι αποτελούν την πλειοψηφία των

χρηματοδοτήσεων για κεφάλαιο κίνησης. Θα πρέπει ωστόσο να ελέγχονται από τις τράπεζες, ώστε να αποφεύγεται πιθανό «πάγωμα» του λογαριασμού, η ανάληψη δηλαδή όλου του ορίου από την αρχή και η εξόφλησή του με ταυτόχρονες νέες χορηγήσεις.

Χρηματοδότηση εγγυημένη με αξιόγραφα: Είναι η μορφή χρηματοδότησης κατά την οποία η τράπεζα χορηγεί δάνεια έναντι εμπορικών αξιόγραφων (συναλλαγματικών, επιταγών ή γραμματίων), βάσει των οποίων ο πελάτης έχει απαιτήσεις από την αγορά. Η τράπεζα παρακρατά ένα περιθώριο περίπου στο 15%. Το ύψος του περιθωρίου εξαρτάται από την φερεγγυότητα του πελάτη, το ποσοστό διαμαρτύρησης του χαρτοφυλακίου του καθώς και το χρόνο λήξης των αξιόγραφων, προκειμένου να καλυφθούν οι τόκοι, τα έξοδα και τυχόν επιστροφές που θα προκύψουν στο μέλλον.

Επειδή τα δάνεια αυτής της μορφής παρέχουν μεγαλύτερη εξασφάλιση και συνδυάζονται με το ταμιακό πρόγραμμα της επιχείρησης, προτιμώνται από τις τράπεζες έναντι του ανοιχτού λογαριασμού ή της εφάπαξ χρηματοδότησης.

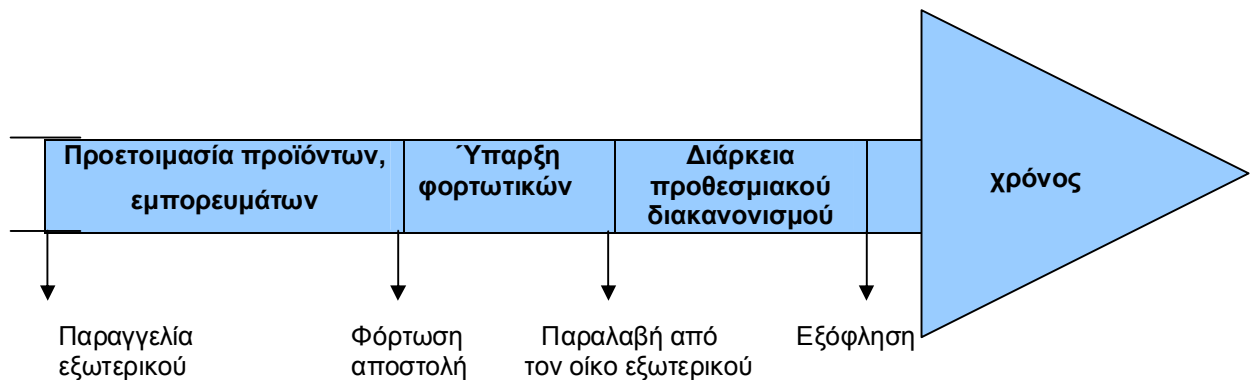
Καθαρή προεξόφληση: Είναι η μορφή χρηματοδότησης κατά την οποία ο πελάτης μεταβιβάζει με οπισθογράφιση αξιόγραφα στην τράπεζα πριν τη λήξη τους και εισπράττει το ποσό της ονομαστικής τους αξίας, αφού αφαιρεθούν οι τόκοι που αντιστοιχούν μέχρι τη λήξη, η προμήθεια και τα έξοδα.

Η διαφορά αυτού του είδους χρηματοδότησης με την ενεχυρίαση αξιόγραφων έγκειται στον ακριβή υπολογισμό του ποσού των τόκων και των εξόδων που θα προκύψουν και απόδοσης του υπολοίπου στον πελάτη, ενώ στις χρηματοδοτήσεις ενεχυρίασης έχουμε την παρακράτηση ενός ποσοστού επί της αξίας των αξιόγραφων για την κάλυψη των τόκων και εξόδων και η εκκαθάριση του λογαριασμού γίνεται απολογιστικά στο τέλος της χρηματοδότησης.

Χρηματοδοτήσεις με ενέχυρο εμπορεύματα: Πρόκειται για μία ακόμα μορφή χρηματοδότησης του κεφαλαίου κίνησης της επιχείρησης, κατά την οποία ενεχυριάζονται υπέρ της τράπεζας και σε ασφάλεια του δανείου πρώτες ύλες ή έτοιμα προϊόντα κυριότητας του πιστούχου, ελεύθερα βάρους ή διεκδίκησης.

Η φύλαξη των εμπορευμάτων είναι καλό να ανατίθεται στις Γενικές Αποθήκες, ώστε να απαλλάσσονται οι τράπεζες από τις σχετικές διαδικασίες. Επειδή όμως ο κίνδυνος απαξίωσης ή και καταστροφής των εμπορευμάτων είναι μεγάλος, η αξία τους δεν θεωρείται ουσιαστική εξασφάλιση για τις τράπεζες και επομένως οι χρηματοδοτήσεις αυτής της μορφής κατά κανόνα αποφεύγονται.

Εξαγωγικά δάνεια: Οι εξαγωγικές επιχειρήσεις χρηματοδοτούνται με βραχυπρόθεσμα κεφάλαια κίνησης για την προετοιμασία και τη διενέργεια των εξαγωγών τους. Πιο συγκεκριμένα, η διαδικασία που ακολουθούν μπορεί να παρασταθεί σχηματικά:

Οι τρεις διαφορετικές φάσεις που αναφέρονται στο σχήμα διαφέρουν ως προς τις εξασφαλίσεις που θα μπορούσε να αντλήσει η χρηματοδοτούσα τράπεζα:

Προετοιμασία προϊόντων, εμπορευμάτων

Η τράπεζα διαπιστώνει την ύπαρξη παραγγελιών, ελέγχοντας τυχόν συμβάσεις, φαξ κ.λ.π., και χρηματοδοτεί το ύψος της παραγγελίας σε ποσοστό 70-80%

Κατά τη φάση αυτή δεν υπάρχει συνήθως ουσιαστική εξασφάλιση, δεδομένου ότι η παραγγελία είναι δυνατόν να ακυρωθεί.

Ύπαρξη φορτωτικών εγγράφων

Μετά τη φόρτωση του εμπορεύματος η τράπεζα είναι δυνατόν να εξασφαλιστεί ουσιαστικότερα, ενεχυριάζοντας τα φορτωτικά έγγραφα και για το λόγο αυτό το ποσοστό χρηματοδότησης φτάνει συνήθως στο 85-90% της αξίας των φορτωτικών.

Στη φάση αυτή και εφόσον η πίστωση καλύπτεται με εγγυητική επιστολή ή ενέγγυα πίστωση φερέγγυας τράπεζας, υφίσταται ουσιαστικότερη εξασφάλιση.

Διάρκεια προθεσμιακού κανονισμού

Εφόσον η συμφωνία του πελάτη περιλαμβάνει και προθεσμιακό διακανονισμό, για να υπάρχει θετική εξασφάλιση εκ μέρους της τράπεζας, απαιτείται πλέον η ύπαρξη εγγυητικής επιστολής φερέγγυας τράπεζας.

Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των εξαγωγικών δανείων εγκυμονεί κινδύνους για την τράπεζα, που μπορεί να προέρχονται από την κακοπιστία του αγοραστή των εμπορευμάτων, από την κακή ποιότητα των προϊόντων, από συναλλαγματικά προβλήματα της χώρας προορισμού και άλλα, γεγονός που υποχρεώνει τον κάθε πιστωτικό οργανισμό να ελέγχει με προσοχή τη φερεγγυότητα του εξαγωγέα και τη δυνατότητά του να ανταποκριθεί στην παραγγελία.

2.3.2 Χρηματοδοτήσεις για Πάγιες Εγκαταστάσεις και Εξοπλισμό

Ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων, το υψηλό κόστος του ανθρώπινου δυναμικού και κυρίως η ταχεία τεχνολογική εξέλιξη καθιστούν αναγκαία τη διαρκή ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό των παγίων των

επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα στις μεταποιητικές επιχειρήσεις, οι αποφάσεις σχετικά με την πραγματοποίηση επενδύσεων διαμορφώνουν, σε μεγάλο βαθμό, το κόστος παραγωγής, την ποιότητα του προϊόντος και τη διάρκεια του παραγωγικού κύκλου, παράγοντες που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Ο διαρκής εκσυγχρονισμός, όμως, των παγίων απαιτεί συνήθως την απασχόληση μεγάλων επιχειρηματικών κεφαλαίων, η απόδοση των οποίων δεν είναι άμεση, αλλά κατανέμεται κατά κανόνα σε όλη τη διάρκεια ύπαρξής τους στην επιχείρηση. Για το λόγο αυτό, οι επιχειρηματίες, προκειμένου να μην απασχολήσουν δικά τους κεφάλαια, είτε γιατί δεν τα διαθέτουν, είτε γιατί τους είναι απαραίτητα για την πραγματοποίηση των πωλήσεών τους, καταφεύγουν στον τραπεζικό δανεισμό.

Οι τράπεζες με τη σειρά τους ελέγχουν το κόστος της προτεινόμενης επένδυσης και τη σκοπιμότητά της, δηλαδή κατά πόσο η συμβολή της συγκεκριμένης επένδυσης στα αποτελέσματα της επιχείρησης θα είναι τέτοια ώστε, αφού αφαιρεθεί το δάνειο και οι τόκοι του να απομένει πραγματικό όφελος για την επιχείρηση. Επομένως, η διάρκεια των δανείων αυτών κατανέμεται ανάλογα με το ρυθμό απόδοσης της επένδυσης και είναι κατά κανόνα μακροπρόθεσμη.

Το ύψος του δανείου ανέρχεται συνήθως στο 80% περίπου της συνολικής αξίας των παγίων, ώστε να συμμετέχει και η επιχείρηση με ίδια κεφάλαια. Επιπρόσθετα, πρέπει να αναφερθεί ότι τα δάνεια αυτής της μορφής, λόγω του μεγαλύτερου χρονικού ορίζοντα, εμπεριέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο συγκριτικά με εκείνα της βραχείας διάρκειας και για το λόγο αυτό εξασφαλίζονται κατά κανόνα εμπραγμάτως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Νομικά Θέματα και Νομοθετικές Ρυθμίσεις

3.1 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η ελεύθερη διαμόρφωση των τραπεζικών επιτοκίων, όπως προέκυψε από ρητές διατάξεις ΠΔΤΕ¹ ή από την παράλειψη ρυθμίσεώς τους ή την έλλειψη νομοθετικής εξουσιοδότησης για κάτι τέτοιο, δημιούργησε την ανάγκη αφενός μεν προστασίας και διευκόλυνσης του ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών, αφετέρου δε της διαφύλαξης των συμφερόντων των πελατών των πιστωτικών ιδρυμάτων μέσω ιδίως καθιέρωσης ενός αυστηρού καθεστώτος δημοσιότητας των επιβαρύνσεων για κάθε τραπεζική εργασία.

Προς τον σκοπό αυτό κυρίως εκδόθηκε η ΠΔΤΕ 1969/8.8.1991, που συμπληρώθηκε από την απόφαση ΕΝ/ΠΘ/ΤΕ 524/8/4/93. Ειδικά δε για τον τομέα της καταναλωτικής πίστωσης εκδόθηκε η Υπουργική Απόφαση Φ1-983/7.21/3/91, με σκοπό την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς την οδηγία 87/102/ΕΟΚ/22.12.86, όπως αυτή τροποποιήθηκε από την οδηγία 90/88/ΕΟΚ/22.2.90. Οι αποφάσεις αυτές επιβάλλουν στα πιστωτικά ιδρύματα τις ακόλουθες συνοπτικά υποχρεώσεις (Ψυχομάνης 1998, σελ. 103):

1. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να εισπράττουν μόνο τόκους και όχι προμήθειες από δάνεια, στα οποία το επιτόκιο είναι ελεύθερα διαπραγματεύσιμο.
2. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται ν' ανακοινώνουν το ύψος των βασικών επιτοκίων χορηγήσεών τους, το ποσό ή το ποσοστό των προμηθειών και των

¹ Όπου ΠΔΤΕ σημαίνει Πράξη Διοικητού Τραπέζης της Ελλάδος.

εξόδων που εισπράττουν για τις περισσότερες συναλλαγές τους και ακόμα το είδος και τα ποσά ή ποσοστά των φόρων και των τελών, που εισπράττονται για τις ίδιες συναλλαγές.

3. Στον τομέα ειδικά της καταναλωτικής πίστωσης και προς το σκοπό τόσο της αποφυγής κάθε δυνατότητας στρέβλωσης του ανταγωνισμού, όσο και της καλύτερης κατά το δυνατόν προστασίας του καταναλωτή από αθέμιτους πιστωτικούς όρους, θεωρήθηκε αναγκαία η εξασφάλιση της παροχής ιδιαίτερα σαφούς, επαρκούς και με ενιαίο τρόπο και μέθοδο πληροφόρησης του σχετικά με τις υποχρεώσεις του, τους όρους και το κόστος της πίστωσης.
4. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται επίσης ν' αναγγέλλουν στην Τράπεζα της Ελλάδος (Διεύθυνση Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών) τα βασικά επιτόκια δανείων που συνάπτουν τόσο με βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις για τη χρηματοδότηση νέων παγίων εγκαταστάσεων, όσο και με ναυτιλιακές επιχειρήσεις για τη χρηματοδότηση της κατασκευής, μετασκευής και επισκευής πλωτών μέσων σε ελληνικά ναυπηγεία. Η αναγγελία θα γίνεται με τη συμπλήρωση σχετικών δελτίων επιτοκίων που θα αναφέρονται σε δεκαήμερο χρονικό διάστημα και θα αποστέλλονται στην Τράπεζα της Ελλάδος το αργότερο μέχρι την τρίτη εργάσιμη ημέρα από τη λήξη του δεκαημέρου στο οποίο αναφέρονται.
5. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται ακόμα να παραθέτουν στα παραστατικά των συναλλαγών, που χορηγούν στους πελάτες τους, όλες τις επιμέρους επιβαρύνσεις από τόκους, προμήθειες, λοιπά έξοδα και φόρους ή τέλη, με τρόπο αναλυτικό και σαφή.
6. Τα πιστωτικά τέλος ιδρύματα οφείλουν να διαθέτουν υπηρεσία αρμόδια για την εξέταση καταγγελιών πελατών αναφορικά με τις επιβαρύνσεις των συναλλαγών κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις της σχετικής ΠΔΤΕ και να γνωστοποιούν

στους συναλλασσομένους εντός 60 ημερών από τη λήψη των καταγγελιών το αποτέλεσμα της εξέτασής τους.

Η άρνηση ή η παράλειψη των τραπεζών να συμμορφωθούν στις ανωτέρω διατάξεις που επιβάλλουν ειδικές υποχρεώσεις είναι δυνατόν να επισύρει τις κυρώσεις που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 5 του ν.δ². 588/48 «περί ελέγχου της πίστωσης».

3.2 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.2.1 Ιστορική Αναδρομή

Η διενέργεια χρηματοδοτήσεων μέσω των τραπεζών επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την εν γένει οικονομική δραστηριότητα. Για το λόγο αυτό το ελληνικό κράτος ήδη από τη δεκαετία του 50 είχε θεσπίσει ένα πολύπλοκο σύστημα πιστωτικών κανόνων και ρυθμίσεων, με στόχο να ελέγχει τη δραστηριότητα των τραπεζών στον τομέα αυτό, προσαρμόζοντάς την κάθε φορά στις ανάγκες της κυβερνητικής πολιτικής.

Το σύστημα αυτό λειτούργησε με μικρές τροποποιήσεις μέχρι το 1981, οπότε ξεκίνησε η διαδικασία απελευθέρωσής του σύμφωνα με τις επιταγές της σύγχρονης οικονομίας, αλλά και στα πλαίσια της πλήρους ένταξης της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ως κυριότεροι σταθμοί στη διαδικασία αυτή, σύμφωνα με το βιβλίο του κ. Ψυχομάνη, μπορούν να θεωρηθούν οι εξής:

1981: Με αφορμή την ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα έγινε μια συστηματική καταγραφή των χαρακτηριστικών και των ιδιοτεροτήτων του

² Όπου ν.δ. το εκάστοτε Νομοθετικό Διάταγμα.

θεσμικού πλαισίου των χρηματοδοτήσεων, στα πλαίσια της μελέτης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (επιτροπή Χαρισσόπουλου).

1982: Καταργήθηκε η Νομισματική Επιτροπή, με αποτέλεσμα να δοθούν περισσότερες αρμοδιότητες στην Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία με τη σειρά της προχώρησε στη θέσπιση γενικών πιστωτικών κανόνων με στόχο την προσαρμογή του συστήματος στους όρους ελεύθερης και ανταγωνιστικής οικονομίας.

1987: Καθορίστηκε το πλαίσιο της διαδικασίας πλήρους προσαρμογής του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στα δεδομένα των άλλων χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (επιτροπή Καρατζά).

1992: Σύμφωνα με το νόμο 2076/92 ενσωματώθηκαν στην Εθνική Νομοθεσία οι διατάξεις της Δεύτερης Τραπεζικής Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (επιτροπή Ζαββού).

1993: Καταργήθηκαν οι υποχρεωτικές δεσμεύσεις των τραπεζών επί των μεταβολών των καταθέσεων τους για επενδύσεις σε τίτλους του δημοσίου και για τη δανειοδότηση βιοτεχνικών επιχειρήσεων. Ακόμη, καταργήθηκαν και οι τελευταίοι περιορισμοί στις βραχυχρόνιες κινήσεις κεφαλαίων από και προς το εξωτερικό, καθώς και οι προληπτικοί συναλλαγματικοί έλεγχοι.

Αποτέλεσμα των μεταβολών που έγιναν ήταν να δημιουργηθεί ένα έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον στον τραπεζικό χώρο. Νέες ιδιωτικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και χρηματοοικονομικά προϊόντα εμφανίστηκαν, ενώ οι παραδοσιακές τράπεζες που λειτουργούσαν κάτω από κρατική εποπτεία εκσυγχρονίστηκαν, λειτουργώντας όλο και περισσότερο σύμφωνα με τα ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

Σήμερα το τραπεζικό σύστημα στη χώρα μας θεωρείται πλήρως εναρμονισμένο προς τα ισχύοντα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα τελευταία μάλιστα χρόνια, οι τάσεις

της αγοράς καθιστούν αναγκαία τη συγχώνευση, εξαγορά και ιδιωτικοποίηση των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων, ώστε να αντέξουν τις πιέσεις του έντονου ανταγωνισμού. Η κατάργηση των διοικητικών ελέγχων και περιορισμών του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η απελευθέρωση των εξωτερικών συναλλαγών και η ολοκλήρωση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς είχαν ως αποτέλεσμα να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όχι μόνο σε τοπικό, αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν ταυτόχρονα στην ανάπτυξη ενός προβληματισμού σχετικά με τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των ελληνικών τραπεζών στο νέο αυτό περιβάλλον (Οικονομικό Δελτίο 2004, σελ. 81).

Οι τράπεζες είναι ελεύθερες να διαχειρίζονται το σύνολο σχεδόν των κεφαλαίων που απασχολούν, σύμφωνα με τις επιχειρηματικές τους αποφάσεις. Ο έντονος ανταγωνισμός που έχει αναπτυχθεί οδήγησε σε βελτίωση της αποδοτικότητας του τραπεζικού τομέα. Πλήθος νέων τραπεζικών προϊόντων προσφέρονται στην αγορά και πολλές τράπεζες έχουν μετεξελιχθεί σε ολοκληρωμένους χρηματοπιστωτικούς ομίλους, παρέχοντας μέσω των θυγατρικών εταιρειών τους χρηματιστηριακά και ασφαλιστικά προϊόντα, χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring), σύμβουλοι επιχειρήσεων, διαχείριση ακινήτων κ.λ.π.

Η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος, οι νέες ευκαιρίες που παρουσιάζονται στο χρηματοπιστωτικό χώρο και η διαμόρφωση ενός έντονα ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, συντείνουν, όπως είναι φυσικό, στην εμφάνιση νέων ή στην αύξηση των ήδη υπαρχόντων επιχειρηματικών κινδύνων.

Οι τράπεζες οφείλουν πλέον να σταθμίζουν ακριβέστερα τις αποφάσεις τους και να αντιμετωπίζουν τους διαφαινόμενους κινδύνους με συστηματικότερο τρόπο. Για τον ίδιο λόγο καθίσταται επιτακτική η ανάγκη θέσπισης ενός συστήματος που δεν θα έχει αποφασιστικό χαρακτήρα επί των επενδύσεων των τραπεζών, αλλά ελεγκτικό επί των προκυπτόντων επιχειρηματικών κινδύνων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με μια σειρά αποφάσεων, καθιέρωσε ένα σύστημα εποπτείας, υποχρεωτικό για όλες τις χώρες-μέλη της, που στη χώρα μας ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Το σύστημα αυτό προβλέπει, σχετικά με τους πιστωτικούς κινδύνους που αναλαμβάνουν οι τράπεζες από τις επενδυτικές τους αποφάσεις, τον έλεγχο της κατάστασης μέσω των **γενικών κανόνων χρηματοδοτήσεων (ΠΔΤΕ 1955/91)**, του **συντελεστή φερεγγυότητας** και του **βαθμού κάλυψης των ορίων για τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα**. Πρόκειται για μια σειρά κοινοτικών οδηγιών που έχουν ήδη ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία με πράξεις του Διοικητή της Τραπέζης της Ελλάδος (ΠΔΤΕ 2054/18.3.92 και 2246/16.9.93).

3.2.2 Γενικοί Κανόνες Χρηματοδοτήσεων

Σύμφωνα με την Πράξη 1955/91 του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος καθορίζονται οι βασικές αρχές χρηματοδότησης των πάσης φύσεως επιχειρήσεων που διενεργούνται από τις εμπορικές τράπεζες. Οι τελευταίες καθορίζουν και τους όρους δανεισμού των επιχειρήσεων. Το θεσμικό πλαίσιο αφορά στη συνομολόγηση ποινικών ρητρών υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, στην προσκομιδή διαφόρων αποδεικτικών, όπως, βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας προς το ΙΚΑ και κύριας ασφάλισης σε ασφαλιστικούς φορείς, στη προσκομιδή αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας και αποδεικτικού δελτίου δραστηριότητας της επιχείρησης κ.λ.π.

Κάθε τράπεζα χρηματοδοτεί εντός του ισχύοντος πλαισίου νομισματικών διατάξεων και με «ασφάλεια», ώστε οι κίνδυνοι για την τράπεζα να περιορίζονται στο ελάχιστο δυνατό με την τήρηση των διαδικαστικών και τεχνικών μεθόδων. Η χρηματοδότηση επενδυτικού προγράμματος επιχείρησης πρέπει να συνοδεύεται οπωσδήποτε με ίδια συμμετοχή του επιχειρηματία στην επένδυση προκειμένου ο κίνδυνος κατάπτωσης του δανείου να είναι όσο το δυνατόν μικρότερος, αφού ο

επιχειρηματίας θα καταβάλει τη μέγιστη προσπάθεια προκειμένου να μην χάσει και τα κεφάλαιά του.

Χρηματοδοτήσεις μπορούν να γίνουν για τις τρέχουσες λειτουργικές ανάγκες της επιχείρησης, την απόκτηση παγίων εγκαταστάσεων και εξοπλισμού, καθώς και για κεφάλαιο σε συμμετοχή άλλης επιχείρησης. Συγκεκριμένα, από το βιβλίο του κ. Ψυχομάνη, μπορούν να αντληθούν τα εξής:

Οι εμπορικές τράπεζες δύνανται να χρηματοδοτούν τις πάσης φύσεως επιχειρήσεις, τους επαγγελματίες, τα νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ως και ιδιώτες, χωρίς περιορισμούς ή ειδικούς όρους. Από το κανόνα αυτό εξαιρείται η χρηματοδότηση της βιοτεχνίας, των ΔΕΚΟ, περιπτώσεων που καλύπτονται από την εγγύηση του ελληνικού δημοσίου, ναυτιλιακών γραφείων, χρηματιστηριακών εταιρειών, όπου προβλέπονται κατά περίπτωση ειδικές ρυθμίσεις.

Οι γενικοί κανόνες χρηματοδότησης παρέχουν πλήρη ελευθερία στις τράπεζες να διενεργούν χρηματοδοτήσεις. Οι αναφερόμενες εξαιρέσεις έχουν στόχο να διαφυλάξουν για λογαριασμό του δημοσίου τη δυνατότητα διενέργειας χρηματοδοτήσεων για συγκεκριμένο σκοπό (π.χ. προς σεισμοπαθείς) ή να ελέγχουν τη κεφαλαιουχική ενίσχυση διαφόρων επιχειρήσεων κρίσιμων για την οικονομία (π.χ. ΔΕΚΟ, χρηματιστηριακά γραφεία).

Υπεύθυνες για τις χρηματοδοτήσεις καθίστανται οι τράπεζες, η διενέργεια των οποίων θα πρέπει να είναι πάντοτε σύμφωνη με τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδότησης.

Οι τράπεζες υποχρεούνται να προστατεύουν τα συμφέροντα των μετόχων και των καταθετών τους και για το λόγο αυτό οι χρηματοδοτήσεις που διενεργούν θα πρέπει να εξετάζονται πάντοτε σύμφωνα με τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδότησης.

Σε όλες τις χρηματοδοτήσεις θα πρέπει να συνομολογείται με ευθύνη της τράπεζας, ποινική ρήτρα υπέρ του δημοσίου για την τήρηση από τους χρηματοδοτούμενους των καθοριζόμενων όρων και προϋποθέσεων που ισχύουν στη συγκεκριμένη κατηγορία.

Κάθε χρηματοδοτούμενος θα πρέπει να αποδέχεται εγγράφως και πριν από τη χορήγηση του δανείου τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται για συγκεκριμένη χρηματοδότηση, ώστε να είναι δυνατή η επιβολή ποινών σε περίπτωση παράβασής τους.

Επιτρέπεται η μεταξύ των τραπεζών εκχώρηση ή αποδοχή δανείων σε € ή συνάλλαγμα που έχουν χορηγηθεί σε επιχειρήσεις.

Είναι δυνατόν να μεταφερθεί μια σύμβαση χρηματοδότησης από μια τράπεζα σε κάποια άλλη που επιθυμεί ο πελάτης. Κατά τη μεταφορά της σύμβασης μεταφέρονται και οι αντίστοιχες εξασφαλίσεις. Έτσι, στην περίπτωση που ένας χρηματοδοτούμενος πελάτης θελήσει να αλλάξει τράπεζα, αποφεύγεται η εκ νέου εγγραφή εξασφαλίσεων, που συνεπάγεται κόστος χρόνου και χρήματος. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι σε αυτή τη περίπτωση θα πρέπει η τράπεζα αποδοχής να ενημερώσει τον υποθηκοφύλακα του ακινήτου ή τον κάτοχο των ενεχύρων ότι τα συγκεκριμένα προϊόντα συνιστούν πλέον ασφάλεια υπέρ αυτής.

Επιτρέπεται στα πιστωτικά ιδρύματα να ρυθμίζουν απαιτήσεις τους ληξιπρόθεσμες ή μη δανείων σε € ή συνάλλαγμα.

Ανήκει πλέον στη διακριτική ευχέρεια των τραπεζών να ρυθμίζουν κατά βούληση τον τρόπο εξόφλησης των δανείων που χορηγούν.

Σε περίπτωση παράβασης των κειμένων διατάξεων, πέρα της κατάπτωσης των σχετικών ποινικών ρητρών, κηρύσσονται οι σχετικές πιστώσεις ληξιπρόθεσμες και

σε σοβαρές παραβάσεις είναι δυνατόν οι διενεργήσαντες αυτές να στερηθούν περαιτέρω χρηματοδότησης για ορισμένο ή αόριστο χρόνο.

Σε περιπτώσεις παραβάσεως των όσων προβλέπονται, οι χρηματοδοτούμενοι αλλά και οι τράπεζες, όταν προκύπτει υπαιτιότητά τους, καλούνται να καταβάλουν χρηματικά πρόστιμα στην Τράπεζα της Ελλάδος. Ο εντοπισμός των παραβάσεων γίνεται είτε από τους κατασταλτικούς ελέγχους που διεξάγει η Τράπεζα της Ελλάδος, είτε έπειτα από καταγγελία.

Πριν από κάθε χρηματοδότηση θα πρέπει να προσκομίζεται απαραίτητα πιστοποιητικό φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας του χρηματοδοτούμενου

Οι χρηματοδοτήσεις χρησιμοποιούνται ως μοχλός πίεσης του επιχειρηματικού κόσμου να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του προς την εφορία και τους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ασφαλιστική ενημερότητα αφορά την κάλυψη του προσωπικού των επιχειρήσεων, εφόσον απασχολούν, και όχι την κάλυψη των ιδίων των επιχειρηματιών.

3.2.3 Συντελεστής Φερεγγυότητας Τραπεζών

Προς ευχερέστερη παρακολούθηση της φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και σε συμμόρφωση προς αντίστοιχες κοινοτικές οδηγίες³, η ΠΔΤΕ 2054/18.3.92 (όπως τροποποιήθηκε με την ΠΔΤΕ 2409/27.3.97) θέσπισε συγκεκριμένο συντελεστή φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα. Ως συντελεστή φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων ορίζεται ότι τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης θα πρέπει να είναι τουλάχιστον το 8% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού της (Ψυχομάνης 1998, σελ. 278).

³ Οδηγία 89/647/ΕΟΚ/18.12.89, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/31/ΕΟΚ/19.12.90.

Για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου που έχει αναλάβει το πιστωτικό ίδρυμα σταθμίζονται τα στοιχεία του ενεργητικού με έναν από τους 4 συντελεστές που προβλέπονται στην οδηγία 89/647/ΕΟΚ (0%, 20%, 50%, 100%). Έτσι, κάθε στοιχείο του ενεργητικού πολλαπλασιάζεται με τον αντίστοιχο συντελεστή και το άθροισμα των γινόμενων που προκύπτει αποτελεί το σταθμισμένο άθροισμα των στοιχείων του ενεργητικού. Το άθροισμα αυτό συγκρίνεται με τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης, προκειμένου να προσδιοριστεί ο δείκτης φερεγγυότητας.

Λόγω της πληθώρας των στοιχείων που είναι δυνατόν να εμφανιστούν στους λογαριασμούς ενεργητικού μιας τράπεζας, γίνεται στη συνέχεια μια ενδεικτική παράθεση στοιχείων, που κατατάσσονται ανά συντελεστή στις τέσσερις ομάδες, ανάλογα με τον κίνδυνο που παρουσιάζουν (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 22):

α. Μηδενικός συντελεστής στάθμισης

Με μηδενικό συντελεστή σταθμίζονται:

- ✓ το ταμείο και ισοδύναμα στοιχεία
- ✓ οι απαιτήσεις έναντι κεντρικών κυβερνήσεων χωρών υψηλής φερεγγυότητας (κρατικά ομόλογα)
- ✓ οι απαιτήσεις εξασφαλισμένες με ισόποση κατάθεση μετρητών κ.λ.π.

β. Συντελεστής στάθμισης 20%

Με συντελεστή 20% σταθμίζονται:

- ✓ τα στοιχεία του ταμείου που βρίσκονται στη διαδικασία είσπραξης
- ✓ τα στοιχεία ενεργητικού που αντιπροσωπεύουν απαιτήσεις που φέρουν τη ρητή εγγύηση Ελληνικών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.λ.π.

γ. Συντελεστής στάθμισης 50%

Με συντελεστή 50% σταθμίζονται:

- ✓ τα δάνεια που εξασφαλίζονται πλήρως, κατά τη κρίση των αρμόδιων αρχών, με υποθήκες σε κατοικίες στις οποίες διαμένει ή πρόκειται να διαμείνει ή τις οποίες εκμισθώνει ή θα εκμισθώσει ο οφειλέτης.

δ. Συντελεστής στάθμισης 100%

Με συντελεστή 100% σταθμίζονται:

- ✓ τα πάγια στοιχεία, όπως γήπεδα και κτίρια, τεχνικές εγκαταστάσεις και μηχανήματα, έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός
- ✓ τα χαρτοφυλάκια μετοχών
- ✓ τα λοιπά δάνεια προς ιδιώτες κ.λ.π.

Έτσι λοιπόν, ο συντελεστής φερεγγυότητας κάθε πιστωτικού ιδρύματος είναι το πηλίκο του κλάσματος:

$$\frac{\text{Ίδια κεφάλαια (όπως προσδιορίζονται στην ΠΔΤΕ 2053/18.3.92)}}{\text{Στοιχεία ενεργητικού ομάδας (αx0%)+(βx20%)+(γx50%)+(δx100%)}} \times 100$$

Αποτελεί προσωπική μέριμνα της Τράπεζας της Ελλάδος να ελέγχει τον δείκτη. Σε περίπτωση που αυτός κατεβεί κάτω από 8%, το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα ώστε να τον επαναφέρει στο ελάχιστο όριο του 8%.

Η Τράπεζα της Ελλάδος, ήδη από τις αρχές του 2003, αύξησε τους συντελεστές υπολογισμού των ελάχιστων απαιτούμενων προβλέψεων για ορισμένες κατηγορίες

δανείων των τραπεζών, που κατά τεκμήριο εμπεριέχουν αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο και, στο βαθμό που θα αναπτύσσονται εξειδικευμένα συστήματα διαχείρισης κινδύνων, δεν προτίθεται να αναπροσαρμόσει γενικά τους συντελεστές αυτούς. Θα συνεχίσει όμως να εξετάζει σε εξατομικευμένη βάση τις περιπτώσεις τραπεζών που παρουσιάζουν ανεπάρκεια προβλέψεων και, όπου το κρίνει αναγκαίο, να καθορίζει υποχρεωτικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας υψηλότερου του γενικού κατώτατου επιτρεπτού ορίου (8%). Η πρακτική αυτή είναι συνεπής με την ισχύουσα νομοθεσία, αλλά και με τα προβλεπόμενα στη διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης που αποτελεί το δεύτερο πυλώνα του υπό διαμόρφωση νέου διεθνούς εποπτικού πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών (νέο Σύμφωνο της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια – “Βασιλεία II”), (Έκθεση του Διοικητή 2004, σελ. 57).

3.2.4 Περιορισμός Μεγάλων Χρηματοδοτικών Ανοιγμάτων

Προς παρεμπόδιση της υπερβολικής συγκέντρωσης τραπεζικών κινδύνων σε ένα μοναδικό πελάτη ή σε ομάδα συνδεδεμένων πελατών, που μπορεί ασφαλώς εξίσου να κλυδωνίσει τη φερεγγυότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων, προβλέφθηκαν με την ΠΔΤΕ 2246/23.11.93 διατάξεις σχετικές με την εποπτεία και έλεγχο των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων, ή με άλλα λόγια, της συγκέντρωσης των κινδύνων των πιστωτικών ιδρυμάτων, που έχουν έδρα τους στην Ελλάδα, με εξαίρεση την Τράπεζα της Ελλάδος, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και την Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως (Ψυχομάνης 1998, σελ. 280).

Ως μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα ενός πιστωτικού ιδρύματος προς έναν πελάτη θεωρούνται εκείνα των οποίων το ύψος είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το 10% των ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος (Αναγνωστάκης και Καρδαμίση 1997, σελ. 24)

Τα πιστωτικά ιδρύματα εντός εικοσαήμερου από τη λήξη κάθε ημερολογιακού εξαμήνου, γνωστοποιούν στην Τράπεζα της Ελλάδος χρηματοδοτικά ανοίγματα που υπερβαίνουν το όριο αυτό. Επιπροσθέτως, κάθε νέο μεγάλο χρηματοδοτικό άνοιγμα θα πρέπει να αναφέρεται εντός 10ημέρου.

Τα χρηματοδοτικά αυτά ανοίγματα προς έναν πελάτη ή ομάδα συνδεδεμένων πελατών δεν επιτρέπεται να υπερβούν το ποσό που αντιστοιχεί στο 40% των ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος. Ακόμη, το άθροισμα των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων κάθε πιστωτικού ιδρύματος δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 800% των ιδίων κεφαλαίων του (Ψυχομάνης 1998, σελ. 282).

Κατ' αυτόν τον τρόπο η Τράπεζα της Ελλάδος εποπτεύει τη λειτουργία των τραπεζών με στόχο πάντα την εύρυθμη και αξιόπιστη λειτουργία του τραπεζικού τομέα, χωρίς να επηρεάζει άμεσα τις επιχειρηματικές τους αποφάσεις.

3.2.5 Υποχρεωτικές Τοποθετήσεις Τραπεζών στην Τράπεζα της Ελλάδος

Όπως προαναφέρθηκε, οι τράπεζες συγκεντρώνουν κεφάλαια, κυρίως μέσω των καταθέσεων τους, τα οποία στη συνέχεια δανείζουν στην πελατεία τους. Ωστόσο οι τράπεζες, λόγω του ιδιαίτερου λόγου που διαδραματίζουν στην οικονομία, υπόκεινται σε μια σειρά δεσμεύσεων, που έχουν στόχο αφενός να διαφυλαχθούν τα συμφέροντα των καταθετών και αφετέρου να ελεγχθεί η ρευστότητα της οικονομίας.

Το καθεστώς που ίσχυε μέχρι το 1987, δηλαδή αυτό του στενού κρατικού παρεμβατισμού και δεσμεύσεων, έχει αλλάξει. Έτσι σήμερα, έπειτα από μια σειρά αποφάσεων, η Τράπεζα της Ελλάδος δεσμεύει μόνο το 12% των συνολικών κεφαλαίων που συγκεντρώνουν οι τράπεζες από κάθε μορφής καταθέσεις. Το ποσό αυτό εκτοκίζεται με επιτόκιο 6,25%, το οποίο υπολείπεται σημαντικά εκείνων που ισχύουν για άλλες μορφές επενδύσεων. Έτσι δημιουργείται για τις τράπεζες

ένα πρόσθετο κόστος, που εκτιμάται περίπου σε 1% και, όπως είναι φυσικό, μετακυλύετε στους χρηματοδοτούμενους πελάτες προσαυξάνοντας τα επιτόκια δανεισμού τους (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 25).

3.3 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

3.3.1 Το νέο Σύμφωνο για την Κεφαλαιακή Επάρκεια της Επιτροπής της Βασιλείας

Το Σύμφωνο για την κεφαλαιακή επάρκεια της Επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία (1988), όπως τροποποιήθηκε το 1996 για να συμπεριληφθούν και οι κίνδυνοι αγοράς, αποτέλεσε κατά το παρελθόν αντικείμενο έντονης κριτικής, τόσο από την ακαδημαϊκή κοινότητα, όσο και από τον επιχειρηματικό κόσμο.

Η Επιτροπή της Βασιλείας αποβλέπει με την επικείμενη μεταρρύθμιση στην αυξημένη ευαισθησία των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πραγματικού οικονομικού κινδύνου που αναλαμβάνουν οι τράπεζες. Το νέο κανονιστικό πλαίσιο που επεξεργάζεται η Επιτροπή σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών αναφέρεται σε τρεις ενότητες (πυλώνες):

Πρώτη ενότητα: Εναλλακτικές μεθοδολογίες υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών για κάλυψη του πιστωτικού και λειτουργικού κινδύνου.

Δεύτερη ενότητα: Παρακολούθηση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών και των εφαρμοσμένων μεθόδων εκ μέρους των εποπτικών αρχών, και

Τρίτη ενότητα: Πειθαρχία μέσω της αγοράς, δηλαδή, τη ρύθμιση της υποχρέωσης των τραπεζών να δημοσιοποιούν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τους κινδύνους που αναλαμβάνουν, τη μέθοδο με την οποία τους παρακολουθούν, αλλά

και τις αρχές της εταιρικής διακυβέρνησής τους, προκειμένου να επιτρέψουν στους επενδυτές των κεφαλαιαγορών να αξιολογήσουν σωστά τις επενδύσεις τους στον τραπεζικό τομέα (Πουσκούρη 2004, σελ. 5-6).

3.3.2 Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Το ζήτημα της χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) αποτέλεσε ένα από τα σημεία έντονης κριτικής των αρχικών συμβουλευτικών κειμένων της επιτροπής της Βασιλείας. Η κριτική εστίαζε στο υψηλό κόστος χρηματοδότησης που συνεπάγεται το νέο Σύμφωνο, δεδομένου ότι αφενός απουσιάζει η θετική εξωτερική αξιολόγηση στις περισσότερες περιπτώσεις των ΜΜΕ και αφετέρου η στατιστική εκτίμηση της πιθανότητας αδυναμίας εκπλήρωσης του αντισυμβαλλομένου (PD) είναι ιδιαίτερα υψηλή, κάτι που συνεπάγεται αυτομάτως υψηλές κεφαλαιακές υποχρεώσεις έναντι των συγκεκριμένων ανοιγμάτων (Τασάκος 2004, σελ. 48-51).

Λαμβανομένου λοιπόν υπόψη του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζουν οι ΜΜΕ στις οικονομίες των περισσότερων χωρών και ειδικότερα στην ελληνική οικονομία, που μας αφορά άμεσα, όσων αφορά την οικονομική ανάπτυξη και την καταπολέμηση της ανεργίας, καθώς και την εξάρτησή τους από την τραπεζική χρηματοδότηση, διαμορφώθηκε σε συνέχεια ισχυρών πιέσεων ένα ειδικό πλαίσιο για τη στάθμιση των χορηγήσεων έναντι των ΜΜΕ.

Οι συνέπειες του νέου Συμφώνου στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ θα πρέπει να διακριθούν ανάλογα με το αν πρόκειται για:

- Εξωτερική χρηματοδότηση (debt financing), ή
- Εσωτερική χρηματοδότηση (equity financing).

Εξωτερική χρηματοδότηση:

Όσον αφορά την εξωτερική χρηματοδότηση των ΜΜΕ, μπορούμε να διακρίνουμε δύο επιμέρους μεθόδους:

- i. την τυποποιημένη μέθοδο και
- ii. την μέθοδο εσωτερικών αξιολογήσεων.

- i. Τυποποιημένη μέθοδος

Η τυποποιημένη μέθοδος διατηρεί τη λογική της υφιστάμενης μεθόδου με την απόδοση προκαθορισμένων συντελεστών στάθμισης κινδύνου.

Κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί για τη μεταχείριση των ανοιγμάτων προς ΜΜΕ ότι, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη συμπερίληψή τους στην κατηγορία ανοιγμάτων λιανικής τραπεζικής, θα σταθμίζονται με συντελεστή κινδύνου 75% αντί του 100% που ισχύει σήμερα.

Τα κριτήρια συμπερίληψης ενός ανοίγματος στο χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής συνίστανται στα κάτωθι:

- ιδιότητα του πελάτη (φυσικό πρόσωπο ή μικρές επιχειρήσεις)
- χαρακτηριστικά προϊόντος (προσωπικά και καταναλωτικά δάνεια, πιστωτικές ευχέρειες κ.λ.π.),
- διασπορά χαρτοφυλακίου (granularity), και
- ύψος ανοίγματος.

Επιπλέον, το ύψος του ανοίγματος δεν πρέπει να υπερβαίνει το 1 εκ. €, καθώς και ότι το εν λόγω ποσό θα προσαρμόζεται στον εκάστοτε πληθωρισμό. Ακόμα, το κριτήριο της διασποράς (granularity), σύμφωνα με το οποίο κανένα συνολικό άνοιγμα δεν πρέπει να υπερβαίνει το 0,2% του συνολικού χαρτοφυλακίου,

αποτελεί στο τρίτο συμβουλευτικό κείμενο απλή ένδειξη επαρκούς διαφοροποίησης και όχι προηγούμενη προϋπόθεση συμπερίληψης στο χαρτοφυλάκιο λιανικής.

Τέλος, η Επιτροπή της Βασιλείας δεν έκανε δεκτό το αίτημα φορέων της αγοράς για τη διαμόρφωση ενδιάμεσου συντελεστή στάθμισης (μεταξύ 75% και 100%) για τα ανοίγματα προς ΜΜΕ που δεν πληρούν τα κριτήρια να συμπεριληφθούν στο χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής.

ii. Μέθοδος εσωτερικών αξιολογήσεων

Μεγάλη καινοτομία του νέου Συμφώνου αποτελεί η δυνατότητα χρήσης εσωτερικών υποδειγμάτων υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου. Σε αντίθεση με τη τυποποιημένη μέθοδο, η προσέγγιση των εσωτερικών συστημάτων παρέχει τη δυνατότητα της πλήρους εξατομίκευσης του πιστωτικού κινδύνου ανά αντισυμβαλλόμενο. Δύο μέθοδοι προβλέπονται στο νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας:

- η Θεμελιώδης, και
- η Εξελιγμένη

Για κάθε άνοιγμα οι τράπεζες χρησιμοποιούν συγκεκριμένες παραμέτρους – εισροές του πιστωτικού κινδύνου⁴. Αναλυτικότερα, οι εν λόγω παράμετροι αφορούν:

- την πιθανότητα αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρέωσης αντισυμβαλλομένου (Probability of Default – PD),
- τη ζημιά σε περίπτωση αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρέωσης αντισυμβαλλομένου (Loss Given Default – LGD),

⁴ Στο παράρτημα της εργασίας ευρίσκεται ένας πίνακας συγκριτικής εξέτασης των μεθόδων για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου και ένας πίνακας με τους συντελεστές στάθμισης κινδύνου.

- έκθεση έναντι του αντισυμβαλλομένου (Exposure At Default – EAD), και
- εναπομένουσα διάρκεια μέχρι τη λήξη (Maturity – M).

Στην περίπτωση της θεμελιώδους προσέγγισης, οι τράπεζες προσδιορίζουν μόνο την παράμετρο της αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρεώσεων (PD), ενώ στην εξελιγμένη προσέγγιση το σύνολο των παραμέτρων.

Ιδιαίτερη σημασία στη μέθοδο των εσωτερικών αξιολογήσεων έχει ο ορισμός των MME, όπου σύμφωνα με την Επιτροπή ως MME θεωρούνται οι επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών μέχρι 50 εκ. €. Εντούτοις, παρέχεται η διακριτική ευχέρεια στις εθνικές εποπτικές αρχές να αντικαταστήσουν το κριτήριο του ετήσιου κύκλου εργασιών με το κριτήριο του ύψους του ενεργητικού.

Στην περίπτωση των μεθόδων εσωτερικών αξιολογήσεων παρέχονται δύο δυνατότητες μεταχείρισης των ανοιγμάτων προς MME, είτε ως

- ανοίγματα του χαρτοφυλακίου λιανικής (υπό α), είτε εφόσον δεν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις ως
- ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων (υπό β).

(α) Η κατηγορία των ανοιγμάτων λιανικής τραπεζικής περιλαμβάνει τις εξής υποκατηγορίες:

- στεγαστικά δάνεια,
- αποδεκτά ανανεούμενα πιστωτικά ανοίγματα, και
- λοιπά δάνεια λιανικής τραπεζικής.

Τα δάνεια προς MME μπορούν να περιληφθούν στην τελευταία κατηγορία, οπότε οι κεφαλαιακές απαιτήσεις θα υπολογίζονται βάσει της ειδικής ευνοϊκότερης συνάρτησης που προβλέπεται για τα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής σύμφωνα με την προηγούμενη μέθοδο.

Τα κριτήρια συμπερίληψης στο χαρτοφυλάκιο λιανικής είναι τα ίδια με την τυποποιημένη προσέγγιση, αλλά τα εν λόγω ανοίγματα πρέπει να ομαδοποιούνται σε κατηγορίες συναφών χαρακτηριστικών. Σύμφωνα λοιπόν με το τρίτο συμβουλευτικό κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η μεταχείριση των ανοιγμάτων προς ΜΜΕ ως ανοίγματα λιανικής τραπεζικής προϋποθέτει ότι οι τράπεζες τα αντιμετωπίζουν κατά τρόπο όμοιο με τη μεταχείριση των άλλων ανοιγμάτων λιανικής και διαχρονικά συνεπή (SME use test).

Επιπροσθέτως, αρκετά ανοίγματα χρηματοδότησης κεφαλαίου κίνησης θα μπορούν, εφόσον πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις, να περιληφθούν στην κατηγορία αποδεκτών ανανεούμενων πιστωτικών ανοιγμάτων.

(β) Στη δεύτερη περίπτωση, αν και προβλέπεται η χρήση της συνάρτησης υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων για τα ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων, η Επιτροπή της Βασιλείας έχει διαμορφώσει ειδικό συντελεστή συσχέτισης για την προσαρμογή των κεφαλαιακών απαιτήσεων στο μέγεθος της εταιρείας (firm size adjustment) ανάλογα με το ύψος του κύκλου εργασιών, ο οποίος πρέπει να κυμαίνεται από 5 μέχρι 50 εκ. €. Η μεταβλητή προσαρμογής στο μέγεθος της εταιρείας επιτρέπει τη μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων μέχρι 20% για τις επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών 5 εκ. €. Βασικός λόγος για τη σχετική πρόβλεψη είναι να αποφευχθούν οι έντονες διαφοροποιήσεις στις κεφαλαιακές απαιτήσεις για ανοίγματα, το ύψος των οποίων δεν διαφοροποιείται μεγάλως (Cliff effect).

Εσωτερική χρηματοδότηση

Η εσωτερική χρηματοδότηση των ΜΜΕ και ειδικότερα των νεότευκτων επιχειρήσεων (start up companies) θα είναι οπωσδήποτε δυσχερέστερη από το παρελθόν. Η Επιτροπή της Βασιλείας, αναγνωρίζοντας την υψηλή επικινδυνότητα των εν λόγω ανοιγμάτων, διαμόρφωσε ένα ιδιαίτερα αυστηρό πλαίσιο.

Προϋπόθεση ενεργοποίησης της ειδικής μεταχείρισης αποτελεί η υπέρβαση του ορίου της ουσιαστικότητας: τα ανοίγματα της συγκεκριμένης κατηγορίας θεωρούνται ουσιαστικά εφόσον αθροιστικά υπερβαίνουν το 10% των ιδίων κεφαλαίων. Προβλέπεται πάντως χαμηλότερο όριο της τάξης του 5%, εφόσον ο αριθμός των ανοιγμάτων δεν υπερβαίνει τα 10. Το σχετικό πλαίσιο αρθρώνεται γύρω από δύο μεθόδους:

- την προσέγγιση αγοράς (market based approach), και
- την προσέγγιση βάσει των παραμέτρων PD/LGD (PD/LGD approach)

Η πρώτη μέθοδος διακρίνεται σε δύο υπο-μεθόδους:

- την απλουστευμένη μέθοδο, και
- τη μέθοδο των εσωτερικών υποδειγμάτων

Σύμφωνα με την πρώτη υπο-μέθοδο, ο συντελεστής ανέρχεται σε 300% και 400% για τις συμμετοχές που είναι διαπραγματεύσιμες σε αναγνωρισμένα χρηματιστήρια ή όχι, αντίστοιχα.

Η δεύτερη υπο-μέθοδος αναγνωρίζει τα εσωτερικά υποδείγματα (VaR models) των τραπεζών για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Πάντως και σε αυτή τη μέθοδο τίθενται ελάχιστα όρια των συντελεστών: 200% και 300% για τις συμμετοχές που είναι διαπραγματεύσιμες σε αναγνωρισμένα χρηματιστήρια ή όχι, αντίστοιχα.

Τέλος, η μέθοδος της προσέγγισης βάσει των παραμέτρων PD/LGD ερείδεται στη λογική των συστημάτων εσωτερικής αξιολόγησης με κάποιες προσαρμογές (λ.χ. προκαθορισμένη παράμετρο LGD της τάξεως του 90% και εναπομένουσα διάρκεια 5 ετών).

Επίσης πρέπει να επισημανθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να επιτρέψει τη χρήση του ειδικού συντελεστή συσχέτισης για την προσαρμογή των κεφαλαιακών απαιτήσεων στο μέγεθος της εταιρείας (firm size adjustment) και στα ανοίγματα υπό τη μορφή συμμετοχών σε ΜΜΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Χρηματοοικονομική Ανάλυση

4.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Όπως έχουμε ήδη προαναφέρει, ένα από τα σημαντικότερα κριτήρια που αξιολογείται πριν από κάθε χρηματοδότηση είναι η βιωσιμότητα της επιχείρησης. Η βιωσιμότητα λοιπόν μιας επιχείρησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική της κατάσταση. Η διερεύνηση αυτής της κατάστασης πραγματοποιείται μέσω της χρηματοοικονομικής ανάλυσης των στοιχείων των επιχειρήσεων.

Οι κυριότερες πηγές πληροφόρησης για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς είναι οι οικονομικές καταστάσεις των τριών τουλάχιστον τελευταίων ετών, που είναι: οι ισολογισμοί, οι καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως, ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων, καθώς και τα ταμιακά προγράμματα.

Η διαδικασία που ακολουθείται στη χρηματοοικονομική ανάλυση έχει ως εξής: αφού διερευνηθεί η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, ομαδοποιούνται τα στοιχεία ανάλογα με το περιεχόμενό τους και στη συνέχεια αξιολογούνται με τη βοήθεια των κατάλληλων αριθμοδεικτών, ώστε να διαπιστωθεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης, η σκοπιμότητα της χρηματοδότησης και η δυνατότητα αποπληρωμής του δανείου.

Ακολουθεί μια μικρή σχετικά αναφορά στις οικονομικές καταστάσεις, ενώ θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στους σημαντικότερους για τους τραπεζικούς οργανισμούς αριθμοδείκτες, μιας που η εξαγωγή συγκριτικών συμπερασμάτων αποτελεί την πεμπτούσια της χρηματοοικονομικής ανάλυσης των επιχειρήσεων από τη μεριά των τραπεζών.

4.1.1 Ισολογισμός

Κάθε επιχείρηση αποτελεί μία μονάδα, που διαχειρίζεται υλικά ή άυλα οικονομικά μέσα, όπως εγκαταστάσεις, εμπορεύματα, πρώτες ύλες, μετρητά, με στόχο, μέσω της δραστηριότητάς της, την πραγματοποίηση του επιθυμητού κέρδους. Τα μέσα αυτά αποτελούν την περιουσία ή το ενεργητικό της επιχείρησης.

Έτσι λοιπόν, κάθε επιχείρηση κατέχει μία περιουσία αναγκαία για την παραγωγική της διαδικασία, που αποτελεί το ενεργητικό της, και ταυτόχρονα είναι αναγκασμένη να απασχολεί τα αντίστοιχα κεφάλαια που αποτελούν τις υποχρεώσεις της ή το παθητικό της. Υποχρεώσεις της επιχείρησης αποτελούν όλες οι οφειλές που έχει προς τρίτους, όπως είναι οι τράπεζες, οι προμηθευτές της, το δημόσιο αλλά και οι οφειλές που έχει προς τους ίδιους τους επιχειρηματίες. Στη λογιστική ορολογία, το σύνολο των υποχρεώσεων μιας οικονομικής μονάδας προς τον ή τους ιδιοκτήτες της ονομάζεται καθαρή θέση ή καθαρή περιουσία (Ναούμ 1994, σελ. 30).

Κάθε απόκτηση περιουσιακού στοιχείου γεννά, ταυτόχρονα για την επιχείρηση, μία ίσης αξίας υποχρέωση. Ο τρόπος χρήσης των κεφαλαίων που διαχειρίζεται η επιχείρηση, καθώς και οι πηγές άντλησης των κεφαλαίων αυτών, αποτελούν βασικές επιχειρηματικές αποφάσεις, γιατί καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα της δραστηριότητάς της αλλά και το κόστος των απασχολούμενων κεφαλαίων.

Η απεικόνιση των στοιχείων είναι στατική. Ωστόσο, το κάθε ένα από αυτά προσδιορίζεται από μία συγκεκριμένη χρονική διάρκεια. Έτσι, βασικό κριτήριο και μέτρο για την κατάταξη των λογαριασμών του ισολογισμού είναι ο χρόνος.

Στο ενεργητικό:

Τα μετρητά είναι διαθέσιμα σε πρώτη ζήτηση, οι πρώτες ύλες θα παραμείνουν για όσο χρόνο χρειαστεί να μεταποιηθούν και να πουληθούν, οι απαιτήσεις προσδοκείται να εισπραχθούν στις προκαθορισμένες ημερομηνίες, τα μηχανήματα

θα αντικατασταθούν μετά την απαξίωσή τους και το κριτήριο θα υφίσταται όσο επαρκεί για τη δραστηριότητα της επιχείρησης.

Στο παθητικό:

Το δάνειο της τράπεζας για αγορά πρώτων υλών έχει διάρκεια λίγων μηνών, ενώ τα κεφάλαια του επιχειρηματία πρόκειται να παραμείνουν επ' αόριστο.

Η ορθολογική σχέση των στοιχείων της περιουσίας (ενεργητικό), προς τις υποχρεώσεις (παθητικό), ανάλογα με τη διάρκεια της ύπαρξής τους στην επιχείρηση, είναι ιδιαίτερα κρίσιμη και έχει άμεση σχέση με τη βιωσιμότητά της.

Λόγω της σημασίας του χρόνου στα οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων, η περιγραφή τους, τόσο στο ενεργητικό όσο και στο παθητικό, γίνεται ανάλογα με τη χρονική διάρκεια που θα παραμείνουν στην επιχείρηση και την ευχέρεια ρευστοποίησης που παρουσιάζουν. Έτσι αναφέρονται στην αρχή τα στοιχεία με βραδεία ρευστοποίηση και όσο προχωρούμε προς τα κάτω τα στοιχεία που ανακυκλώνονται ταχύτερα.

Ένας ολοκληρωμένος ορισμός του ισολογισμού θα μπορούσε να διατυπωθεί ως εξής:

Ισολογισμός είναι η λογιστική κατάσταση, η οποία εμφανίζει τα στοιχεία του ενεργητικού, του πραγματικού παθητικού και της καθαρής θέσεως μιας οικονομικής μονάδας σε δεδομένη χρονική στιγμή και σε ενιαίο νόμισμα (Ναούμ 1994, σελ. 31).

Ισολογισμός	
Ενεργητικό	Παθητικό
Περιουσία ή χρήσεις κεφαλαίων	Υποχρεώσεις ή πηγές κεφαλαίων

Η δημοσίευσή του γίνεται κατά κανόνα στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους, χωρίς βέβαια να αποκλείεται σε άλλη ημερομηνία.

4.1.2 Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως

Ο ισολογισμός δεν μας πληροφορεί για τη δραστηριότητα της επιχείρησης, για τα αποτελέσματα των ενεργειών της και για τον τρόπο με τον οποίο κατανεμήθηκαν τυχόν κέρδη ή ζημιές στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου που αναφέρεται.

Τέτοιου είδους στοιχεία είναι πολύ σημαντικά, γιατί μας ενημερώνουν για τη διάρθρωση της λειτουργίας της επιχείρησης και για τη σκοπιμότητα της ύπαρξής της. Για το λόγο αυτό ο ισολογισμός συνοδεύεται πάντοτε από το **λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης** και τον **πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων**.

Ένας ορισμός της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως θα μπορούσε να διατυπωθεί ως εξής:

Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως είναι η λογιστική κατάσταση η οποία εμφανίζει το αποτέλεσμα το οποίο επέτυχε μία οικονομική μονάδα κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου, καθώς και τους προσδιοριστικούς παράγοντες αυτού του αποτελέσματος (Ναούμ 1994, σελ. 41).

Το αποτέλεσμα αυτό, το οποίο ονομάζεται λογιστικό αποτέλεσμα, μπορεί να είναι θετικό ή αρνητικό. Το θετικό αποτέλεσμα καλείται κέρδος, ενώ το αρνητικό ζημιά.

Οι παράγοντες που διαμορφώνουν το αποτέλεσμα μπορεί να είναι δύο ή περισσότεροι, ανάλογα με το πώς ορίζεται το περιεχόμενό τους. Επί του θέματος αυτού, αν και έχουν διατυπωθεί διάφορες απόψεις, εμείς θα υιοθετήσουμε την επικρατέστερη σύμφωνα με την οποία οι προσδιοριστικοί παράγοντες του αποτελέσματος είναι οι εξής:

1. Έσοδα
2. Έξοδα
3. Έκτακτα κέρδη
4. Έκτακτες ζημιές

1. Έσοδο είναι η χρηματική έκφραση της αγοραστικής δύναμης που αποκτάται, άμεσα ή έμμεσα, από τις δραστηριότητες της επιχείρησης και ειδικότερα από την πώληση ή εκμετάλλευση αγαθών, υπηρεσιών και δικαιωμάτων (Κοντάκος 1997, σελ. 148).

Μία επιμέρους διάκριση των εσόδων είναι αυτή σε λειτουργικά και μη λειτουργικά έσοδα, όπου λειτουργικά είναι τα έσοδα που προέρχονται από την ή τις κύριες δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας, ενώ αντίστοιχα μη λειτουργικά εκείνα που προέρχονται από δευτερεύουσες ή άλλες δραστηριότητες, οι οποίες δεν συνδέονται με το κύριο αντικείμενο δράσεως της οικονομικής μονάδας.

2. Έξοδο είναι το κόστος που εκπνέει μέσα σε μία διαχειριστική χρήση και βαρύνει τα έσοδα της χρήσεως (Κοντάκος 1997, σελ. 139).

Τα έξοδα, όπως και τα έσοδα, διακρίνονται σε λειτουργικά και μη λειτουργικά, όπου στην πρώτη κατηγορία ανήκουν τα έξοδα που προέρχονται από την ή τις κύριες δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας, ενώ αντίστοιχα στη δεύτερη εκείνα που προέρχονται από δευτερεύουσες ή άλλες δραστηριότητες.

3. Έκτακτο κέρδος είναι κάθε αύξηση της καθαρής θέσεως η οποία δεν προέρχεται από τις δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας (Ναούμ 1994, σελ. 45).

Τα έκτακτα κέρδη οφείλονται σε γεγονότα τα οποία δεν συνδέονται με τις δραστηριότητες της επιχειρήσεως. Τα κέρδη αυτά για να εμφανιστούν στην

κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως πρέπει να πάρουν όνομα-τίτλο, αφού γίνει πρώτα η κατάταξή τους σε κατηγορίες.

4. Έκτακτη ζημιά είναι κάθε μείωση της καθαρής θέσεως η οποία δεν προέρχεται από τις δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας (Ναούμ 1994, σελ. 45).

Όπως και για τα έκτακτα κέρδη, οι έκτακτες ζημιές για να εμφανιστούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως πρέπει να πάρουν κάποιο όνομα-τίτλο, αφού γίνει πρώτα η κατάταξή τους σε κατηγορίες.

4.1.3 Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων

Στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων εμφανίζονται τα κέρδη και ο τρόπος που αυτά διανεμήθηκαν. Τα κέρδη αυτά θα πρέπει να ομαδοποιούνται σε εκείνα που αναλήφθηκαν και σε εκείνα που παρέμειναν προς ενίσχυση των κεφαλαίων της επιχείρησης (αυτοχρηματοδότηση).

Παράδειγμα πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων	
Σύνολο κερδών παρούσης και προηγούμενων χρήσεων	XXX.XXX
Μείον: φόρος εισοδήματος και μερίσματα	XXX.XXX
Υπόλοιπο που παραμένει για αυτοχρηματοδότηση	XX.XXX

Μετά την ομαδοποίηση των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων, είμαστε πλέον έτοιμοι να προχωρήσουμε στη συνδυαστική τους αξιολόγηση μέσω των αριθμοδεικτών.

Η σύνταξη του ισολογισμού, του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης και του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων πρέπει, σύμφωνα με τον νόμο, να είναι ειλικρινής

και σαφής. Να αναφέρει τα πραγματικά στοιχεία έτσι, ώστε να γίνονται κατανοητά και από κάποιον που δεν γνωρίζει τον τρόπο λειτουργίας της συγκεκριμένης επιχείρησης.

Όπως είναι γνωστό, οι επιχειρηματίες έχουν συχνά λόγο να ωραιοποιούν τα στοιχεία που δημοσιεύουν ή να καλύπτουν προβληματικές καταστάσεις που θα αποθάρρυναν πιθανούς επενδυτές ή τράπεζες να δανειοδοτήσουν την επιχείρηση, αναλαμβάνοντας έτσι μέρος του επιχειρηματικού κινδύνου.

Η λύση του προβλήματος, που κατά το παρελθόν είχε μεγάλες διαστάσεις, δεδομένου ότι κάθε επιχείρηση ανέφερε τα στοιχεία της με τον τρόπο που εκείνη επιθυμούσε, δόθηκε με την εισαγωγή του ενιαίου λογιστικού σχεδίου, σύμφωνα με το άρθρο 25 της 4^{ης} οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα μ' αυτό, όλα τα στοιχεία των επιχειρήσεων θα πρέπει να αναφέρονται με συνεπή, ομοιόμορφο και μοναδικό τρόπο, ώστε να είναι δυνατή η ανάγνωσή τους, η ερμηνεία τους και η σύγκρισή τους με τα στοιχεία άλλων επιχειρήσεων (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 168).

Η χρηματοοικονομική ανάλυση που πρέπει να γίνεται πριν από κάθε χρηματοδότηση, έχει στόχο να αξιολογήσει τα στοιχεία που αναφέρονται στις παραπάνω καταστάσεις, να κάνει τους αναγκαίους συσχετισμούς μεγεθών και να διαγνώσει τις προοπτικές εξέλιξης της επιχείρησης.

Θα πρέπει να σημειωθεί πάντως, ότι τα οικονομικά στοιχεία χρησιμοποιούνται ως ενδείξεις προβληματισμών σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης και όχι ως μεταβλητές μιας αποκλειστικά μαθηματικής συνάρτησης. Η επιχείρηση διοικείται από ανθρώπους και δραστηριοποιείται σε ένα οικονομικό περιβάλλον, μεταβλητές που συχνά είναι απρόβλεπτες.

4.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ

Αριθμοδείκτες και ποσοστά χρησιμοποιούνται ευρέως για την ανάλυση των λογαριασμών μιας επιχείρησης και μας βοηθούν να δώσουμε σημασία και νόημα στους αριθμούς που αναφέρονται στις λογιστικές καταστάσεις της. Οι αριθμοδείκτες απλοποιούν την ανάλυση και ταυτόχρονα εστιάζουν την προσοχή μας στα σημαντικότερα θέματα. Αποτελούν σχέσεις μεταξύ μεγεθών, λογιστικής ή στατιστικής προέλευσης, που καταρτίζονται με σκοπό τον προσδιορισμό της πραγματικής θέσης ή της αποδοτικότητας των διαφόρων τμημάτων ή και ολόκληρων τομέων δραστηριότητας της επιχείρησης και, σε τελική ανάλυση, της πραγματικής κατάστασης και απόδοσης ολόκληρης της επιχείρησης ή και γενικότερα του κλάδου στον οποίο αυτή δραστηριοποιείται (Κιόχος 2003, σελ.21).

Ο υπολογισμός τους βασίζεται σε στοιχεία των οικονομικών (λογιστικών) καταστάσεων της επιχείρησης και ειδικότερα στον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσης. Ένας αριθμοδείκτης από μόνος του έχει σχετική μόνο αξία και, πολλές φορές, μπορεί να μας οδηγήσει σε παραπλανητικά συμπεράσματα. Συνεπώς, για να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για το χρηματοοικονομικό αναλυτή κατά την εξαγωγή σωστών συμπερασμάτων για τη σημερινή και μελλοντική χρηματοοικονομική κατάσταση και γενικότερα την απόδοση της επιχείρησης, θα πρέπει να συγκριθεί με κάτι άλλο.

Για το λόγο αυτό επιβάλλεται να γίνεται:

α) Σύγκριση μεταξύ διαφόρων δεικτών της συγκεκριμένης επιχείρησης σε ένα συγκεκριμένο έτος.

β) Υπολογισμός δεικτών μιας συγκεκριμένης επιχείρησης για μια σειρά ετών και διαχρονική σύγκριση των δεικτών αυτών για τη διαπίστωση τυχόν βελτίωσης ή επιδείνωσης των δεικτών αυτών στην πορεία του χρόνου.

γ) Υπολογισμός δεικτών για μια σειρά ετών για ορισμένες αντιπροσωπευτικές επιχειρήσεις του κλάδου (και ειδικότερα των κυριότερων ανταγωνιστριών επιχειρήσεων) και σύγκριση των δεικτών αυτών με τους αντίστοιχους της επιχείρησης, με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων για την απόδοση της επιχείρησης στο (ανταγωνιστικό) περιβάλλον της αγοράς.

δ) Υπολογισμός δεικτών για ένα ικανοποιητικό αριθμό συγκρίσιμων (ομοειδών) επιχειρήσεων του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση, καθώς και του μέσου δείκτη του κλάδου με τους αντίστοιχους δείκτες της επιχείρησης, με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων για την απόδοση της συγκεκριμένης επιχείρησης σε σχέση με τη μέση απόδοση των άλλων, ομοειδών επιχειρήσεων του κλάδου.

Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις, πρέπει να χρησιμοποιηθούν κατάλληλα στοιχεία, ώστε η συγκριτική ανάλυση να γίνεται ανάμεσα σε επιχειρήσεις με παρόμοια περίπου χαρακτηριστικά (Κιόχος 2003, σελ. 22).

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι οι αριθμοδείκτες δεν αποτελούν πανάκεια, αλλά μόνον ενδείξεις για προβληματισμούς ή διαπιστώσεις που σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία, όπως για παράδειγμα οι επιτόπιες επισκέψεις και ο έλεγχος των δυσμενών στοιχείων, είναι δυνατόν να μας οδηγήσουν στη σωστή απόφαση.

4.2.1 Είδη Αριθμοδεικτών

Κάθε τύπος ανάλυσης έχει ένα σκοπό ή μια χρήση που προσδιορίζει και τις διάφορες σχέσεις που συγκεντρώνουν και το ενδιαφέρον της ανάλυσης. Για παράδειγμα, αν ο αναλυτής είναι τραπεζίτης που εξετάζει την περίπτωση χορήγησης ενός βραχυπρόθεσμου δανείου σε μια επιχείρηση, ενδιαφέρεται κυρίως για τη βραχυπρόθεσμη κατάσταση ή τη ρευστότητα της επιχείρησης. Συνεπώς το ενδιαφέρον του στρέφεται σε δείκτες που μετρούν τη ρευστότητα. Αντίθετα οι μακροπρόθεσμοι πιστωτές δίνουν πολύ μεγαλύτερη έμφαση στην ικανότητα

πραγματοποίησης κερδών και στα λειτουργικά αποτελέσματα. Γνωρίζουν ότι οι μη κερδοφόρες δραστηριότητες διαβρώνουν τη αξία των περιουσιακών στοιχείων και ότι η σημερινή καλή κατάσταση της επιχείρησης δεν αποτελεί εγγύηση για τη μελλοντική διαθεσιμότητα κεφαλαίων για την εξόφληση ενός εικοσαετούς ομολογιακού δανείου (Weston-Brigham 1986, σελ. 97).

Διάφορες μελέτες κατά καιρούς προτείνουν πλήθος αριθμοδεικτών, που χρησιμοποιούνται ανάλογα με τα θέματα που εξετάζονται στην ανάλυση μιας επιχείρησης. Ακόμα και οι ίδιοι οι δείκτες είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται με διαφορετικό τρόπο και μέθοδο. Έτσι, δεν υπάρχει ένα καθιερωμένο και ομοιόμορφο μοντέλο που να ακολουθούν όλες οι τράπεζες. Κάθε μία, ανάλογα με τις ανάγκες τις, «τυποποιεί» τη διαδικασία μέσα από μηχανογραφικά προγράμματα, που διευκολύνουν σε μεγάλο βαθμό τις σχετικές αναλύσεις.

Στη συνέχεια θα αναφερθούν μερικοί από τους κυριότερους δείκτες, το πεδίο εφαρμογής τους, καθώς επίσης και η ιδιαίτερη σημασία τους.

A. Ρευστότητα

Γενικά, το πρώτο μέλημα του χρηματοοικονομικού αναλυτή είναι η ρευστότητα. Παρά το γεγονός ότι μια πλήρης ανάλυση της ρευστότητας απαιτεί τη χρήση ταμιακών προγραμμάτων, η ανάλυση των δεικτών δίνει μια γρήγορη και εύχρηστη μέτρηση της ρευστότητας, συσχετίζοντας το ύψος των ταμιακών διαθεσίμων και των άλλων στοιχείων του κυκλοφοριακού κεφαλαίου με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Οι δύο δείκτες ρευστότητας που χρησιμοποιούνται με τη μεγαλύτερη συχνότητα είναι ο *δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας* και ο *δείκτης άμεσης ρευστότητας* (Weston-Brigham 1986, σελ. 98).

Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας: Ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας (current ratio) υπολογίζεται διαιρώντας το κυκλοφορούν ενεργητικό με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

$$\text{Δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας} = \frac{\text{Κυκλοφορούν ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Συνήθως, το κυκλοφορούν ενεργητικό περιλαμβάνει τα ταμιακά διαθέσιμα, τα μετατρέψιμα χρεόγραφα, τις απαιτήσεις και τα αποθέματα. Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις αποτελούνται από τους πληρωτέους λογαριασμούς, τα βραχυπρόθεσμα πληρωτέα γραμμάτια, τις τρέχουσες δόσεις των μακροπρόθεσμων δανείων, τους φόρους που οφείλονται και τις λοιπές δεδουλευμένες δαπάνες (κυρίως μισθούς). Ο δείκτης αυτός αποτελεί το πιο συνηθισμένο μέτρο μέτρησης της βραχυπρόθεσμης φερεγγυότητας της επιχείρησης, διότι δείχνει το βαθμό κάλυψης των απαιτήσεων των βραχυπρόθεσμων δανειστών της με περιουσιακά στοιχεία που κανονικά μπορούν να ρευστοποιηθούν μέσα σε μια περίοδο που αντιστοιχεί περίπου με την περίοδο λήξης των απαιτήσεων.

Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας: Ο δείκτης άμεσης ρευστότητας (quick ratio ή acid test) υπολογίζεται αφαιρώντας τα αποθέματα από το κυκλοφορούν ενεργητικό και διαιρώντας το υπόλοιπο με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

$$\text{Δείκτης άμεσης ρευστότητας} = \frac{\text{Κυκλοφορούν ενεργητικό - Αποθέματα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Συνήθως τα αποθέματα είναι τα λιγότερο ρευστοποιήσιμα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού και τα στοιχεία εκείνα που είναι πιθανότερο να ρευστοποιηθούν με ζημιά. Είναι λοιπόν σημαντικό να έχουμε ένα μέτρο της ικανότητας της επιχείρησης να εξοφλήσει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, χωρίς να στηρίζεται στην πώληση αποθεμάτων.

B. Δανειακή Επιβάρυνση

Η δανειακή επιβάρυνση μας δείχνει το μέγεθος συμμετοχής του επιχειρηματία στον επιχειρηματικό κίνδυνο. Υψηλό ποσοστό συμμετοχής συνεπάγεται ασφάλεια για την επιχείρηση και ανεξαρτησία από τους πιστωτές. Σε γενικές γραμμές, μια επιχείρηση εμπρικλείει χαμηλό βαθμό κινδύνου προς πιθανούς δανειστές όταν, στην πλειοψηφία της, η κεφαλαιουχική της διάρθρωση αποτελείται από ίδια κεφάλαια (Νικολάου 1999, σελ. 152).

$$\text{Δανειακή επιβάρυνση} = \frac{\text{Ίδια κεφάλαια}}{\text{Σύνολο παθητικού}}$$

Η δανειακή επιβάρυνση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος εργασιών της επιχείρησης, τη δυναμική που παρουσιάζει, την εποχικότητα και άλλες παραμέτρους, και για το λόγο αυτό θα πρέπει να εξετάζεται κυρίως η τάση που εμφανίζει διαχρονικά στα πλαίσια της ίδιας της επιχείρησης.

Γ. Κυκλοφοριακή Ταχύτητα

Η κυκλοφοριακή ταχύτητα μας δείχνει πόσες φορές το χρόνο η επιχείρηση «γυρνάει» τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού, πόσες φορές δηλαδή επιτυγχάνει να πωλήσει όλα της τα αποθέματα και να εισπράξει όλες τις απαιτήσεις της από την αγορά ή ακόμα και στην καθομιλουμένη, πόσες φορές στη διάρκεια του χρόνου η επιχείρηση επιτυγχάνει τον κύκλο «χρήμα-πράγμα-χρήμα».

$$\text{Κυκλοφοριακή ταχύτητα} = \frac{\text{Κύκλος εργασιών}}{\text{Κυκλοφορούν ενεργητικό}}$$

Όπως είναι φυσικό, κάθε επιχείρηση αποσκοπεί στη μεγιστοποίηση του δείκτη αυτού επιδιώκοντας την αύξηση των πωλήσεων και την ταυτόχρονη μείωση των κεφαλαίων που απασχολεί στο κυκλοφορούν ενεργητικό. Στην περίπτωση που ο δείκτης παρουσιάζει δυσμενή εξέλιξη, αυτή προέρχεται συνήθως από την αδυναμία της επιχείρησης να πραγματοποιήσει πωλήσεις ή από στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού που δεν είναι εμπορεύσιμα (ανείσπρακτες επιταγές, απαξιωμένο εμπόρευμα κ.λ.π.), και κανονικά θα έπρεπε να αφαιρεθούν από τον ισολογισμό (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 173).

Η ανάγκη των επιχειρήσεων να εμφανίζουν επαρκή ίδια κεφάλαια τις ωθεί πολλές φορές να «διογκώνουν» τα αποθέματά τους ή τις απαιτήσεις τους, όπου βέβαια αυτό είναι εφικτό, αποφεύγοντας την αφαίρεση των απαξιωμένων στοιχείων. Για αυτό το λόγο ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας είναι ιδιαίτερα σημαντικός, γιατί μας δείχνει την εμπορευσιμότητα του κυκλοφορούντος ενεργητικού και το βαθμό στον οποίο αυτό συμβάλλει στην πραγματοποίηση των πωλήσεων.

Δ. Αποδοτικότητα

Κάθε επιχείρηση, για να είναι βιώσιμη μακροπρόθεσμα αλλά και να παρουσιάζει ρευστότητα βραχυπρόθεσμα, θα πρέπει να είναι αποδοτική. Η αποδοτικότητα της επιχείρησης την προφυλάσσει από τις πιέσεις του ανταγωνισμού και της δίνει τη δυνατότητα να ακολουθήσει αναπτυξιακή πολιτική πραγματοποιώντας επενδύσεις (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 174).

$$\text{Αποδοτικότητα} = \frac{\text{Καθαρά κέρδη προ αποσβέσεων}}{\text{Σύνολο απασχολούμενων κεφαλαίων}}$$

Η προσπάθεια των επιχειρηματιών να εμφανίζουν λίγα καθαρά κέρδη προς φορολόγηση, επιβαρύνοντας το κόστος λειτουργίας τους ή αποκρύπτοντας πωλήσεις, έχει ως αποτέλεσμα ο δείκτης της αποδοτικότητας να είναι μερικές φορές αδικαιολόγητα χαμηλός.

Ε. Ιδιωφελής Αποδοτικότητα

Ο δείκτης της ιδιωφελούς αποδοτικότητας μας δείχνει την απόδοση που είχε για τον επιχειρηματία η δραστηριότητα της επιχείρησης.

$$\text{Ιδιωφελής αποδοτικότητα} = \frac{\text{Καθαρά κέρδη προ αποσβέσεων}}{\text{Ίδια κεφάλαια}}$$

Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης αναλαμβάνει έναν επιχειρηματικό κίνδυνο τοποθετώντας τα κεφάλαιά του σε αυτήν και προσδοκά σε ένα όφελος μεγαλύτερο από εκείνο που θα μπορούσε να αποκομίσει από μία άλλη επένδυση με μικρότερο κίνδυνο. Σε περίπτωση που το όφελος είναι μικρότερο και δεν υπάρχουν θετικές προοπτικές για το μέλλον ή ακόμα και για συναισθηματικούς λόγους, ο επιχειρηματίας έχει κάθε λόγο να επιδιώξει την πώληση της δικής του συμμετοχής.

ΣΤ. Ποσοστό Κερδών επί των Πωλήσεων

Ο δείκτης αυτός, σε συνδυασμό με άλλους, μας δείχνει κατά πόσο η θέση της επιχείρησης έναντι του ανταγωνισμού είναι ισχυρή, κατά πόσο θα αντέξει σε τιμολογιακές επιθέσεις των άλλων επιχειρήσεων ή κατά πόσο οι συνθήκες κόστους λειτουργίας και παραγωγής είναι οι επιθυμητές (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 175).

$$\text{Ποσοστό κερδών επί των πωλήσεων} = \frac{\text{Μικτά κέρδη}}{\text{Πωλήσεις}} \times 100$$

Θα πρέπει κατά την εκτίμηση του δείκτη να αφαιρείται το ποσοστό πληθωρισμού, το οποίο ανάλογα με το ύψος του επηρεάζει πλασματικά το τελικό αποτέλεσμα, αν και τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας ο πληθωρισμός βρίσκεται σε ένα πολύ ικανοποιητικό για τα ελληνικά δεδομένα επίπεδο.

Τελειώνοντας την αναφορά μας στους κυριότερους δείκτες που χρησιμοποιούν οι τράπεζες για την αξιολόγηση των επιχειρήσεων, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η χρήση των δεικτών δεν έχει ως στόχο την τελεσίδικη αξιολόγηση μιας επιχείρησης,

αλλά την ανάπτυξη των προβληματισμών που θα μας βοηθήσουν , σε συνδυασμό με επιτόπιες επισκέψεις, να προσεγγίσουμε καλύτερα τον τρόπο λειτουργίας της.

4.2.2 Προβλήματα κατά την Ανάλυση των Χρηματοοικονομικών Δεικτών

Πρέπει να σημειώσουμε ότι κατά τον υπολογισμό και τη χρησιμοποίηση των δεικτών για την εκτίμηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης, παρουσιάζονται ορισμένα προβλήματα, τα κυριότερα από τα οποία είναι (Κιόχος 2003, σελ. 56-57):

α) Προβλήματα που προέρχονται από την καθυστέρηση του υπολογισμού των δεικτών.

Σε περίπτωση που υπάρχει καθυστέρηση στον υπολογισμό των οικονομικών καταστάσεων, κατά συνέπεια θα υπάρχει και καθυστέρηση στον υπολογισμό των χρηματοοικονομικών δεικτών, αφού βασίζεται στις οικονομικές αυτές καταστάσεις.

Μία τέτοιου είδους καθυστέρηση μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες για την επιχείρηση και ιδιαίτερα εκείνη που αντιμετωπίζει χρηματοοικονομικά προβλήματα, διότι μια έγκαιρη διαπίστωση θα βοηθήσει στο να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπισή τους.

β) Προβλήματα που προέρχονται από την αμφισβήτηση ως προς τις λογιστικές μεθόδους και πρακτικές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό ορισμένων λογαριασμών της επιχείρησης.

Παρ' όλο που η λογιστική αναπτύχθηκε εδώ και ορισμένους αιώνες, εντούτοις για ορισμένα θέματα, όπως τις λογιστικές μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων, τις μεθόδους υπολογισμού των αποσβέσεων κ.λ.π., υπάρχουν μέχρι και σήμερα αμφισβητήσεις, διότι δεν έχουν αναπτυχθεί ενιαίοι τρόποι αντιμετώπισης των

προβλημάτων αυτών. Συγκεκριμένα, δύο επιχειρήσεις μπορεί να χρησιμοποιήσουν διαφορετικές μεθόδους υπολογισμού των αποσβέσεων ή αποτίμησης των αποθεμάτων.

Στα προβλήματα αυτά, προστίθενται και εκείνα που προέρχονται από τη διαχρονική μεταβολή της αξίας του χρήματος, δηλαδή τα προβλήματα του πληθωρισμού.

Ορισμένες επιχειρήσεις που βρίσκονται σε άσχημη χρηματοοικονομική κατάσταση, εκμεταλλεύονται τις δυσκολίες αυτές και είναι σε θέση, με μεγάλη ευκολία και με διάφορα λογιστικά τεχνάσματα να παραποιήσουν και ωραιοποιήσουν λογαριασμούς της επιχείρησης και έτσι να παρουσιάζουν μία τελείως διαφορετική εικόνα της χρηματοοικονομικής κατάστασης ή της απόδοσης της δραστηριότητας των διαφόρων τμημάτων-τομέων της, από ότι είναι στην πραγματικότητα.

Συνεπώς, ένας εξωτερικός χρηματοοικονομικός αναλυτής, που δεν έχει πρόσβαση στα στοιχεία της επιχείρησης, αλλά εξαναγκάζεται, εκ' των πραγμάτων, για τον υπολογισμό των χρηματοοικονομικών δεικτών να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία που αναφέρονται στις δημοσιευμένες λογιστικές καταστάσεις, δηλαδή τα αποτελέσματα χρήσης του ισολογισμού, δεν μπορεί να είναι βέβαιος ότι τα στοιχεία αυτά είναι ορθά και συνεπώς, δεν μπορεί να είναι βέβαιος ότι οι δείκτες που υπολογίζονται βάσει των στοιχείων αυτών είναι ορθοί. Απαιτείται επομένως προσεκτική και σε βάθος ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών προτού βγάλουμε οριστικά συμπεράσματα για τη χρηματοοικονομική κατάσταση και γενικότερα, την απόδοση των δραστηριοτήτων των διαφόρων τμημάτων-τομέων της επιχείρησης.

γ) Υπάρχουν, τέλος τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την ερμηνεία των χρηματοοικονομικών δεικτών. Όπως έχει προαναφερθεί, ένας μεμονωμένος δείκτης όχι μόνο δεν αποδίδει συνολικά και ορθά την πραγματικότητα, αλλά μερικές φορές μπορεί να λειτουργήσει και παραπλανητικά, δηλαδή να μας

οδηγήσει σε εσφαλμένα συμπεράσματα για τη χρηματοοικονομική κατάσταση της υπό ανάλυση επιχείρησης.

Για το λόγο αυτό, χρειάζεται να γίνει σύγκριση ενός συγκεκριμένου δείκτη με τους άλλους δείκτες της ίδιας επιχείρησης ή με τους αντίστοιχους δείκτες άλλων επιχειρήσεων του κλάδου, στατικά και διαχρονικά, και μάλιστα να γίνει κριτική ανάλυση με το συγκεκριμένο δείκτη και άλλων συναφών συμπληρωματικών στοιχείων, έτσι ώστε να είμαστε βέβαιοι ότι η ανάλυση των αριθμοδεικτών μας οδηγεί σε αξιόπιστα συμπεράσματα για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης.

4.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΕΚΡΟΥ ΣΗΜΕΙΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Οι σχέσεις μεταξύ του ύψους των επενδυτικών δαπανών και του όγκου δραστηριότητας που απαιτείται για την πραγματοποίηση κερδών αναφέρονται ως ανάλυση του νεκρού σημείου (breakeven analysis) ή ως προγραμματισμός των κερδών (profit planning). Η ανάλυση του νεκρού σημείου είναι μια μέθοδος προσδιορισμού του σημείου, στο οποίο οι πωλήσεις θα καλύπτουν απλά και μόνο το κόστος (Weston-Brigham 1986, σελ. 175).

Το νεκρό σημείο είναι ένα καθοριστικό οικονομικό μέγεθος για την επιχείρηση, διότι μόνο πέραν αυτού πραγματοποιούνται κέρδη, ενώ πωλήσεις σε χαμηλότερα επίπεδα θα καταλήξουν για την επιχείρηση σε ζημιά.

Το υψηλό νεκρό σημείο για την επιχείρηση σημαίνει υψηλό κόστος λειτουργίας και παραγωγής και δημιουργεί αδυναμία προσαρμογής στις αλλαγές του οικονομικού περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα σε περιόδους ύφεσης πολλές επιχειρήσεις να παρουσιάζουν πρόβλημα επιβίωσης.

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι η μέθοδος του νεκρού σημείου χρησιμεύει για βραχυπρόθεσμο προγραμματισμό και όχι για μακροπρόθεσμο, μιας που μακροχρόνια όλες οι δαπάνες της επιχείρησης θεωρούνται μεταβλητές, οπότε και δεν υφίσταται θέμα νεκρού σημείου. Επειδή, όμως, το επίπεδο του συνολικού κόστους μπορεί να επηρεαστεί σημαντικά από το ύψος των παγίων επενδύσεων που πραγματοποιεί η επιχείρηση, το σταθερό κόστος που συνεπάγονται οι επενδύσεις αυτές θα προκαλέσει ζημιά στην επιχείρηση, εκτός και αν επιτευχθεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο πωλήσεων.

Γενικά, ένα διάγραμμα νεκρού σημείου θεωρεί ότι το μέσο μεταβλητό κόστος της επιχείρησης είναι σταθερό στο σχετικό εύρος παραγωγής. Έτσι, η συνάρτηση συνολικού κόστους της επιχείρησης θεωρείται ότι είναι ευθεία (Mansfield 1999, σελ. 346).

Για να προσδιορίσουμε το ύψος του νεκρού σημείου μιας επιχείρησης, θα πρέπει πρώτα να διαχωρίσουμε τα έξοδα της σε σταθερά και μεταβλητά.

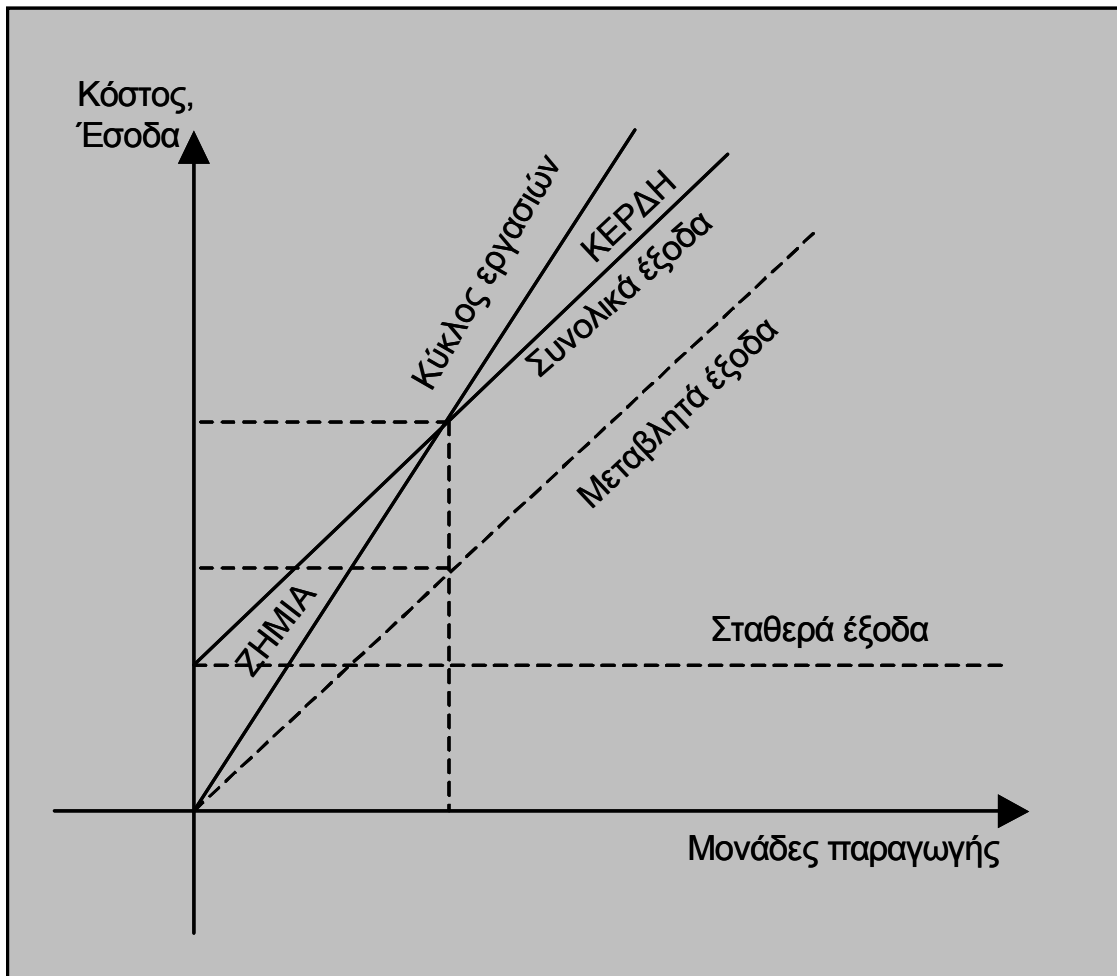
Σταθερά: είναι τα έξοδα εκείνα που δεν εξαρτώνται από την παραγωγική δραστηριότητα της επιχείρησης, όπως είναι τα ενοίκια, τα ασφάλιστρα, οι αποσβέσεις κ.λ.π..

Μεταβλητά: είναι τα έξοδα που εξαρτώνται άμεσα από τον όγκο παραγωγής, όπως για παράδειγμα το κόστος των πρώτων υλών και τα καύσιμα.

Το νεκρό σημείο προκύπτει αλγεβρικά από τον παρακάτω τύπο:

$$v^* = \frac{\text{Σταθερά έξοδα}}{1 - \frac{\text{Μεταβλητά έξοδα}}{\text{Κύκλο εργασιών}}}$$

Σχηματικά, το νεκρό σημείο απεικονίζεται ως ακολούθως:

* όπου v = νεκρό σημείο

Στο παραπάνω διάγραμμα το νεκρό σημείο είναι το σημείο τομής της καμπύλης συνολικών εξόδων με την καμπύλη του κύκλου εργασιών της επιχείρησης. Μέχρι αυτό το σημείο η επιχείρηση υφίσταται ζημιές. Μετά το σημείο αυτό αρχίζει να πραγματοποιεί κέρδη.

Το νεκρό σημείο στον κύκλο εργασιών μιας επιχείρησης είναι ιδιαίτερα σημαντικό και θα πρέπει να παρακολουθείται στενά από τους διαχειριστές των επιχειρήσεων, αλλά και τις τράπεζες. Η εξέλιξη του νεκρού σημείου διαχρονικά μας πληροφορεί κατά πόσο η επιχείρηση είναι σε θέση να δημιουργεί και να εκμεταλλεύεται οικονομίες κλίμακας (Mansfield 1999, σελ. 348).

Ωστόσο, ο εντοπισμός του δεν είναι ιδιαίτερα εύκολος για τις τράπεζες, διότι θα πρέπει να έχουν ακριβή στοιχεία για τα σταθερά και μεταβλητά κόστη, καθώς επίσης και για τις διαφοροποιήσεις που συχνά δημιουργούνται από τις μεταβολές των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων.

4.4 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ

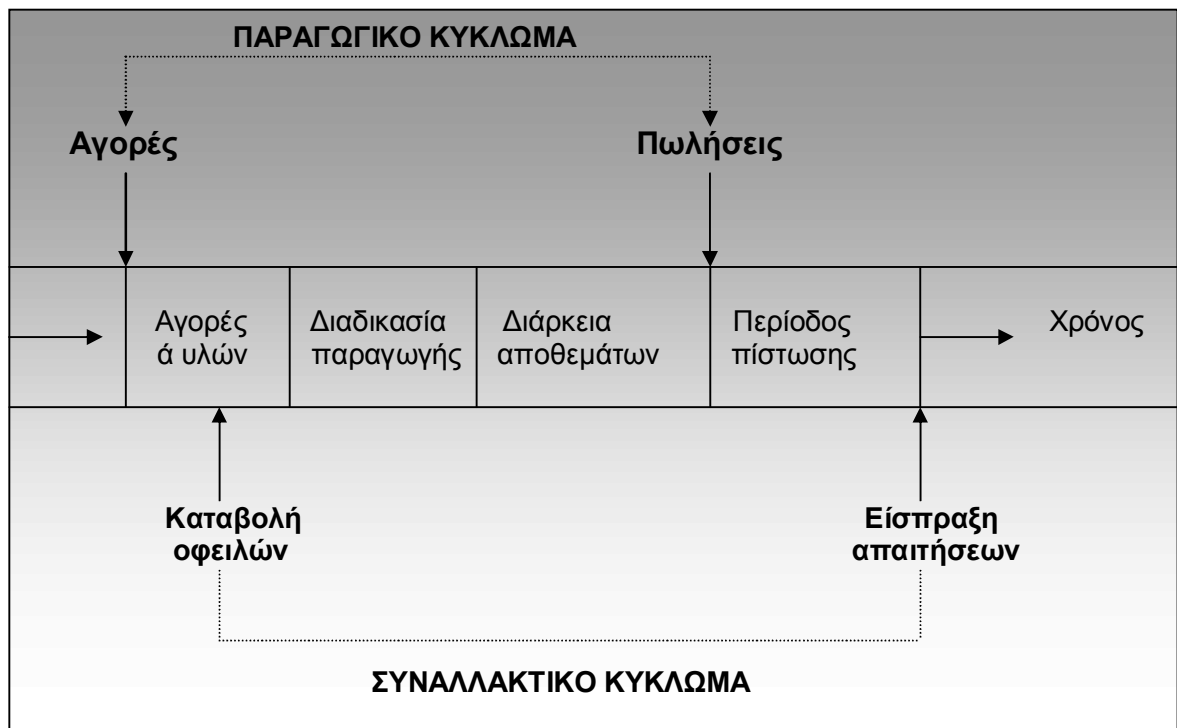
Η χρηματοοικονομική ανάλυση των επιχειρήσεων, που γίνεται από τις υπηρεσίες χρηματοδοτήσεων των τραπεζών που πρόκειται να συνεργαστούν, έχει δύο κύριους στόχους:

- i. τη διαπίστωση του τρόπου λειτουργίας και των τυχόν οικονομικών αδυναμιών και
- ii. τον εντοπισμό των πραγματικών αναγκών σε περίπτωση χρηματοδότησής τους με κεφάλαιο κίνησης ή τη δυνατότητα αποπληρωμής δανείου για πάγια.

Ενώ στην ανάλυση που προηγήθηκε προσδιορίστηκε η κατάσταση της επιχείρησης και τα πιθανά προβλήματα που παρουσιάζονται, στη συνέχεια κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια μικρή αναφορά τόσο στο συναλλακτικό και παραγωγικό κύκλωμα της επιχείρησης, όσο και στον τρόπο με τον οποίο αυτό δημιουργεί την ανάγκη για κεφάλαιο κίνησης, μιας που ένα μεγάλο μέρος των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων στη σημερινή εποχή γίνεται για κεφάλαιο κίνησης.

Το παραγωγικό κύκλωμα της επιχείρησης ξεκινά με την αγορά των πρώτων υλών και τελειώνει με την πώληση των παραχθέντων προϊόντων.

Το συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης ξεκινάει με την πληρωμή των αγορασθέντων πρώτων υλών και τελειώνει με την είσπραξη των οφειλών από τους πελάτες.

Από τη στιγμή που η επιχείρηση καταβάλλει τα χρήματα για την εξόφληση των αγορών της μέχρι τη στιγμή που ολοκληρώνεται η περίοδος πίστωσης που δίνει στους πελάτες της και εισπράττει τις απαιτήσεις της από αυτούς, δημιουργείται η ανάγκη να απασχολεί κεφάλαιο υπό μορφή πρώτων υλών, αποθεμάτων ή απαιτήσεων, με άλλα λόγια απαιτείται η ύπαρξη κεφαλαίου κινήσεως.

Η ανάγκη της επιχείρησης για κεφάλαιο κίνησης ταυτίζεται χρονικά με το συναλλακτικό κύκλωμά της. Όσο επιμηκύνεται το συναλλακτικό κύκλωμα, τόσο η επιχείρηση θα έχει μεγαλύτερα αποθέματα και περισσότερες απαιτήσεις από τους πελάτες της, αυξάνοντας έτσι τις ανάγκες της σε κεφάλαιο κίνησης (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 187).

Οι επιχειρήσεις έχουν συμφέρον να επιδιώκουν την σύντμηση των παρεχόμενων πιστώσεων προς τους πελάτες τους, ώστε να μειώνουν αντίστοιχα τις ανάγκες τους σε κεφάλαιο κίνησης. Ωστόσο, η μεγάλη ταμιακή στενότητα που αντιμετωπίζει η αγορά έχει καταστήσει την ευχέρεια παροχής πιστώσεων από μία επιχείρηση σημαντικό παράγοντα για την αύξηση των πωλήσεών της.

Έτσι, οι τράπεζες αντιμετωπίζουν συχνά αιτήματα για χρηματοδοτήσεις κεφαλαίου κίνησης, προκειμένου να καλύψουν τις αυξήσεις των παρεχομένων πιστώσεων. Σε τέτοια περίπτωση θα πρέπει να εξετάζεται, εκτός των άλλων, κατά πόσο το περιθώριο κέρδους της πώλησης είναι δυνατόν να καλύπτει τα χρηματοοικονομικά έξοδα, ειδάλλως θα πρέπει να αποφεύγεται η χρηματοδότηση.

Ο εντοπισμός των πραγματικών αναγκών κεφαλαίου κίνησης μιας επιχείρησης προϋποθέτει να γνωρίζουμε εκτός των οικονομικών καταστάσεων και τα εξής:

- τους συναλλακτικούς όρους της επιχείρησης
- τις περιόδους αιχμής των εργασιών της (εποχικότητα)
- τη διάρκεια παραμονής πρώτων υλών και εμπορευμάτων (αποθέματα) στην επιχείρηση και

- τον προβλεπόμενο κύκλο εργασιών επόμενης χρήσης.

Έτσι μόνο θα μπορέσουμε να προβάλλουμε τα παρόντα στοιχεία της επιχείρησης σε σχέση με εκείνα που θα διαμορφωθούν στο τέλος της επόμενης χρήσης.

Ωστόσο, παρότι για την επιχείρηση ο εντοπισμός και η διατήρηση του πραγματικού κεφαλαίου κινήσεως την προφυλάσσει από άσκοπες χρηματοδοτήσεις (εάν διατηρεί υψηλότερα ποσά) και προβλήματα ρευστότητας (εάν διατηρεί χαμηλότερα ποσά), για την τράπεζα ο ακριβής εντοπισμός των χρηματοδοτικών αναγκών μιας επιχείρησης σε κεφάλαιο κίνησης δεν έχει ίσως τόσο σημασία όσο η διαπίστωση του τρόπου αποπληρωμής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Διαδικασία Χρηματοδοτήσεων

Οι αρμόδιες για τις χρηματοδοτήσεις υπηρεσίες των τραπεζών ακολουθούν μια σειρά από διαδικασίες πριν ικανοποιήσουν τα αιτήματα των πελατών τους, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο κυρίως τον έλεγχο της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησής του, ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος από τη μεριά της τράπεζας για την πλήρη εξόφληση του ποσού χορηγήσεως.

Ο τρόπος υλοποίησης των διαδικασιών αυτών πιθανόν να διαφοροποιείται μερικώς από τράπεζα σε τράπεζα, η βασική του όμως δομή και φιλοσοφία είναι η ίδια και αναλύεται στα έντεκα βήματα που ακολουθούν.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ	
1.	ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ
2.	ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
3.	ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
4.	ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
5.	ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ
6.	ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
7.	ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ
8.	ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΓΚΡΙΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ
9.	ΛΗΨΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
10.	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ
11.	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

5.1 ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

Οι χρηματοδοτήσεις είναι μια εργασία ιδιαίτερα επιθυμητή για τις τράπεζες. Για αυτό το λόγο αναπτύσσεται και έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών για προσέλκυση περισσότερων και «δυναμικών» πελατών.

Ο διευθυντής της κάθε μονάδας οφείλει να γνωρίζει τις επιχειρήσεις της περιοχής του, να διερευνά τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες και το εύρος της συνεργασίας τους με άλλες τράπεζες. Τέτοιου είδους πληροφορίες είναι δυνατόν να αντληθούν από εξειδικευμένες εταιρείες μελετών, από τα επιμελητήρια της κάθε περιοχής, καθώς και από τον ημερήσιο τύπο. Ταυτόχρονα, όλα τα τμήματα του καταστήματος θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, ώστε να αξιοποιούνται όλοι οι πελάτες τους και να εξυπηρετούνται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Επιπλέον, προσέλκυση πελατών μπορεί να επιτευχθεί μέσω των ήδη υπάρχοντων πελατών.

Το διερευνητικό αυτό στάδιο προσφέρει τη δυνατότητα να εντοπισθούν οι επιθυμητοί πελάτες. Μόνο με τέτοια ανάλογη πολιτική οι τράπεζες θα είναι σε θέση να αυξήσουν τις χρηματοδοτήσεις τους, προσελκύοντας αφενός επιθυμητή και αφετέρου φερέγγυα πελατεία.

Στην προφορική παρουσίαση που θα γίνει από τον επιχειρηματία ερχόμενος στη τράπεζα, πρέπει να μην μείνουν κενά στον τραπεζικό λειτουργό, τόσο για την ίδια ανάγκη, όσο και για τις συνθήκες λειτουργίας της επιχείρησης, αλλά και τις συνθήκες του κλάδου. Κατά την επεξεργασία του αιτήματος από την τράπεζα, σίγουρα θα υπάρξουν απορίες και ανάγκη διευκρινήσεων, και επομένως η κάλυψη των αποριών αυτών έγκαιρα θα συντελέσει στην εξοικονόμηση χρόνου (Χασιώτης 1988, σελ. 34-47).

Εν συνεχεία θα πρέπει να γίνει μία πρώτη προσέγγιση των καταλληλότερων όρων συνεργασίας τόσο για την τράπεζα, όσο και για τον πελάτη. Το στάδιο αυτό θα

πρέπει να προηγείται πάντοτε της υποβολής του γραπτού αιτήματος, προκειμένου να αποφευχθούν παρανοήσεις ή χάσιμο χρόνου (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 211).

Η αίτηση εκ μέρους του πελάτη υποβάλλεται εγγράφως με ειδικό έντυπο⁵ της τράπεζας ή το απευθύνει με απλή επιστολή του. Στο αίτημα αυτό θα πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια τα εξής:

- το αιτούμενο ποσό
- ο σκοπός της χρηματοδότησης (κεφάλαιο κίνησης, επενδυτικό κ.λ.π.)
- η μορφή χρηματοδότησης (ανοιχτός αλληλόχρεος λογαριασμός, εφ' άπαξ χορήγηση κ.λ.π.)
- η διάρκεια
- ο τρόπος πληρωμής
- ένα σύντομο ιστορικό που να δικαιολογεί τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης και τις προοπτικές που διαγράφονται
- μια ρεαλιστική πρόβλεψη της αποπληρωμής του δανείου
- τυχόν ευνοϊκοί όροι συνεργασίας (π.χ. έκπτωση προμήθειας, μείωση των τοκοφόρων ημερομηνιών που δίνονται στο προϊόν κατάθεσης επιταγών κ.λ.π.).

Εκτός από τα παραπάνω, το αίτημα του πελάτη θα πρέπει να περιλαμβάνει και μια σειρά άλλων οικονομικών στοιχείων που αφορούν τη δραστηριότητα της επιχείρησης. Τα στοιχεία αυτά, που θα πρέπει να επιβεβαιώνονται μέσω συνημμένων δικαιολογητικών, είναι:

- ❖ ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης κατά τα τρία τελευταία έτη
- ❖ η ανάλυση του κόστους παραγωγής και των πωληθέντων προϊόντων

⁵ Παράδειγμα τέτοιου εντύπου της τράπεζας "Citibank", καθώς και τα απαραίτητα έγγραφα και δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων, ευρίσκεται στο παράρτημα της εργασίας.

- ❖ το συνολικό ύψος των οφειλών, των ορίων και των μορφών χρηματοδότησης ανά τράπεζα
- ❖ το συνολικό ύψος των μεσολαβητικών εργασιών (εισαγωγών/εξαγωγών, εγγυητικών επιστολών κ.λ.π.) των τριών τελευταίων ετών
- ❖ τυχόν ασφαλιστήρια συμβόλαια
- ❖ οι συγκεντρωτικές καταστάσεις Φ.Π.Α. των τριών τελευταίων ετών και περιοδικές καταστάσεις Φ.Π.Α. ανά μήνα από την αρχή του έτους μέχρι και την τελευταία που υποβλήθηκε στην εφορία πριν από το αίτημα (εάν η επιχείρηση τηρεί βιβλία β' κατηγορίας)
- ❖ ο ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσεως των τριών τελευταίων ετών
- ❖ πρόσφατο ισοζύγιο και
- ❖ ισοζύγιο αντίστοιχου μήνα προηγούμενου έτους (εάν η επιχείρηση τηρεί βιβλία γ' κατηγορίας).

Όλα τα στοιχεία που προσκομίζονται θα πρέπει να φέρουν πρωτότυπες υπογραφές των εκπροσώπων των εταιρειών και να επιδιώκεται η επαλήθευσή τους. Επιπλέον, η πληθώρα των προσκομιζόμενων στοιχείων που απαιτείται μας δίνει τη δυνατότητα να μπορούμε να κάνουμε διάφορες επαληθεύσεις για την ακρίβεια των στοιχείων της εταιρείας, μιας που ορισμένα στοιχεία μπορούν να ωραιοποιηθούν προκειμένου να επιτευχθεί η χρηματοδότηση. Τέλος, μας επιτρέπουν να έχουμε μια πρώτη εντύπωση του τρόπου λειτουργίας της επιχείρησης, καθώς και των σχέσεων της με τον ανταγωνισμό και θα μας χρησιμεύσουν κατά την προετοιμασία της επίσκεψής μας στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης.

5.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η ενίσχυση της αξιοπιστίας των συναλλαγών είναι βασική προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Για το λόγο αυτό, σε κάθε οργανωμένη οικονομία αναπτύσσεται ένας μηχανισμός, μέσω του οποίου οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να

προσφύγουν και να αντλήσουν πληροφορίες για ένα πλήθος στοιχείων σχετικών με την φερεγγυότητα ή την περιουσιακή κατάσταση των προσώπων που πρόκειται να συναλλαγούν.

Η τράπεζα τηρεί ειδικό αρχείο όλων των δυσμενών στοιχείων όλων των επιχειρήσεων της χώρας, και επομένως, είναι κάτι που θα εντοπίσει αν κατά την πρώτη επαφή του τραπεζικού στελέχους με τον επιχειρηματία εκείνος προσπαθήσει να αποκρύψει την ύπαρξη τυχόν δυσμενών στοιχείων σε βάρος της επιχείρησης. Η εκ των προτέρων ενημέρωση επί του σημείου αυτού της τράπεζας από την επιχείρηση, είναι κάτι που η τράπεζα θα λάβει σοβαρά υπόψη της σε συνδυασμό με τις εξηγήσεις που θα δοθούν (Χασιώτης 1988, σελ. 34-47).

Οι πληροφορίες αυτές, πρέπει να σημειωθεί, δεν αντίκεινται στο απόρρητο των τραπεζών ή στην προσωπική ελευθερία των συναλλασσομένων, δεδομένου ότι αφορούν δημοσιοποιημένα στοιχεία.

Με τη σταδιακή ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και του τραπεζικού συστήματος, οι τράπεζες της χώρας αναγνώρισαν την ανάγκη για πρόσβαση σε ακριβή δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς, αφού κατέστη σαφές ότι τέτοιες πληροφορίες συμβάλλουν στην προστασία της πίστης και στη μείωση των επισφαλειών προς όφελος του τραπεζικού συστήματος και των ίδιων των συναλλασσομένων. Για το σκοπό αυτό το σύνολο, σχεδόν, των ελληνικών Τραπεζών ίδρυσε την εταιρεία Τειρεσίας στην οποία και ανετέθη η ανάπτυξη και διαχείριση ενός αξιόπιστου Αρχείου Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς.

Η **Τειρεσίας** συστάθηκε αρχικά ως μη κερδοσκοπική εταιρεία και από το Σεπτέμβριο του 1997, λειτουργεί ως ανώνυμη εταιρεία, διατηρώντας αμιγώς τη φιλοσοφία της μη κερδοσκοπικής εταιρείας, αλλά εξασφαλίζοντας παράλληλα τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξή της.

Σήμερα, η **Τειρεσίας Α.Ε.** εξειδικεύεται στη συγκέντρωση και διάθεση πληροφοριών οικονομικής συμπεριφοράς, για επιχειρήσεις και ιδιώτες, μέσω αξιόπιστων πληροφορικών συστημάτων. Παράλληλα, η εταιρεία αναπτύσσει νέα διατραπεζικά πληροφορικά συστήματα, ενώ ταυτόχρονα παρέχει υπηρεσίες ενημέρωσης και επαφής με τους άμεσα ενδιαφερομένους (www.tiresias.gr, 11/02/05).

Βασικοί σκοποί της **Τειρεσίας Α.Ε.** είναι:

1. Η ανάπτυξη και λειτουργία πληροφοριακών συστημάτων, με αποστολή:

- την προαγωγή και προστασία του θεσμού της τραπεζικής πίστης,
- την εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών και συνεπώς, την ομαλή λειτουργία της αγοράς,
- τη συμβολή της στη μείωση των επισφαλειών προς όφελος του τραπεζικού συστήματος και των συναλλασσομένων.

2. Η διαχείριση και διάθεση των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται από τα πληροφοριακά της συστήματα.

Για την επίτευξη της αποστολής της, η Τειρεσίας Α.Ε., με πλήρη συναίσθηση της ευθύνης για το έργο δημοσίου συμφέροντος που επιτελεί και σύμφωνα με τον Κανονισμό Επεξεργασίας Δεδομένων του αρχείου της (ΚΕΔ), εφαρμόζει απαραίτητα αρχές λειτουργίας, όπως:

- η απόλυτη διαφάνεια των κανόνων λειτουργίας του Αρχείου δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς και την απαραίτητη εφαρμογή τους,

- η απόλυτη εξασφάλιση του αδιάβλητου του Αρχείου, η πρόσβαση στο οποίο ελέγχεται με μηχανισμούς ασφαλείας,
- ο σεβασμός και την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη και η παροχή προς αυτόν κάθε δυνατής συνδρομής σχετικά με δεδομένα που τον αφορούν,
- η εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (N. 2472/97),
- η εφαρμογή του άρθρου 40 του Ν. 3259/04,
- ο επικουρικός ρόλος των δεδομένων του Αρχείου, αφού η Τειρεσίας Α.Ε. δεν προβαίνει σε εκτίμηση, κρίση ή άλλη αξιολόγηση των δεδομένων αυτών. Η αξιολόγησή τους γίνεται αποκλειστικά από τον αποδέκτη τους.

Η τράπεζα μέσω του συστήματος «Τειρεσίας» έχει τη δυνατότητα να κάνει έλεγχο εάν ο υποψήφιος πελάτης έχει ακάλυπτες επιταγές ή απλήρωτες συναλλαγματικές, διαταγές πληρωμής στο όνομά του ή ακόμα και αν έχει γίνει κάποια κατάσχεση ή πλειστηριασμός κινητού ή ακίνητου περιουσιακού του στοιχείου.

Τα στοιχεία που συγκεντρώνονται μέσω των υποθηκοφυλακείων, των δικαστηρίων και των τραπεζών κωδικοποιούνται και παρέχονται μέσω εντύπων ή on-line στις ενδιαφερόμενες τράπεζες.

Στα στοιχεία αυτά είναι σκόπιμο να καταφεύγουμε μετά την παραλαβή της αίτησης από τον πελάτη, ώστε σε περίπτωση που υπάρχουν δυσμενείς πληροφορίες και ανατρέπουν την εικόνα που μας είχε παρουσιάσει, να δώσουμε ένα γρήγορο τέλος προς αποφυγή μελλοντικών προβληματικών συναλλαγών.

Επιπλέον, τέτοιου είδους στοιχεία μας παρέχουν τη δυνατότητα επιβεβαίωσης της ειλικρίνειας των στοιχείων που μας υποβλήθηκαν κατά την αίτηση χρηματοδότησης.

Ένα παράδειγμα ενός πίνακα των δικαστηριακών στοιχείων που παρέχονται από την εταιρεία Τειρεσίας Α.Ε. στις τράπεζες και τον αντίστοιχο κωδικό που εμφανίζονται, παρατίθεται στο παράρτημα της εργασίας.

Οι κυριότερες καταστάσεις που εκδίδονται είναι οι παρακάτω:

Ημερήσιες δικαστηριακές πληροφορίες: εμφανίζονται σε καθημερινή βάση όλα τα στοιχεία του πίνακα στο παράρτημα της εργασίας.

Μηνιαία κίνηση δικαστηριακών στοιχείων: περιλαμβάνει συγκεντρωτικά όλα τα δικαστηριακά στοιχεία που εισάγονται κατά τη διάρκεια κάθε μήνα.

Μηνιαία προοδευτική κατάσταση δικαστηριακών στοιχείων: περιλαμβάνει σωρευτικά όλα τα στοιχεία από την αρχή του έτους μέχρι και το μήνα στον οποίο αναφέρεται η συγκεκριμένη κατάσταση.

Πενταετής ανακεφαλαίωση: περιλαμβάνει δικαστηριακά στοιχεία της παρελθούσης πενταετίας.

Κατάσταση μη δικαιουμένων βιβλιαρίου επιταγών: αναφέρει συγκεκριμένο διάστημα, πριν από την παρέλευση του οποίου δεν επιτρέπεται η χορήγηση βιβλιαρίου επιταγών στους δικαιούχους λογαριασμών λόγω προηγούμενων σφραγίσεων επιταγών έκδοσής τους.

5.3 ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Μετά τη διαπίστωση ότι η επιχείρηση δεν έχει δυσμενή στοιχεία εις βάρος της και προκειμένου να διαμορφωθεί συγκεκριμένη άποψη για τον τρόπο λειτουργίας της και να επιβεβαιωθούν τα δηλωθέντα στοιχεία, κρίνεται σκόπιμη η επίσκεψη ενός αρμόδιου στελέχους της τράπεζας στις εγκαταστάσεις της. Η επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα βήματα πριν από την έναρξη, αλλά και καθόλη τη διάρκεια της συνεργασίας της με τον εκάστοτε τραπεζικό οργανισμό.

Κατά την επίσκεψη αυτή το αρμόδιο στέλεχος οφείλει να μιλήσει με τους υπεύθυνους για την πορεία της επιχείρησης, καθώς και να κοιτάξει τα λογιστικά βιβλία, το πελατολόγιο και τους προμηθευτές της, τον μηχανολογικό εξοπλισμό και την κατάσταση των αποθεμάτων της επιχείρησης, ώστε να εξακριβώσει τους συναλλακτικούς όρους και να επικυρώσει τα δεδομένα που έχουν δηλωθεί (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 219).

Μπορούμε να πούμε ότι η αποστολή του αρμόδιου στελέχους έχει διπλό στόχο:

-Πρώτον, να συμβάλει στη δημιουργία ενός φιλικού και ευχάριστου κλίματος, που με την ύπαρξη της αμοιβαίας εμπιστοσύνης θα συντελέσει στην ευόδωση της συνεργασίας, και

-Δεύτερον, να συλλέξει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που θα τον βοηθήσουν στην σωστή αξιολόγηση της επιχείρησης και στην εξαγωγή αντικειμενικών συμπερασμάτων που με τη σειρά του θα μεταφέρει στα εγκριτικά όργανα της τράπεζας.

Καμία λογιστική κατάσταση δεν έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει στην τράπεζα και στους αναλυτές τον παλμό της επιχείρησης, τα τυχόν προβλήματά της, τις

ιδιαιτερότητες και γενικότερα μια ενδεικτική εικόνα που παρουσιάζει κατά τη λειτουργία της.

Η επιτυχία της επίσκεψης ως προς τους δύο στόχους που αναφέρθηκαν ανωτέρω εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την προσωπικότητα του στελέχους, τη διάθεσή του, την ετοιμολογία του, το πόσο κατατοπισμένο και ενημερωμένο είναι στο συγκεκριμένο θέμα και γενικότερα για τις τάσεις της αγοράς και τέλος από την εμπειρία του στο συγκεκριμένο επιχειρηματικό τομέα.

5.4 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ο έλεγχος των νομιμοποιητικών εγγράφων γίνεται από αρμόδια στελέχη και από αρμόδιο τμήμα της τράπεζας. Στο συγκεκριμένο στάδιο δεν θα αναλωθούμε σε εκτενή ανάλυση, μιας που αναφέρεται περισσότερο σε νομικά τμήματα και ξεφεύγει από το σκοπό της παρούσης εργασίας. Στο παράρτημα δε της εργασίας ευρίσκεται ενδεικτικός πίνακας των δικαιολογητικών που απαιτούνται κατά εταιρεία από το αρμόδιο νομικό τμήμα της τράπεζας, προκειμένου να προχωρήσει στον απαιτούμενο έλεγχο.

Λόγω οικονομίας χρόνου, καλό είναι τα δικαιολογητικά αυτά να ζητούνται το συντομότερο δυνατό από τους φορείς της επιχείρησης, ώστε να αποφεύγονται άσκοπες, και αδικαιολόγητες για τους πελάτες της τράπεζας, καθυστερήσεις στην όλη διαδικασία της χρηματοδότησης.

Τα δικαιολογητικά και η αλληλογραφία με το νομικό τμήμα θα πρέπει να φυλάσσονται στο αρχείο του καταστήματος και σε περίπτωση μεταβολών να ενημερώνονται όλες οι υπηρεσίες του.

Τέλος, θα πρέπει να παρακολουθείται η διάρκεια ισχύος της γνωμάτευσης που δόθηκε από το νομικό τμήμα, ώστε πριν από τη λήξη της να προσκομίζονται έγκαιρα τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την ανανέωσή της.

Εφόσον εξετασθούν τα σχετικά έγγραφα από τη νομική υπηρεσία της τράπεζας, διαπιστώνεται η καταλληλότητα της εταιρείας και εκδίδεται η σχετική νομιμοποίηση, η οποία ουσιαστικά προσδίδει την άδεια στο τμήμα χορηγήσεων για την έγκριση του δανείου.

5.5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Η ύπαρξη ακίνητης περιουσίας των φορέων ή των εγγυητών τους δεν θα πρέπει να είναι ικανή και αναγκαία συνθήκη για τη διενέργεια χρηματοδότησης. Ωστόσο, είναι πιθανό να χρειαστεί, σε περίπτωση που η ρευστοποίηση του δανείου δεν εξελιχθεί ομαλά, η τράπεζα να καταφύγει στην κάλυψή του μέσω της υπάρχουσας ακίνητης περιουσίας. Για το λόγο αυτό, αλλά και προκειμένου να αξιολογηθεί γενικότερα η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, των φορέων της και των εγγυητών, οι τράπεζες συνήθως δεν αρκούνται στην κατά δήλωση ακίνητη περιουσία, αλλά ζητούν τα σχετικά συμβόλαια, πρόσφατα πιστοποιητικά βαρών και διενεργούν ελέγχους μέσω της τεχνικής τους υπηρεσίας για την εκτίμηση της υλικής και εμπορικής αξίας του ακινήτου (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 226).

Η υλική αξία του ακινήτου προσδιορίζεται βάσει του κόστους κτήσης του, ενώ η εμπορική αξία προσδιορίζεται από την πιθανή τιμή στην οποία θα ήταν δυνατόν να πουληθεί άμεσα.

Η εμπορική αξία είναι κατά κανόνα χαμηλότερη από την υλική, αλλά είναι αυτή που δηλώνει την πραγματική αξία του ακινήτου. Καλό είναι λοιπόν η εκτίμηση της

ακίνητης περιουσίας να επαναλαμβάνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στην πραγματικότητα.

5.6 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Τα οικονομικά στοιχεία επιβεβαιώνουν την κατάσταση της επιχείρησης που έχουμε διαπιστώσει έπειτα από την επίσκεψή μας στις εγκαταστάσεις της, ιδιαίτερα όσον αφορά τις κτιριακές της εγκαταστάσεις, τον μηχανολογικό εξοπλισμό που χρησιμοποιεί κατά την παραγωγική της διαδικασία και τα αποθέματά της.

Στο προηγούμενο κεφάλαιο αναφερθήκαμε αναλυτικά στην χρηματοοικονομική ανάλυση και στα συμπεράσματα που επιδιώκουν να εξάγουν οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί από αυτήν, καθώς και στη σειρά που ακολουθείται για την υγιή επίτευξή της. Για το λόγο αυτό, για να μην υποπέσουμε σε επαναλήψεις, κρίνουμε σκόπιμο να τονίσουμε μόνο τη σημασία που έχει για τη συνέχιση της διαδικασίας χρηματοδότησεως, διαπιστώνοντας την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης και επιβεβαιώνοντας παράλληλα την άποψη που διαμορφώσαμε κατά την επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της.

Πρέπει ωστόσο να τονίσουμε ότι τα συμπεράσματα που προκύπτουν, όπως για παράδειγμα για τις πραγματικές ανάγκες της επιχείρησης σε κεφάλαια κίνησης και τον τρόπο κάλυψής τους, είναι βεβαίως χρήσιμα, αλλά δεν αποτελούν το μοναδικό παράγοντα που θα καθορίσει τη λήψη των τελικών αποφάσεων.

5.7 ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

Όταν ζητείται μία χρηματοδότηση από μία τράπεζα, η τελευταία ενδιαφέρεται να εξετάσει όχι μόνο τη δυνατότητα ικανοποίησης του συγκεκριμένου χρηματοδοτικού

αιτήματος του πελάτη, αλλά ενδιαφέρεται να προωθήσει ένα συνολικό πακέτο συνεργασίας μαζί του, σε ότι αφορά αυτό που ονομάζεται «παράλληλες εργασίες».

Με τον όρο αυτό εννοούμε τη δυνατότητα συνεργασίας επί οποιασδήποτε φύσεως υπηρεσία – εργασία που μπορεί να προσφέρει η τράπεζα, τόσο σε επίπεδο επιχείρησης, αλλά και για τους ίδιους τους φορείς (π.χ., ατομικές καταθέσεις). Η τράπεζα, εξετάζοντας τα οφέλη από τη συνεργασία της με τον συγκεκριμένο πελάτη, δεν θα σταθεί μόνο στα έσοδα από τους τόκους των χορηγήσεων της, αλλά θα εκτιμήσει τα συνολικά της έσοδα από το «πακέτο συνεργασίας» (Χασιώτης 1988, σελ. 34-47).

Το στάδιο της διαπραγμάτευσης με τον πελάτη έχει λοιπόν στόχο αφενός να καθοριστούν όροι σύμφωνοι με τις πραγματικές ανάγκες του πελάτη και αφετέρου να μεγιστοποιηθεί η αποδοτικότητα της συνεργασίας τόσο για τον ίδιο όσο και για την τράπεζα.

Τα αντικείμενα διαπραγμάτευσης είναι:

- το όριο της χρηματοδότησης
- η διάρκεια κάθε χορήγησης
- οι εξασφαλίσεις
- το επιτόκιο και οι λοιπές προμήθειες
- η προσέλκυση λοιπών παραγωγικών εργασιών

Η διαπραγμάτευση πρέπει να γίνεται υπό το πνεύμα καλής πίστεως και συνεργασίας, να μην έρχεται ο πελάτης σε δύσκολη θέση και να μην υπάρχει η νοοτροπία ότι «του γίνετε χάρη». Θα πρέπει ακόμα να υπάρχει συνεχής ενημέρωση σχετικά με τους όρους και τα τιμολόγια που επικρατούν στην αγορά και που προσφέρει ο ανταγωνισμός. Σε αντίθετη περίπτωση και δεδομένου ότι η διαπραγματευτική ικανότητα των πελατών είναι ανάλογη προς την ευρωστία τους, θα μειώνεται διαρκώς η πρόσβαση στους επιθυμητούς πελάτες.

Στην περίπτωση τέλος που το στέλεχος που κάνει τη διαπραγμάτευση δεν αποφασίζει για τη χρηματοδότηση και τους όρους της, θα πρέπει να επισημανθεί στον πελάτη ότι πρόκειται να ακολουθήσει τεκμηριωμένη πρόταση με βάση όσα συζητήθηκαν με το αρμόδιο εγκριτικό όργανο της τράπεζας, προκειμένου να ληφθεί η τελική απόφαση για τη χρηματοδότηση, η οποία είναι δυνατόν να διαφοροποιείται από την αρχική πρόταση.

5.8 ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΓΚΡΙΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Όπως είναι φυσικό, οι προτάσεις χρηματοδοτήσεων προς τα εγκριτικά όργανα διαφέρουν ως προς τον τύπο σε κάθε τράπεζα. Ωστόσο, είναι σκόπιμο οι προτάσεις χρηματοδοτήσεων να έχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 233):

- ✓ να διατυπώνονται με ακρίβεια, σαφήνεια και συντομία
- ✓ να αναφέρουν συγκεκριμένα όλους τους όρους της προτεινόμενης χρηματοδότησης
- ✓ να τεκμηριώνουν τη σκοπιμότητα της προτεινόμενης χρηματοδότησης
- ✓ να περιέχουν σχόλια σχετικά με τη δραστηριότητα και τις προοπτικές της επιχείρησης
- ✓ να περιέχουν το στοιχείο της προβλεψιμότητας των αναγκών του πελάτη (στο εγκεκριμένο όριο χρηματοδότησης να περιλαμβάνονται και άλλοι κίνδυνοι, όπως για παράδειγμα πρόωρη αποδέσμευση επιταγών άλλων τραπεζών που είχαν ληφθεί με δέσμευση κατά την κατάθεση)
- ✓ να περιλαμβάνουν συνημμένα όλα τα στοιχεία του πελάτη (οικονομικές καταστάσεις, συνεργασία με τράπεζες του ανταγωνισμού κ.λ.π.)
- ✓ να διατυπώνεται με σαφήνεια η θέση του εισηγητή.

Η τελική απόφαση της τράπεζας, σχετικά με την ικανοποίηση του χρηματοδοτικού αιτήματος, είναι καλό να δίνεται γραπτώς στους πελάτες, ώστε να αποφεύγονται παρερμηνείες των όρων, βάσει των οποίων χορηγήθηκε η έγκριση. Στις απαντητικές επιστολές θα πρέπει να περιλαμβάνονται και άλλοι όροι που δεν ήταν αντικείμενο της έγκρισης, αλλά προβλέπονται από τη φύση της συγκεκριμένης χρηματοδότησης.

Οι παρεχόμενες εγκρίσεις από τα εγκριτικά όργανα των τραπεζών είναι δεσμευτικές για τα καταστήματα, που ελέγχονται για τυχόν παρεκκλίσεις, και για το λόγο αυτό οι αντίστοιχες προτάσεις θα πρέπει να είναι προϊόν διεξοδικής συζήτησης με τον πελάτη και να προσδιορίζουν με κάθε δυνατή ακρίβεια τη συνεργασία που καλύπτει τις ανάγκες του. Με τον τρόπο αυτό θα αποφευχθεί η συνεχής προσφυγή στα εγκριτικά όργανα, που συνεπάγεται κόστος για την τράπεζα και χάσιμο χρόνου για τον πελάτη.

5.9 ΛΗΨΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Η δανειοδοτούσα τράπεζα, κατά την κρίση της, θα ζητήσει οι πιστοδοτήσεις της (στο σύνολό τους ή ένα τμήμα τους) να καλυφθούν με εξασφαλίσεις εμπράγματα ή μη. Το πόσο θα εκτιμήσει η τράπεζα το ύψος των εξασφαλίσεων, αυτό εξαρτάται αφού προηγούμενα εξετάσει τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά της επιχείρησης, τις συνθήκες του κλάδου της, τις προοπτικές της επιχείρησης, το είδος, τη διάρκεια και το ύψος του δανείου, κ.λ.π. (Χασιώτης 1988, σελ. 34-47).

Οι ενέργειες που σχετίζονται με τη λήψη εξασφαλίσεων απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή και πρέπει να γίνονται πριν από την αντίστοιχη χρηματοδότηση. Συνήθως, μετά τη χορήγηση της έγκρισης από το αρμόδιο όργανο, η τράπεζα επιθυμεί την προσκόμιση του συμβολαίου αγοράς και των αντίστοιχων πιστοποιητικών υποθηκοφυλακείου του ακινήτου της από την επιχείρηση, στο οποίο πρόκειται να εγγραφεί το βάρος. Τέτοιου είδους έγγραφα στέλνονται στην

αρμόδια για τον έλεγχο των τίτλων κυριότητας, τη νομική υπηρεσία της τράπεζας (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 237).

Η σύναψη της κύριας σύμβασης θα πρέπει να προηγείται των λοιπών συμβάσεων ή εξασφαλίσεων που λαμβάνονται, δεδομένου ότι αποτελούν παρεπόμενα αυτής. Το ποσό της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού είναι συνήθως 10% μεγαλύτερου του ορίου χρηματοδότησης, ώστε να καλύπτει τυχόν τόκους που θα λογιστούν.

Κατά την υπογραφή των συμβάσεων θα πρέπει να επιτρέπονται στον πελάτη και στους τυχόν εγγυητές τα χρονικά περιθώρια που απαιτούνται προκειμένου να διαβάσουν τους όρους της σύμβασης, ώστε να έχουν πλήρη επίγνωση των ευθυνών που αναλαμβάνουν. Σε περίπτωση που ζητηθεί από τον πελάτη αντίγραφο της σύμβασης, αυτό θα πρέπει να χορηγείται σε συνεννόηση με το νομικό τμήμα.

Όλες οι συμβάσεις πρέπει να φυλάσσονται σε φακέλους κατά πελάτη σε πυρασφαλές ερμάριο και να καταχωρίζονται με χρονική σειρά και αύξοντα αριθμό σε ειδικό βιβλίο.

Κατά την εγγραφή προσημειώσεων ή υποθηκών, το ακίνητο πρέπει να ασφαρίζεται με έξοδα του πελάτη για το σύνολο της εμπορικής του αξίας. Στην περίπτωση αυτή, αλλά και όταν είναι ήδη ασφαλισμένο σε άλλη εταιρεία, θα πρέπει να ενημερωθεί ο ασφαλιστής, ώστε να αναφέρεται στους όρους του ασφαλιστηρίου συμβολαίου ότι η τράπεζα είναι προσημειούχος ή ενυπόθηκος δανειστής.

Σε περίπτωση καταστροφής του ακινήτου από λόγο που καλύπτεται από το συμβόλαιο, η ασφαλιστική εταιρεία, μη γνωρίζοντας την εγγραφή βάρους υπέρ της τράπεζας, θα καταβάλει την αποζημίωση στον ιδιοκτήτη και μετά από αυτό το βάρος της τράπεζας θα είναι άνευ ουσίας, γιατί θα αφορά ένα ακίνητο χωρίς

εμπορική αξία. Μετά την εγγραφή βάρους, η εκτίμηση της εμπορικής αξίας του ακινήτου θα πρέπει να γίνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Κατά την ενεχυρίαση κινητών πραγμάτων υπενθυμίζεται η σημασία της λήψης βέβαιης χρονολογίας μέσω δικαστικού επιμελητή ή συμβολαιογράφου, εκτός από τις περιπτώσεις συναλλαγματικών και επιταγών, όπου ως βέβαιη χρονολογία λαμβάνεται η ημερομηνία οπισθογράφησης τους. Μετά και τη λήψη εξασφαλίσεων, η τράπεζα είναι πλέον έτοιμη να χορηγήσει το δάνειο στον πελάτη.

5.10 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Τελικά, στον πιστούχο παραδίνεται ένα βιβλιάριο επιταγών με την επωνυμία της εταιρείας, μέσω του οποίου θα διενεργεί τις πληρωμές του.

Λογιστικά οι πράξεις που έγιναν, και προκειμένου η χορήγηση να ενταχθεί βάσει του διπλογραφικού συστήματος στα βιβλία της τράπεζας, είναι οι εξής:

Εγγραφή χορήγησης	
χρέωση λογ. χρηματοδοτήσεων	πίστωση λογαριασμού ταμείο

Εγγραφή κατάθεσης	
χρέωση λογαριασμού ταμείο	πίστωση λογ. καταθέσεων όψεως

Όταν η εγκεκριμένη πίστωση αφορά όριο (και όχι εφάπαξ χρηματοδότηση), ο πελάτης έχει τη δυνατότητα να αναλαμβάνει χρήματα ανάλογα με τις ανάγκες του και μέχρι το ύψος του εγκεκριμένου ορίου.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι οι χρηματοδοτήσεις, όπως και κάθε άλλη εργασία, παρακολουθούνται από την μηχανογράφηση της τράπεζας, η οποία εκδίδει μια σειρά καταστάσεων που στόχο έχουν να υποστηρίξουν την υπηρεσία χρηματοδοτήσεων.

5.11 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

Έπειτα από τη χρηματοδότηση της επιχείρησης, η υπηρεσία χορηγήσεων είναι επιφορτισμένη με τις ακόλουθες ενέργειες (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 241):

- να παρακολουθεί την είσπραξη των ενεχυριασμένων επιταγών και σε περίπτωση μη πληρωμής τους να τις σφραγίζει εντός δημέρου και να τις επιστρέφει αντί μετρητών στην πιστούχο
- να φροντίζει για την εμπρόθεσμη καταβολή των δόσεων, βάσει του αντίστοιχου ληξιαρίου
- να φροντίζει να της ανατίθεται ικανό ποσοστό των λοιπών παραγωγικών εργασιών
- να ελέγχει τις δικαστηριακές πληροφορίες, τόσο ως προς την πιστούχο (ανά τακτά χρονικά διαστήματα), όσο και ως προς τους εκδότες των προσκομιζόμενων επιταγών
- να παρακολουθεί τη διάρκεια ισχύος των πιστοποιητικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας και να ενημερώνει εμπρόθεσμα τον πελάτη για την έγκαιρη ανανέωσή τους
- να παρακολουθεί την ανανέωση των ασφαλιστηρίων συμβολαίων

- να παρακολουθεί στενά την πορεία των εργασιών της επιχείρησης καθόλη τη διάρκεια της χρηματοδότησης, ζητώντας ανά τακτά χρονικά διαστήματα τα οικονομικά της στοιχεία.

Τέλος, θα πρέπει να παρακολουθείται στενά η εμπρόθεσμη εξόφληση των υποχρεώσεων του πιστούχου απέναντι στην τράπεζα, αφενός γιατί μπορεί να εντοπιστεί έγκαιρα τυχόν οικονομική αδυναμία της επιχείρησης και αφετέρου γιατί η αποδοχή μικρών έστω καθυστερήσεων εκλαμβάνεται από μέρους του πελάτη ως σιωπηρή ανοχή, με αποτέλεσμα πολλές φορές να καταλήγουμε σε όλο και μεγαλύτερη αναβλητικότητα.

Η έγκαιρη εξάλλου επισήμανση οικονομικών αδυναμιών εκ μέρους του τραπεζικού στελέχους μπορεί να επιτρέψει θετική παρέμβαση της τράπεζας με διάφορους τρόπους, όπως είναι η ρύθμιση της οφειλής, η επέκταση ή ο περιορισμός της χρηματοδότησης, προκειμένου και η τράπεζα να διασφαλίσει τα συμφέροντά της και η επιχείρηση να ξεπεράσει τα προβλήματά της.

Αν παρόλες τις προσπάθειες, η επιχείρηση περιέλθει σε δυσχερή και μη αναστρέψιμη κατάσταση, το στέλεχος που παρακολουθεί την χρηματοδότηση οφείλει με αποφασιστικότητα να προχωρήσει στο κλείσιμο των λογαριασμών και στην καταγγελία των συμβάσεων το συντομότερο δυνατό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Ειδικές Μορφές Χρηματοδοτήσεων

Κάθε χρηματοδότηση διέπεται από μία συγκεκριμένη λογική και αλληλουχία πράξεων, που όπως είδαμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, ξεκινά από την υποβολή του αιτήματος του πελάτη και ολοκληρώνεται με την ολοσχερή εξόφληση του δανείου.

Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες μορφές χρηματοδοτήσεων ή γενικότερα πιστώσεων που, λόγω του χαρακτήρα τους, παρουσιάζουν επιπροσθέτως ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Στο κεφάλαιο αυτό λοιπόν θα αναφερθούμε σε δύο από τις ειδικές αυτές μορφές χρηματοδοτήσεων που αναπτύσσονται όλο και περισσότερο χρόνο με το χρόνο και παρουσιάζουν όλο και μεγαλύτερη άνθιση στον ελληνικό χώρο.

6.1 ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Η ελληνική ορολογία ίσως να μην είναι αρκετά γνωστή σε πολλούς. Αρκετοί από εμάς ίσως να γνωρίζουν τον όρο με την ξένη ορολογία *factoring*. Η ετοιμολογία της λέξεως *factoring*⁶ υποδηλώνει την μακροχρόνια ιστορία του όρου, αφού από την αρχαιότητα υπήρχαν στις ακτές της Μεσογείου Θαλάσσης έμποροι, αποκαλούμενοι *factors*, οι οποίοι, ως ενδιάμεσοι, πωλούσαν προϊόντα για λογαριασμό άλλων.

Η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων είναι ένας νέος οικονομικός και νομικός θεσμός. Αποτελεί δέσμη χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, οι οποίες

⁶ Το αγγλικό μεταβατικό ρήμα *factor* και η μετοχή ενεστώτα *factoring*, όπως και το ουσιαστικό *the factor*, προέρχονται από το λατινικό ρήμα *facere* (στην ιταλική = *Fare*).

καλύπτουν ανάγκες επιχειρήσεων που πωλούν προϊόντα ή παρέχουν υπηρεσίες με πίστωση σε πελάτες με επαναληπτική-αγοραστική συμπεριφορά.

Η ελληνική μετάφραση της λέξης factoring αποδίδεται ως «Ανάληψη απαιτήσεων τρίτων» ή «Διενέργεια πράξεων αναδόχου είσπραξης εμπορευματικών απαιτήσεων» ή το γνωστότερο «Σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων».

Με την εφαρμογή της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, οι επιχειρήσεις εκχωρούν - πωλούν την ευθύνη είσπραξης των επιχειρηματικών απαιτήσεων (τιμολόγια-επιταγές, συναλλαγματικές, απαιτήσεις από πιστωτικές κάρτες κ.λ.π.) στον προμηθευτή-Factor, δηλαδή σε μια εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων. Ο προμηθευτής αναλαμβάνει την υποχρέωση να αξιολογεί την φερεγγυότητα των οφειλετών, να προστατεύει κατά του πιστωτικού κινδύνου, να παρέχει εγγυήσεις, να παρακολουθεί την λογιστική διαχείριση και βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση μέσω της προεξόφλησης των εκχωρουμένων απαιτήσεων.

Ο αναπτυξιακού χαρακτήρα θεσμός της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, συμβάλει στην ενίσχυση των μικρομεσαίων και μεταποιητικών επιχειρήσεων και επιτρέπει την ορθολογικότερη διοίκηση τους, τη χρηματοδότησή τους, την ασφάλιση των απαιτήσεων του προμηθευτή και την ενίσχυση της θέσης της επιχείρησης στην αγορά (www.factoring.gr, 11/02/05).

Ο θεσμός άρχισε να εφαρμόζεται στη χώρα μας το 1987 όταν, με την υπ' αριθ. 959/10.3.1987 Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, παραχωρήθηκε το δικαίωμα στις τράπεζες να αναλαμβάνουν την είσπραξη των απαιτήσεων των εξαγωγικών επιχειρήσεων. Όμως, η αναγκαία νομική βάση δημιουργήθηκε με το Ν.1905/90. Η υπ' αριθ. 2168/8.1.1993 Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος καθόρισε τους όρους ίδρυσης επιχειρήσεων πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (Αρτίκης 2002, σελ. 333).

Σε πολλές χώρες του εξωτερικού, ο θεσμός αυτός έχει καθιερωθεί πολλές δεκαετίες πριν. Λόγω των πλεονεκτημάτων που παρέχει, εκτιμάται ότι θα παρουσιάσει τα επόμενα χρόνια άνοδο και στη χώρα μας. Σήμερα δραστηριοποιούνται στο χώρο της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τράπεζες, καθώς επίσης και αρκετές εξειδικευμένες εταιρείες θυγατρικές τραπεζών.

Το πλαίσιο δράσεως των εταιρειών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων είναι τρισκελές:

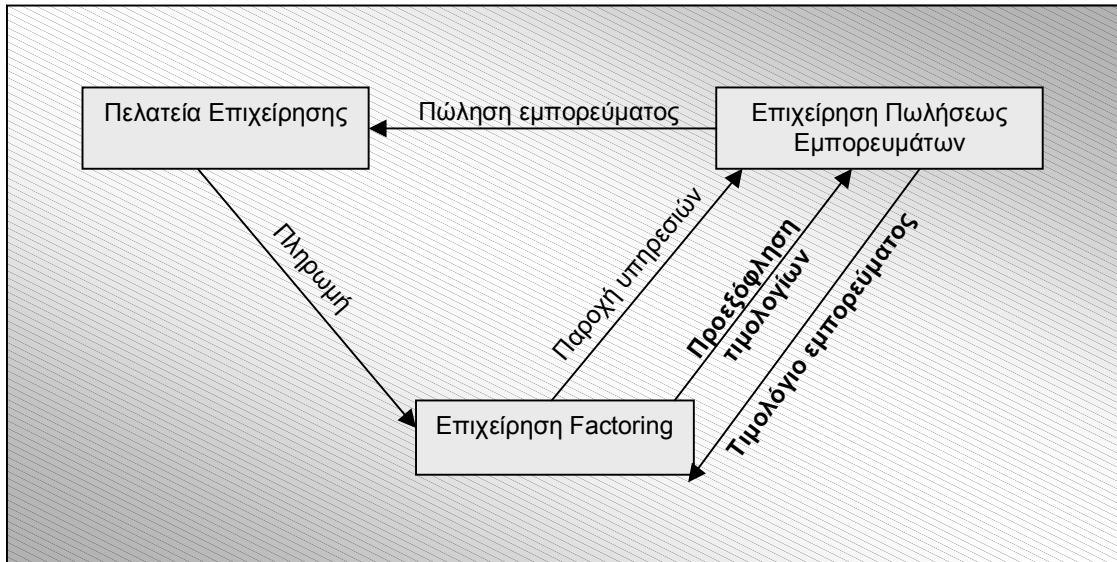
- Εγγύηση των εισπράξεων και του καλού τέλους μιας εμπορικής συναλλαγής.
- Διαχείριση των λογαριασμών των πελατών.
- Χρηματοδότηση των εμπορικών επιχειρήσεων, ακόμη και δια προεξοφλήσεως των εμπορικών τιμολογίων.

Μία βιομηχανική, εμπορική κ.λ.π. επιχείρηση, συμβαλλόμενη με μία εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, δύναται ν' αναθέσει σε αυτήν την πλήρη κάλυψη του κινδύνου μη πληρωμής (εμπορικού, αλλά όχι και πολιτικού κινδύνου), τη διαχείριση των λογαριασμών της πελατείας της και επί πλέον, ν' αντλεί εγκαίρως το τίμημα των συναλλαγών, μειωμένο κατά την προμήθεια της μεσολαβούσης εταιρείας (Κιόχος 2003, σελ. 538).

Στην πράξη της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, λοιπόν, υπεισέρχονται τρία μέρη:

- Η επιχείρηση πωλήσεως εμπορευμάτων ή υπηρεσιών επί πιστώσει,
- Η πελατεία της προηγούμενης επιχειρήσεως,
- Η εξειδικευμένη επιχείρηση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων.

Σχηματικά, η διαδικασία της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων θα μπορούσε να παρασταθεί ως εξής:

6.1.1 Θεσμικό Πλαίσιο

Τα κύρια σημεία του θεσμικού πλαισίου που διέπει τις εργασίες της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, σύμφωνα πάντα με την ελληνική νομοθεσία, αντλήθηκαν από το βιβλίο του κ. Γεωργιάδη «Νέες μορφές της σύγχρονης οικονομίας: Leasing-Factoring-Franchising» και είναι τα εξής:

- ✓ Ανάλογες εργασίες μπορούν να διεκπεραιώνουν τράπεζες ή ανώνυμες εταιρείες που έχουν αποκλειστικό σκοπό την άσκηση της δραστηριότητας αυτής και ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο το μισό εκείνου που απαιτείται για σύσταση τράπεζας.

- ✓ Οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων μπορούν να διενεργούν εγχώρια και διεθνής πρακτορεία απαιτήσεων, όπως για παράδειγμα κάλυψη εξαγωγών.
- ✓ Τα συνολικά έσοδα των εταιρειών πρακτορείας απαιτήσεων (τόκοι, προμήθειες, αμοιβές) υπάγονται σε καθεστώς ΦΠΑ με συντελεστή 18%.
- ✓ Δεν επιτρέπεται σε εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων να προεξοφλούν απαιτήσεις του ίδιου προμηθευτή σε ποσοστό μεγαλύτερο από το 25% των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας.
- ✓ Το ποσό των συνολικών κινδύνων που αναλαμβάνουν οι εταιρείες πρακτορείας απαιτήσεων δεν μπορεί να υπερβεί το δεκαπλάσιο των ιδίων κεφαλαίων τους (συντελεστής φερεγγυότητας).
- ✓ Οι σχετικές συμβάσεις πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων καταρτίζονται εγγράφως και είναι δυνατόν να αφορούν και μη γεγενημένες κατά το χρόνο σύναψής τους απαιτήσεις.
- ✓ Η ανάληψη των απαιτήσεων θα πρέπει να αναγγέλλεται εγγράφως στον οφειλέτη-πελάτη από την εταιρεία πρακτορείας απαιτήσεων ή τον προμηθευτή.
- ✓ Οι συμβάσεις πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων δεν επιβαρύνονται με ειδικό φόρο τραπεζικών εργασιών και την εισφορά του Νόμου 128/75, ακόμη και αν καταρτίζονται από τράπεζες.

6.1.2 Είδη

Η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων προσφέρεται σε διάφορους συνδυασμούς παρεχομένων υπηρεσιών από τις εξειδικευμένες εταιρείες, για να προσελκύσει μεγάλο εύρος πελατείας. Μερικά από τα είδη της είναι τα παρακάτω (Κιόχος 2003, σελ. 541):

α) Γνήσια πρακτορεία απαιτήσεων (Full service ή Old line factoring). Στην σύμβαση περιλαμβάνεται το τρίπτυχο παρεχομένων υπηρεσιών: Χρηματοδότηση - ασφάλιση - διαχείριση.

β) Χρηματοδοτική (Discount) πρακτορεία απαιτήσεων. Παρέχεται μόνο η υπηρεσία χρηματοδότησεως και αυτή υπό δύο πτυχές:

- Η χρηματοδότηση διενεργείται ως απλή τραπεζική προεξόφληση, συνοδευόμενη από το δικαίωμα αναγωγής (recourse factoring), δηλαδή το δικαίωμα διεκδικήσεως από την συμβαλλόμενη εταιρεία του προεξοφλήματος, αν ο πελάτης δηλώσει αδυναμία πληρωμής.
- Η χρηματοδότηση δεν συνοδεύεται από το δικαίωμα αναγωγής (no recourse factoring), οπότε ο προμηθευτής αναλαμβάνει και τον κίνδυνο μη πληρωμής, δηλαδή παρέχεται ουσιαστικώς και το δεύτερο σκέλος της ασφαλίσεως.

γ) Πρακτορεία απαιτήσεων χωρίς χρηματοδότηση (Maturity factoring). Η εταιρεία πρακτορείας απαιτήσεων αναλαμβάνει τον κίνδυνο μη πληρωμής (ασφαλιστική υπηρεσία) και την διαχείριση των απαιτήσεων των πελατών, αλλά όχι την προεξόφληση των οφειλών (αφήνονται να ωριμάσουν).

δ) Εγχώρια πρακτορεία απαιτήσεων (Domestic factoring). Ασκείται προς εξυπηρέτηση εταιρειών εσωτερικού εμπορίου. Απευθύνεται σε επιχειρήσεις

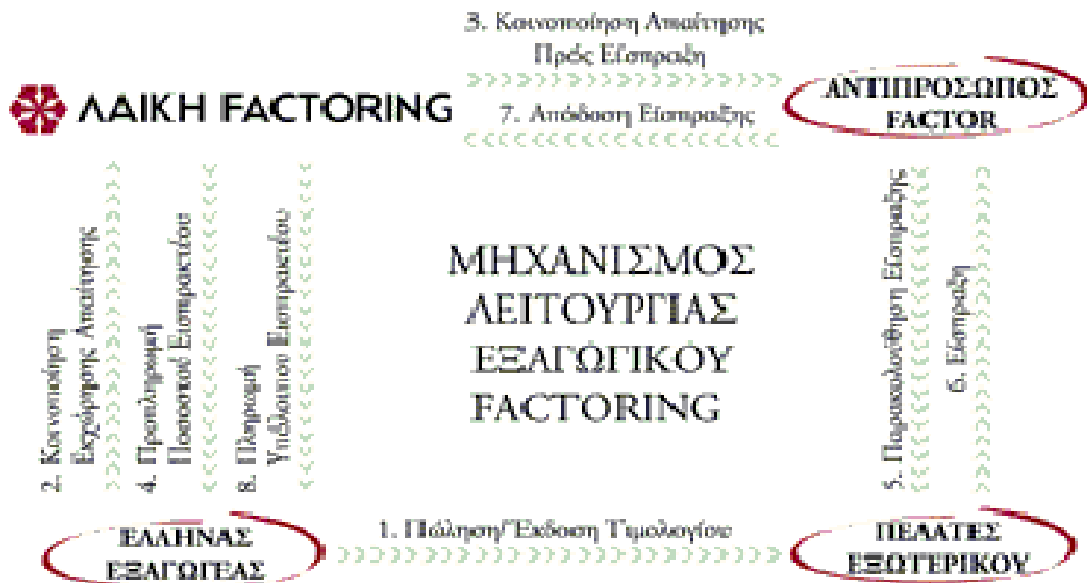
που δραστηριοποιούνται στην εγχώρια αγορά, έχουν πελάτες με τους οποίους συνεργάζονται σε μόνιμη βάση και επιθυμούν να απεγκλωβιστούν από την χρονοβόρα διαδικασία διαχείρισης και είσπραξης των απαιτήσεων τους, αλλά και να αποκτήσουν πρόσθετη ρευστότητα. Παράδειγμα της λειτουργίας του φαίνεται στο σχήμα που ακολουθεί τυχαίας εταιρείας (www.laiki.gr, 11/02/05).

ε) **Διεθνής πρακτορεία απαιτήσεων** (Εισαγωγική – Εξαγωγική). Η εξαγωγική πρακτορεία απαιτήσεων απευθύνεται σε επιχειρήσεις που εξάγουν εμπορεύματα ή υπηρεσίες και χρειάζονται πιστωτική κάλυψη, καθώς και προεξόφληση των απαιτήσεών τους άμεσα, με τη φόρτωση των εμπορευμάτων ή με την παροχή των υπηρεσιών τους.

Η εξαγωγική πρακτορεία απαιτήσεων προσφέρει όλα τα πλεονεκτήματα της εγχώριας, με τη διαφορά της εμπλοκής ενός αντιπροσώπου factor που εδρεύει στη χώρα του εισαγωγέα. Ο αντιπρόσωπος είναι συνήθως μέλος του FCI και αναλαμβάνει την είσπραξη της απαίτησης από τον εισαγωγέα, ενώ εγγυάται

παράλληλα την πληρωμή σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εισαγωγέα. Παράδειγμα της λειτουργίας του φαίνεται στο σχήμα που ακολουθεί τυχαίας εταιρείας (www.laiki.gr, 11/02/05).

6.1.3 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα

Τα **πλεονεκτήματα** της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων πηγάζουν από την παροχή υπηρεσιών στους τρεις προαναφερθέντες τομείς, αυτούς της χρηματοδότησεως, της ασφαλίσεως και της λογιστικής διαχειρίσεως των απαιτήσεων και είναι τα εξής (Κιόχος 2003, σελ. 548):

- Δυνατότητα αμέσου εισπράξεως του αντιτίμου των απαιτήσεων και κατά συνέπεια εξασφάλιση ανέσεως στην ταμειακή ρευστότητα, περιοριζόμενης της ανάγκης του βραχυπρόθεσμου τραπεζτικού δανεισμού.

- Συμβολή στη σμίκρυνση των προθεσμιών εξοφλήσεως των επί πιστώσει τιμολογίων.
- Η αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων αναγκών χρηματοδότησεως μέσω της πρακτορείας απαιτήσεων επιτρέπει στην επιχείρηση τον καλύτερο προγραμματισμό και διαπραγμάτευση του μακροπρόθεσμου δανεισμού της από τράπεζες. Άλλωστε, βελτιώνεται η εικόνα των κάτω μέρων του ισολογισμού με τον περιορισμό ή την εξάλειψη των απαιτήσεων από τους πελάτες (ενεργητικό) και του βραχυπρόθεσμου δανεισμού από τις τράπεζες (παθητικό), οπότε η επιχείρηση εμφανίζεται προς τις τράπεζες ως πλέον φερέγγυος.
- Η διασφάλιση των εισπράξεων εξοικονομεί στην επιχείρηση χρήμα και χρόνο, προστατεύει από ψυχοφθόρες διαμάχες και εν κατακλείδι δρα προστατευτικώς στη διατήρηση της συνεργασίας προμηθευτή-πελάτη.
- Στην περίπτωση εξαγωγικής πρακτορείας απαιτήσεων, διασφάλιση έναντι του συναλλαγματικού κινδύνου.
- Η διαχείριση των λογαριασμών των πελατών από τον προμηθευτή-factor ελαφρύνει την επιχείρηση από δαπάνες μισθοδοσίας, τις επενδύσεις σε εξοπλισμό μηχανοργάνωσης, τα γενικά και απρόβλεπτα έξοδα, το κόστος διερευνήσεως της φερεγγυότητας των πελατών κ.ο.κ.. Γενικώς, ένα τμήμα των μεταβλητών διαχειριστικών δαπανών της επιχειρήσεως μετατρέπεται σε σταθερές δαπάνες, με αποτέλεσμα την βελτίωση της ευελιξίας και της αντιστάσεως στον επιχειρηματικό κίνδυνο.
- Η επιχείρηση, μέσω των αναπτυσσόμενων σχέσεων με τον προμηθευτή, αποκτά ένα σύμβολο-σύμμαχο, λόγω των συγκλινόντων συμφερόντων.

Ως **μειονεκτήματα** αναφέρονται τα εξής:

- Το υψηλό φαινομενικό κόστος. Αν οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις είχαν την δυνατότητα να εκτιμήσουν το κόστος όλων των χρονοτριβών και δαπανών τους, εκτός του καθαρώς παραγωγικού έργου της ειδικότητας τους, τότε θα αναθεωρούσαν την άποψη περί του απαγορευτικού κόστους της πρακτορείας απαιτήσεων. Άρα, το πραγματικό κόστος της πρακτορείας απαιτήσεων πρέπει να εκτιμηθεί, αφού αφαιρεθούν οι πραγματοποιήσιμες μέσω αυτού οικονομίες.
- Η μη συμπλήρωση του απαιτούμενου κατώτατου ορίου κύκλου εργασιών για την σύναψη συμβάσεως πρακτορείας απαιτήσεων. Η δυσκολία αυτή θα ήταν δυνατόν να αντιμετωπιστεί μέσω της δημιουργίας κλαδικών συνεταιρισμών και της μέσω αυτών εφαρμογής της πρακτορείας απαιτήσεων.
- Η φαινομενική αποξένωση της επιχειρήσεως από τους πελάτες δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως εμπόδιο, αλλά μάλλον ως πλεονέκτημα, διότι αν αφαιρεθεί το εισπρακτικό σκέλος από τις συζητήσεις, το οποίο οδηγεί και σε προστριβές, οι διεπιχειρησιακές επαφές οδηγούν σε βαθύτερη και διαρκέστερη συνεργασία.

6.1.4 Κόστος

Το συνολικό κόστος της γνήσιας πρακτορείας απαιτήσεων για τον πελάτη αποτελείται από : **το χρηματοδοτικό κόστος, την προμήθεια και τα εφάπαξ δικαιώματα και έξοδα** (Αρτίκης 2002, σελ. 339).

- Το χρηματοδοτικό κόστος συνίσταται κυρίως από τους τόκους για τις προκαταβολές που έχουν χορηγηθεί.

- Η προμήθεια υπολογίζεται ως ποσοστό στο μικτό ποσό κάθε τιμολογίου και αναλύεται στην **προμήθεια διαχείρισης**, που καλύπτει το διαχειριστικό κόστος συνεργασίας με τον συγκεκριμένο πελάτη και στην **προμήθεια προεξόφλησης (επιτόκιο)**.

- **Προμήθεια Διαχείρισης:**

Υπολογίζεται ως ποσοστό επί των απαιτήσεων που εκχωρούνται στη επιχείρηση πρακτορείας απαιτήσεων. Για τον καθορισμό της λαμβάνονται υπόψη ο μέσος ετήσιος αριθμός των τιμολογίων, ο αριθμός και η ποιότητα των πελατών, ο τρόπος είσπραξης, το ύψος των αναμενόμενων πωλήσεων, η ασφάλιση του πελατολογίου (πρακτορεία απαιτήσεων χωρίς αναγωγή), (www.laiki.gr, 10/02/05).

- **Προμήθεια Προεξόφλησης (επιτόκιο):**

Κυμαίνεται στα επίπεδα των τραπεζικών επιτοκίων. Στην πρακτορεία απαιτήσεων η χρηματοδοτούμενη επιχείρηση απαλλάσσεται της Εισφοράς Ν.128/75. Επιβαρύνεται με ΦΠΑ, ο οποίος όμως συμψηφίζεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

- Τα εφάπαξ δικαιώματα καταβάλλονται κυρίως κατά τον καθορισμό του ορίου ανάληψης πιστωτικού κινδύνου για κάποιο πελάτη του πωλητή, μετά από αίτηση του τελευταίου. Το ύψος των δικαιωμάτων αυτών εξαρτάται από τον τόπο εγκατάστασης του οφειλέτη και από το επείγον ή όχι του αιτήματος. Επίσης δεν πρέπει να παραληφθεί ότι σε μερικές περιπτώσεις τα δικαιώματα αυτά βαρύνουν τον πελάτη του πράκτορα και κατά συνέπεια ένας παράγοντας κόστους που πρέπει να συνεκτιμάται είναι η συχνότητα ανανέωσης των ορίων ανάληψης (τρίμηνο-εξάμηνο κ.λ.π.).

6.1.5 Παράδειγμα Λειτουργίας της Πρακτορείας Απαιτήσεων

Η επιχείρηση “ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΕ” εμπορεύεται είδη διατροφής σε αλυσίδες λιανικής πώλησης. Η μέση τιμολογιακή αξία των εμπορευμάτων αυτών κυμαίνεται στα €100.000 μηνιαίως ενώ παρέχει, κατά μέσο όρο, 120 ημέρες πίστωση στους πελάτες / οφειλέτες της.

Μετά από ενημέρωσή της για τις παροχές υπηρεσιών που μπορεί να προσφέρει η εταιρεία Factors ΑΕΠΕΑ, αποφάσισε να εκχωρήσει ένα μέρος των απαιτήσεων των πελατών/οφειλετών της. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν η εξής: Αποστολή του πελατολόγιο που ήθελε να εντάξει στη διαδικασία του factoring και έλεγχος της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών/οφειλετών, καθώς και της εμπορικής τους συμπεριφοράς σε εύρος χρόνου από την Factors ΑΕΠΕΑ.

Με την έγκριση της συνεργασίας η “ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΕ” εκχώρησε στην Factors ΑΕΠΕΑ τα τιμολόγια των πελατών/οφειλετών (από την ημερομηνία αυτή και έπειτα). Μέσα σε 24 ώρες η επιχείρηση έχει ήδη λάβει προκαταβολή για τις απαιτήσεις αυτές και αποπλήρωσε άμεσα τον προμηθευτή της, με αποτέλεσμα να κερδίσει σημαντική έκπτωση.

Η Factors ΑΕΠΕΑ οφείλει πλέον, για λογαριασμό της “ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΕ” να διαχειριστεί και να εισπράξει (στη συμφωνημένη ημερομηνία) τα τιμολόγια αυτά καθώς και κάθε άλλο μελλοντικό τιμολόγιο των πελατών/οφειλετών αυτών (www.eurobank.gr, 10/02/05).

6.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ

Η μίσθωση (ενοικίαση) πραγμάτων, δηλαδή η συμβατική παραχώρηση σε τρίτους της χρήσεως για συγκεκριμένη διάρκεια έναντι μισθώματος, χωρίς καμία μεταβολή στην ιδιοκτησιακή σχέση, είναι ένας αρχαίος τρόπος αντιμετώπισης των ανθρώπινων αναγκών. Προοδευτικώς, με την ανάπτυξη των κοινωνιών και τον πολλαπλασιασμό των αναγκών, η παραδοσιακή μίσθωση διαφοροποιήθηκε αναλόγως προς το αναπτυξιακό επίπεδο των χωρών.

Πριν από τη δεκαετία του '50, η μίσθωση (leasing) αφορούσε σχεδόν αποκλειστικά στα ακίνητα-γήπεδα και κτιριακές εγκαταστάσεις. Σήμερα είναι δυνατό να μισθώσει κανείς οποιοδήποτε σχεδόν πάγιο στοιχείο.

Από πολλές απόψεις η μίσθωση μοιάζει με δανεισμό. Ενώ όμως τα δάνεια ή η χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια, ως είδη των γενικά διαθέσιμων χρηματοδοτικών πηγών, δεν μπορούν να συνδεθούν με συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία, η μίσθωση αναφέρεται κατά κανόνα σε μεμονωμένα περιουσιακά στοιχεία (Weston-Brigham 1986, σελ. 691).

Η χρηματοδοτική μίσθωση θα μπορούσαμε να πούμε λοιπόν ότι είναι μία σύμβαση, με βάση την οποία ο ένας των συμβαλλομένων, ο εκμισθωτής (lessor) παραχωρεί τη χρήση ενός πράγματος στον αντισυμβαλλόμενο, το μισθωτή (lessee) για μία ορισμένη χρονική περίοδο έναντι περιοδικών πληρωμών. Με άλλα λόγια, η χρηματοδοτική μίσθωση αποτελεί έναν τρόπο απόκτησης της χρήσεως διαφόρων πραγμάτων, χωρίς να μεσολαβήσει η αγορά των πραγμάτων αυτών (Αρτίκης 2002, σελ. 201).

Η χρηματοδοτική μίσθωση έρχεται να προτείνει μία εναλλακτική μορφή απόκτησης παγίων στοιχείων, παρέχοντας μια σειρά πλεονεκτημάτων έναντι της παραδοσιακής χρηματοδότησης. Είναι δηλαδή ένα εργαλείο με σημαντικά φορολογικά πλεονεκτήματα, το οποίο προσφέρει εναλλακτική χρηματοδοτική λύση

σε επενδυτικές προτάσεις, εξασφαλίζοντας τη χρήση κάθε είδους εξοπλισμού ή ακινήτου στον επενδυτή, χωρίς ο τελευταίος να χρειαστεί είτε να δανειστεί, είτε να χρησιμοποιήσει δικά του κεφάλαια. Το γεγονός αυτό επέβαλε την αλματώδη ανάπτυξη του θεσμού διεθνώς αλλά και στη χώρα μας.

6.2.1 Θεσμικό Πλαίσιο

Τα κύρια σημεία του θεσμικού πλαισίου που ισχύει ακόμα και σήμερα στη χώρα μας, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, αντλήθηκαν από το βιβλίο του κ. Γεωργιάδη «Νέες μορφές της σύγχρονης οικονομίας: Leasing-Factoring-Franchising» και είναι τα εξής:

- ✓ Η εταιρεία παραχωρεί τη χρήση του πράγματος που προορίζεται για επαγγελματικό σκοπό στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του αντισυμβαλλομένου (περιλαμβάνονται κινητά ή ακίνητα), καθώς και τα πλωτά ναυπηγήματα. Εξαιρούνται τα οικόπεδα.
- ✓ Ο μισθωτής επιλέγει τον προμηθευτή αλλά και το αντικείμενο της μίσθωσης.
- ✓ Τα μισθώματα υπολογίζονται σαν να ήταν τοκοχρεολυτικές δόσεις ενός δανείου. Έτσι, με την καταβολή των μισθωμάτων πραγματοποιείται ολική απόσβεση της αξίας του μισθίου.
- ✓ Με τη λήξη της μισθωτικής περιόδου και την ολοσχερή εξόφληση των μισθωμάτων εκδίδεται τιμολόγιο και μεταβιβάζεται ο εξοπλισμός στο μισθωτή έναντι ενός συμβολικού τιμήματος. Ο μισθωτής εξάλλου έχει εναλλακτικό δικαίωμα είτε να αγοράσει το μίσθιο, είτε να παρατείνει το χρόνο της μίσθωσης (δεύτερη μισθωτική περίοδος).

- ✓ Οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης ενεργούν αποσβέσεις στα μεν κινητά πράγματα σε ίσα μέρη ανάλογα με τα έτη διάρκειας της σύμβασης, στα δε ακίνητα σύμφωνα με τις εκάστοτε διατάξεις για τις αποσβέσεις ακινήτων.
- ✓ Οι συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης ακινήτων απαιτούν συμβολαιογραφικό έγγραφο. Τα στοιχεία των συμβάσεων αυτών καταχωρίζονται σε ειδικά βιβλία των κατά τόπους Πρωτοδικείων. Η καταχώρηση αυτή, αν και δεν υπάρχει συγκεκριμένη προθεσμία, θα πρέπει να γίνεται αμέσως μετά την υπογραφή της σύμβασης, προκειμένου να ενεργοποιηθούν τα προνόμια που ο νόμος παρέχει στο θεσμό της χρηματοδοτικής μίσθωσης. Συγκεκριμένα, για όσα στοιχεία αποκτηθούν μέσω σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης βάσει του Νόμου 1655/86 περί “Συμβάσεων χρηματοδοτικής μισθώσεως”, ορίζεται ότι:
 - σε περίπτωση υποθήκευσης του ακινήτου, η υποθήκη δεν εκτείνεται και στα πράγματα που αποκτήθηκαν με χρηματοδοτική μίσθωση
 - δεν ισχύει η έννοια των εμπειτηγμένων μηχανημάτων
 - δεν είναι δυνατή η πώλησή τους από το μισθωτή σε καλόπιστο τρίτο
 - σε περίπτωση πτώχευσης του μισθωτή δεν συμπεριλαμβάνεται το μίσθιο στην πτωχευτική περιουσία.
- ✓ Τα ακίνητα χρηματοδοτικής μίσθωσης απαλλάσσονται από τυχόν φόρο αυτόματης υπερτίμησης που θα επιβληθεί, αλλά και από το φόρο μεταβίβασης, όταν μεταβιβάζονται από την εκμισθώτρια εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης προς το μισθωτή κατά τη λήξη της μίσθωσης ή και νωρίτερα.

- ✓ Η ελάχιστη διάρκεια της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 3 χρόνια για τα κινητά, από 5 χρόνια για τα αεροσκάφη και από 10 χρόνια για τα ακίνητα.
- ✓ Εάν το μίσθιο εξαγοραστεί από τον μισθωτή πριν από την πάροδο των 3 χρόνων από την έναρξη της μίσθωσης, τότε ο μισθωτής υποχρεούται να καταβάλει φόρους και λοιπές επιβαρύνσεις που θα όφειλε να είχε καταβάλει, εάν κατά το χρόνο σύναψης της μίσθωσης είχε προβεί σε αγορά του μισθίου.
- ✓ Σε περίπτωση αποβίωσης του μισθωτή, αυτός υποκαθίσταται από τους καθολικούς διαδόχους του, εφόσον όμως συντρέχουν και γι' αυτούς οι προϋποθέσεις σύναψης χρηματοδοτικής μίσθωσης και βέβαια αν το επιθυμούν.

6.2.2 Είδη

Σήμερα υπάρχει ένας αρκετά μεγάλος αριθμός χρηματοδοτικών μισθώσεων με σημαντικές ιδιαιτερότητες. Οι συνηθέστερες μορφές είναι οι εξής (Αρτίκης 2002, σελ. 203-206):

α) Άμεση Μίσθωση (Direct leasing): Στην περίπτωση αυτή, ο εκμισθωτής είναι θυγατρική εταιρεία του κατασκευαστή του περιουσιακού στοιχείου και έχει αντικείμενο την προώθηση των πωλήσεων της μητρικής επιχείρησης με τη σύναψη χρηματοοικονομικών μισθώσεων. Ο εκμισθωτής αναλαμβάνει και τη συντήρηση του μισθίου.

β) Πρόγραμμα Μισθώσεως – Πωλήσεως (Vendor lease program): Είναι μία τεχνική προώθησεως των πωλήσεων, κατά την οποία ένας προμηθευτής εξοπλισμού υπογράφει μία σύμβαση – πλαίσιο με μία εταιρεία χρηματοδοτικής

μίσθωσης και στη συνέχεια προσκομίζει πελάτες για τελική αγορά μέσω της μακροπρόθεσμου ενοικιάσεως, που προσφέρει η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης. Από αυτήν την εταιρεία ο προμηθευτής εισπράττει ολόκληρο το τίμημα κατά την υπογραφή της συμβάσεως ενοικιάσεως με τον πελάτη.

γ) Συμμετοχική ή Εξισορροπητική ή Μοχλευμένη Μίσθωση (Leveraged leasing): Η περίπτωση αυτή εφαρμόζεται σε πράγματα πολύ μεγάλης αξίας, όπως πλοία, αεροπλάνα, τρένα κ.λ.π. και συμμετέχουν τρία πρόσωπα: ο χρηματοδότης, ο εκμισθωτής και ο μισθωτής. Ο χρηματοδότης παρέχει το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων για την αγορά του μισθίου και μπορεί να είναι ένα ή περισσότερα πρόσωπα. Ο εκμισθωτής απολαμβάνει όλα τα φορολογικά πλεονεκτήματα που πηγάζουν από την κυριότητα του εξοπλισμού (αποσβέσεις), παρόλο που συμμετέχει κατά ένα πολύ μικρό ποσοστό στο κόστος απόκτησης αυτού του εξοπλισμού. Αυτό συμβαίνει, διότι αναγκάζεται να χρηματοδοτηθεί από μια τράπεζα και, έναντι των οφειλών της, εκχωρεί σ' αυτήν μέρος των μισθωμάτων.

δ) Πώληση και Επαναμίσθωση (Sale and lease back): Σε αυτήν την περίπτωση η επιχείρηση πωλεί ένα μέρος ή όλα τα πάγια στοιχεία της σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και ταυτοχρόνως συνάπτει με το ίδρυμα-αγοραστή μία σύμβαση μίσθωσης των στοιχείων αυτών, για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα και κάτω από συγκεκριμένους όρους. Αυτός ο τρόπος επιλέγεται για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών ρευστότητας εκ μέρους του ενοικιαστή. Σημειώνεται ότι αντικείμενο της μίσθωσης δύναται να είναι και μετοχές εταιρειών, με την προοπτική να περιέλθουν στην ιδιοκτησία του μισθωτή.

ε) Διασυνοριακή ή Διεθνής Μίσθωση (Cross-border ή Offshore leasing): Στην περίπτωση αυτή δύο τουλάχιστον από τους συμβαλλομένους έχουν την έδρα των επιχειρήσεών τους σε διαφορετικές χώρες. Όταν ο πωλητής του αντικείμενου εδρεύει στο εξωτερικό και ο μισθωτής και εκμισθωτής στο εσωτερικό, έχουμε εισαγωγική χρηματοδοτική μίσθωση (import leasing), ενώ σε αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή ο μισθωτής εδρεύει σε χώρα του εξωτερικού και οι άλλοι δύο στο

εσωτερικό, τότε μιλάμε για εξαγωγική χρηματοδοτική μίσθωση (export leasing). Η περίπτωση αυτή διαφοροποιείται έναντι των προηγούμενων κατά το στοιχείο της πληρωμής των μισθωμάτων σε συνάλλαγμα, γεγονός που περικλείει πρόσθετους κινδύνους. Πρόκειται για διαρκώς επεκτεινόμενη περίπτωση συναλλαγών, όταν διαφοροποιείται το κόστος χρήματος από χώρα σε χώρα.

στ) Φορολογική Μίσθωση (Tax based leasing): Αυτό το είδος της μίσθωσης προσφέρει την ευκαιρία σε επιχειρήσεις, οι οποίες δεν προβλέπεται να έχουν φορολογητέα κέρδη, να αποκτήσουν νέα περιουσιακά στοιχεία, απαραίτητα για την παραγωγική τους διαδικασία, εκχωρώντας τις φορολογικές τους ωφέλειες στον εκμισθωτή. Οι όροι της σύμβασης στην περίπτωση αυτή διατυπώνονται έπειτα από προσεκτική μελέτη της φορολογικής νομοθεσίας και έχουν στόχο να μεγιστοποιήσουν τις ωφέλειες από το φορολογικό σύστημα.

6.2.3 Πλεονεκτήματα

Στην παρούσα φάση θα μπορούσαμε να αναφέρουμε κάποια πλεονεκτήματα που πηγάζουν από την μίσθωση, τόσο για τον μισθωτή, όσο και για τον εκμισθωτή. Αναλύοντας όμως γενικά το φαινόμενο της χρηματοδοτικής μίσθωσης ως σχετικά σύγχρονη μορφή χρηματοδότησης, αναφέρουμε ορισμένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα συνολικά για την μορφή αυτή, αποφεύγοντας ενδεχόμενο διαχωρισμό. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι (Κιόχος 2003, σελ. 524):

- Το κυριότερο πλεονέκτημα της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Μίσθωσης είναι η εξασφάλιση της χρηματοδότησεως κατά 100% του καινούργιου εξοπλισμού, χωρίς να απαιτείται πάντοτε η ίδια συμμετοχή, όπως συμβαίνει κατά τον τραπεζικό δανεισμό. Έτσι, τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης μπορούν να αξιοποιηθούν σε επικουρικές επενδύσεις, όπως για παράδειγμα στην έρευνα αγοράς, με απώτερο αποτέλεσμα την περαιτέρω βελτίωση της παραγωγικότητας και την ανάπτυξη της επιχειρήσεως.

- Η Σύμβαση Χρηματοδοτικής Μίσθωσης υλοποιείται με χρηματοδότηση εκτός ισολογισμού. Συνεπώς, η σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια δεν επιβαρύνεται, όπως συμβαίνει στην περίπτωση δανεισμού και η επιχείρηση μπορεί να συνάπτει τραπεζικά δάνεια. Επιπρόσθετα, η μη αναγραφή στον ισολογισμό της αξίας του εξοπλισμού, συμβάλλει στη διόγκωση της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων.
- Το σύνολο του μισθώματος αποτελεί δαπάνη που δεν φορολογείται, ενώ στο δανεισμό μόνο οι τόκοι δεν φορολογούνται.
- Βελτιώνεται η ρευστότητα της επιχείρησης, αφού ο επενδυτής, με τη δυνατότητα που του παρέχει η χρηματοδοτική μίσθωση, μπορεί να ανανεώνει τον εξοπλισμό του χωρίς να διαταράσσεται ουσιαστικά η ρευστότητα της επιχείρησης, πράγμα που θα συνέβαινε σε περίπτωση απόκτησης παγίου μέσω τραπεζικού δανεισμού (Αρτίκης 2002, σελ. 218).
- Προγραμματίζεται το κόστος της επενδύσεως για ολόκληρη την περίοδο της μισθώσεως, με προκαθορισμένες και σταθερές κατά κανόνα δόσεις.
- Ο μισθωτής μπορεί ευκολότερα να παρακολουθεί την τεχνολογική εξέλιξη του εξοπλισμού, εκμεταλλευόμενος τις δυνατότητες εποχικής προσαρμογής των μισθωμάτων, ώστε αυτά να καταβάλλονται ως τμήμα των λειτουργικών εισπράξεων. Απαλλάσσεται δε από την αγωνία ρευστοποίησης της υπολειμματικής αξίας.
- Οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης διασφαλίζονται από τον κίνδυνο πτωχεύσεως του μισθωτή, διότι διατηρούν την ιδιοκτησία του εξοπλισμού και επί πλέον απολαμβάνουν σοβαρά φορολογικά κίνητρα (αποσβέσεις, σύσταση αφορολόγητου αποθεματικού).

- Απαιτούνται λιγότερες εξασφαλίσεις για τον μισθωτή, αφού κατά κανόνα δεν απαιτείται εμπράγματο εξασφάλιση, δεδομένου ότι την κυριότητα μέχρι την αποπληρωμή των μισθωμάτων την έχει η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης (Αρτικής 2002, σελ. 221).
- Τα παρεχόμενα κίνητρα των αναπτυξιακών νόμων ισχύουν και κατά την επιλογή επενδύσεως μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης.

6.2.4 Μειονεκτήματα

Μερικά από τα μειονεκτήματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι τα εξής:

- Το φαινομενικό κόστος της μίσθωσης είναι υψηλότερο από το επιτόκιο τραπεζικού δανεισμού.
- Ο χρήστης ασφαλίζει τον εξοπλισμό για κινδύνους που υποδεικνύει η επιχείρηση χρηματοδοτικής μίσθωσης.
- Ο μισθωτής βαρύνεται με τα τυχαία περιστατικά και τα γεγονότα ανωτέρας βίας. Διατρέχει δε τον κίνδυνο της έκτακτης καταγγελίας της συμβάσεως, αν αθετήσει κάποιον όρο της για σημαντικό διάστημα.
- Διαφεύγει η ωφέλεια από την φοροαπαλλαγή των αποσβέσεων που ισχύει στην περίπτωση ιδιόκτητου εξοπλισμού. Αυτή η ωφέλεια συμψηφίζεται μέχρι ενός βαθμού από την πλήρη φοροαπαλλαγή των μισθωμάτων.

6.2.5 Σύγκριση Κόστους Μίσθωσης - Κόστους Χρηματοδότησης

Μετά από όσα έχουν προηγηθεί περί πλεονεκτημάτων της χρηματοδοτικής μίσθωσης, μπορεί πολύ εύκολα κανείς να διερωτηθεί: Ποιους επιχειρηματίες τελικά συμφέρει η επιλογή απόκτησης παγίων στοιχείων μέσω μίσθωσης αντί του παραδοσιακού τραπεζικού δανεισμού;

Για τέτοιου είδους σύγκριση υπολογίζουμε τις «καθαρές εκροές», τις δαπάνες δηλαδή που συνεπάγεται για την επιχείρηση η προσφυγή σε μια από τις πιο πάνω αναφερθείσες μεθόδους χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Εν συνεχεία, με την μέθοδο της παρούσας αξίας, υπολογίζουμε τη σημερινή αξία των μελλοντικών της εκροών και προβαίνουμε στη σύγκριση (Αναγνωστάκης και Καρδαμίτση 1997, σελ. 286):

Ακόμα θα πρέπει να επισημανθεί ότι η επιλογή της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι τόσο πιο συμφέρουσα, όσο συντρέχουν τα εξής:

- χαμηλότερος ο συντελεστής απόσβεσης του εξοπλισμού
- βραχύτερη η διάρκεια της μίσθωσης
- αραιότερη η συχνότητα των μισθωμάτων
- υψηλότερος ο φορολογικός συντελεστής αδιανέμητων κερδών.

6.2.6 Παράδειγμα Χρηματοδότησης μέσω Sale and Lease Back

Η επιχείρηση "ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΕ" έχει ιδιόκτητο ακίνητο στο οποίο στεγάζονται οι κεντρικές διοικητικές και παραγωγικές της εγκαταστάσεις. Η αναπόσβεστη αξία του ακινήτου ανέρχεται σε € 100.000 ενώ η εμπορική του αξία ανέρχεται σε € 2.000.000. Η επιχείρηση αποφάσισε να προβεί σε νέες επενδύσεις και χρειάζεται χρηματοδότηση.

Εάν προχωρήσει σε Sale and Lease Back του επιχειρηματικού της ακινήτου, η επιχείρηση από τη μία πλευρά θα εισπράξει την εμπορική του αξία ύψους € 2.000.000 για τη χρηματοδότηση των επιχειρηματικών της σχεδίων, από την άλλη θα δημιουργήσει έκτακτα κέρδη από την πώληση στοιχείου παγίου ενεργητικού τα οποία ισούνται με [Τιμή Πώλησης] μείον [Αναπόσβεστη Αξία] ή στο παράδειγμα € 2.000.000 - € 100.000= € 1.900.000. Για τα έκτακτα αυτά κέρδη των € 1.900.000 ο φόρος που θα προέκυπτε θα ήταν περίπου € 665.000.

Μετά την πρόσφατη ψήφιση του σχετικού νόμου (ΦΕΚ 15 / 28.01.2004), η επιχείρηση απαλλάσσεται οποιασδήποτε καταβολής φόρου τόσο για τα έκτακτα κέρδη από την πώληση του ακινήτου όσο και για τη μεταβίβασή του. Το ποσό των € 2.000.000 χρησιμοποιείται κατά βούληση (χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων, αποπληρωμή υφιστάμενου δανεισμού, κεφάλαιο κίνησης), η υπεραξία των € 1.900.000 εμφανίζεται απλώς σε ειδικό λογαριασμό αφορολόγητου αποθεματικού, ενώ ταυτόχρονα η επιχείρηση κάνει χρήση των φορολογικών ελαφρύνσεων που προκύπτουν από τη χρηματοδοτική μίσθωση (www.eurobank.gr, 10/02/05).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Συμπεράσματα

Στα πλαίσια της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και ιδιαίτερα της Ευρωζώνης, ο τομέας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και περισσότερο αυτός των τραπεζών, καλείται, ίσως πιο επιτακτικά από οποιονδήποτε τομέα οικονομικής δραστηριότητας, να επαναπροσδιορίσει τη στρατηγική του, το μοντέλο διαχείρισης (business model), στο οποίο με επιτυχία είχε στηριχθεί τις τελευταίες δεκαετίες, να οριοθετήσει ξανά -με νέους όρους και συνθήκες- την αγορά στην οποία απευθύνεται. Η ανταπόκριση στις προκλήσεις αυτές γίνεται ακόμα πιο σύνθετη, αν αναλογισθεί κανείς τις ευρύτερες διακυμάνσεις που παρατηρήθηκαν στις αγορές χρήματος, κεφαλαίων και συναλλάγματος την τελευταία πενταετία, τις θεμελιώδεις αλλαγές που επίκεινται με τη διαμόρφωση του νέου ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου “Βασιλεία II”, αλλά και το γεγονός, ότι πλέον ο χρόνος σχεδιασμού και υλοποίησης των αναγκαίων αλλαγών έχει εξαιρετικά συντμηθεί, συγκριτικά με προγενέστερες εποχές.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει παρουσιάσει σημαντική ανάπτυξη την τελευταία δεκαετία. Η σημασία των τραπεζών για τη λειτουργία και ανάπτυξη της οικονομίας, είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η κεντρική θέση την οποία κατέχει στο χρηματοοικονομικό σύστημα, την καθιστά τον πιο νευραλγικό τομέα του σύγχρονου οικονομικού περιβάλλοντος. Στο ευρύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι εμπορικές τράπεζες κατέχουν δεσπόζουσα θέση, αφού αποτελούν τον κύριο χρηματοδότη της εθνικής οικονομίας. Ο ανταγωνισμός όμως στην ελληνική τραπεζική αγορά έχει οξυνθεί, εξαιτίας κυρίως της απελευθέρωσης και απορύθμισης των αγορών, των τεχνολογικών βελτιώσεων και της εισόδου στις τραπεζικές εργασίες μη-τραπεζικών οργανισμών.

Η γενική τάση αποκανονικοποίησης των χρηματαγορών και κεφαλαιαγορών σε παγκόσμιο επίπεδο, η εφαρμογή νέων τεχνολογικών καινοτομιών στις τραπεζικές εργασίες και η δημιουργία της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς, συγκροτούν το πλαίσιο του ανταγωνισμού στις τραπεζικές και χρηματοοικονομικές εργασίες. Η μεγάλη ανάπτυξη των χρηματοοικονομικών καινοτομιών υποστηρίζει μια μεγάλη διεύρυνση στις μορφές του ανταγωνισμού μεταξύ οργανισμών παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Η αύξηση των εισοδημάτων και των αποταμιεύσεων, που αποζητούν διεξόδους χρηματοοικονομικής τοποθέτησης, καθώς και η διογκούμενη τάση για αναδιάρθρωση και αναπροσανατολισμό των παραγωγικών δραστηριοτήτων, που οδηγεί σε αυξημένη ζήτηση κεφαλαίων προς επένδυση, προσδιορίζουν τα βασικά πεδία για την εντατικοποίηση του ανταγωνισμού στις κεφαλαιαγορές των χωρών.

Επικεντρώνοντας την ανάλυση στον Ευρωπαϊκό χώρο, ο ανταγωνισμός μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αναμένεται να αναπτυχθεί ακόμα περισσότερο, καλύπτοντας και τις δύο πλευρές της χρηματοοικονομικής λειτουργίας, δηλαδή, τόσο την προσέλκυση, όσο και τη διάθεση κεφαλαίων.

Τα τελευταία χρόνια, στα πλαίσια της διαδικασίας της αποδιαμεσολάβησης, έχει σημαντικά αυξηθεί ο ρόλος της απευθείας χρηματοδότησης μέσω της κεφαλαιαγοράς, σε σχέση με την τραπεζική χρηματοδότηση. Έτσι, το ζήτημα της επιλογής της επιχείρησης μεταξύ τραπεζικής και άμεσης (μέσω των κεφαλαιαγορών) χρηματοδότησης, αποτελεί ένα αξιόλογο ζήτημα για την κατανόηση λειτουργίας του τραπεζικού τομέα.

Επειδή η λήψη απευθείας χρέους, μέσω έκδοσης μετοχών, είναι φθηνότερη από τη λήψη δανείων, στο δανεισμό καταφεύγουν οι επιχειρήσεις, οι οποίες δεν μπορούν να απευθυνθούν στην κεφαλαιαγορά. Στην κεφαλαιαγορά έχουν μεγαλύτερες δυνατότητες πρόσβασης οι επιχειρήσεις που έχουν, ήδη, υψηλά δικά τους κεφάλαια.

Στην περίπτωση του τραπεζικού δανεισμού, οι επιχειρήσεις, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, καταφεύγουν σε βραχυπρόθεσμο δανεισμό, προκειμένου να καλύψουν καθημερινές συναλλαγές ρουτίνας, ενώ σε μακροπρόθεσμο δανεισμό, όπου απαιτούνται μεγάλες δαπάνες κεφαλαίου. Τα δάνεια σχεδόν πάντοτε ανανεώνονται με επανακαθοριζόμενο πιστωτικό όριο ή με παρόμοιες δανειστικές δεσμεύσεις. Η προτίμηση των τραπεζικών ιδρυμάτων στην παροχή βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης, εν αντιθέσει με την επιθυμία των επιχειρήσεων για δάνεια με μακροπρόθεσμο ορίζοντα εξόφλησης, είναι δεδομένη και θεμιτή.

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, όπως κατά το 2002, έτσι και το 2003, η αύξηση των βραχυπρόθεσμων δανείων (δηλαδή των δανείων με αρχική διάρκεια μέχρι και ένα έτος), ήταν σχετικά περιορισμένη, ενώ με πολύ υψηλότερους ρυθμούς αυξήθηκαν τα δάνεια με αρχική διάρκεια από ένα έως και πέντε έτη, καθώς και τα δάνεια με αρχική διάρκεια μεγαλύτερη των πέντε ετών. Ειδικότερα, όσον αφορά τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, η διάρθρωση των δανείων προς αυτές στο τέλος του 2003 είχε ως εξής (σε παρένθεση τα αντίστοιχα ποσοστά στο τέλος του 2002): δάνεια με αρχική διάρκεια μέχρι και ένα έτος 60,6% (63,4%), δάνεια με αρχική διάρκεια από ένα έως και πέντε έτη 13,7% (12,4%) και δάνεια με αρχική διάρκεια μεγαλύτερη των πέντε ετών 25,7% (24,2%).

Η χρηματοδότηση για κεφάλαιο κίνησης και επενδύσεις, αποτελεί σήμερα σημαντική πρόκληση για όλες τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Η χρηματοδότηση θα εξαρτάται από τη γενική πολιτική των τραπεζών και την ικανότητά τους να παρουσιάσουν πολύ εξειδικευμένα και καινοτομικά χρηματοδοτικά προγράμματα.

Ο ετήσιος αριθμός αύξησης της συνολικής χρηματοδότησης της οικονομίας από τα Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, υποχώρησε σημαντικά το 2003 και διαμορφώθηκε 3,2% το τέταρτο τρίμηνο του έτους, από 7,1% το αντίστοιχο τρίμηνο

του 2002. Η επιβράδυνση αυτή οφείλεται κυρίως στη μείωση της χρηματοδότησης της γενικής κυβέρνησης.

Ειδικότερα, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των δανείων προς τις επιχειρήσεις το τέταρτο τρίμηνο του 2003 διαμορφώθηκε στο 11%, έναντι 11,4% το τέταρτο τρίμηνο του 2002. Σε σύγκριση με το 2002, επιτάχυνση της πιστωτικής επέκτασης παρατηρήθηκε το 2003 στη γεωργία, το εμπόριο, τη ναυτιλία και, ιδίως, τους “λοιπούς” κλάδους. Στους “λοιπούς” κλάδους περιλαμβάνονται οι κατασκευαστικές εταιρείες, η αύξηση των δανείων προς τις οποίες συνδέεται με έργα υποδομής σε εξέλιξη εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, που πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία στη χώρα μας. Στον περιορισμό της πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις συνέβαλε η έκδοση κατά το 2003, από εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, ομολόγων ύψους 800 εκατ. ευρώ, ενώ και άλλες εταιρείες είχαν ανακοινώσει την πρόθεσή τους να εκδώσουν χρεόγραφα σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3156/2003. Ο νόμος αυτός απλοποίησε τις διαδικασίες έκδοσης εταιρικών ομολόγων και αποσκοπεί στην προώθησή τους ως εναλλακτικού τρόπου χρηματοδότησης των επιχειρήσεων.

Η αύξηση των τραπεζικών δανείων προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά το 2003, προήλθε, εξ ολοκλήρου από την αύξηση των δανείων σε ευρώ, ενώ τα δάνεια σε ξένα νομίσματα μειώθηκαν, όπως και τα τρία προηγούμενα χρόνια, με αποτέλεσμα η συμμετοχή τους στο σύνολο των δανείων να περιοριστεί σε 5,5% στο τέλος του 2003, από 15,6% στο τέλος του 2000.

Στην περίοδο που διανύουμε, το ρυθμιστικό περιβάλλον των επιχειρήσεων και των τραπεζών αλλάζει γρήγορα και σημαντικά. Οι αλλαγές που ήδη συντελούνται και εκείνες που διαφαίνονται για το εγγύς μέλλον απαιτούν μείζονες προσαρμογές και υπαγορεύουν ανασύνταξη δυνάμεων. Τα αποτελέσματα θα είναι υπέρτερα, αν στην όλη προσπάθεια οι επιχειρήσεις και οι τράπεζες συντονίζουν τα βήματά τους.

Στο νέο ρυθμιστικό περιβάλλον, η επιτυχία μιας επιχείρησης θα εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από την ικανότητα κατάρτισης και υλοποίησης προγραμμάτων και σχεδίων με σαφείς προσανατολισμούς, ρεαλιστικές στρατηγικές και λεπτομερείς στόχους. Η προσέγγιση αυτή θα αποδίδει τα μέγιστα, εφόσον συμπληρώνεται από μια σύγχρονη φιλοσοφία και πρακτική στις σχέσεις των επιχειρήσεων με τις τράπεζες.

Ανέκαθεν, η αμοιβαία κατανόηση, η στενή συνεργασία και ο συντονισμός ενεργειών αποτελούσαν ουσιώδη συστατικά για γόνιμες συνεργασίες των επιχειρήσεων με τις τράπεζες. Αλλά στο σύγχρονο ρυθμιστικό περιβάλλον, η ανάγκη αυτή θα γίνεται ολοένα πιο επιτακτική. Είναι συνεπώς ευτύχημα που ορισμένες παρανοήσεις ρόλων, οι οποίες δέσποζαν στη χώρα μας κατά το παρελθόν, σήμερα τείνουν σταδιακά να εκλείψουν. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η παρανόηση της ίδιας της έννοιας “τράπεζα”, ότι δηλαδή αποτελεί ένα είδος δημόσιας υπηρεσίας ή κοινωφελούς ιδρύματος που διαθέτει αστείρευτους πόρους και θαυματουργές ικανότητες θεραπείας των μη αρτιμελών.

Ευτυχώς σήμερα όλο και περισσότερος κόσμος συνειδητοποιεί ότι η πραγματικότητα είναι πολλή διαφορετική. Ότι η τράπεζα διαχειρίζεται κυρίως τα κεφάλαια των επενδυτών και των καταθετών της. Επομένως φέρει ευθύνη προς αυτούς.

Τα κεφάλαια των τραπεζών και όλων των επιχειρήσεων, είτε δικά τους είναι, είτε ξένα, αποτελούν συντελεστή παραγωγής που σπανίζει. Για την κοινωνία, τα κεφάλαια είναι ένας πολύτιμος παραγωγικός πόρος, που αφενός δημιουργείται ή αντλείται με κόστος και αφετέρου, για να αξιοποιηθεί, χρειάζεται να εκτεθεί τόσο σε συγγνωστούς όσο και σε αστάθμητους κινδύνους, εκείνους που αναπόφευκτα συνοδεύουν οποιαδήποτε επένδυση.

Επειδή τα κεφάλαια κοστίζουν και η επένδυσή τους ενέχει κινδύνους, η διαχείρισή τους απαιτεί υπευθυνότητα, σύνεση, πειθαρχία. Η επίδειξη των προτερημάτων

αυτών είναι πρώτιστο καθήκον και κοινωνική υποχρέωση κάθε επιχείρησης, αλλά κατ' εξοχήν των τραπεζών. Διότι οι τράπεζες αποτελούν τους κυριότερους φορείς μεσολάβησης μεταξύ των δανειζόντων και των δανειζομένων. Από τις τράπεζες η κοινωνία περιμένει και απαιτεί βέλτιστους συνδυασμούς απόδοσης και ασφάλειας των κεφαλαίων.

Αν όλοι συνειδητοποιούσαν τα θεμελιώδη καθήκοντα των τραπεζών, θα είχε επίσης εκλείψει σήμερα και μια άλλη παρανόηση του παρελθόντος, εκείνη που αφορά τις εμπράγματες ασφάλειες. Το ζήτημα των “εξασφαλίσεων” θα προκαλούσε ηπιότερες και πιο γόνιμες συζητήσεις, αν ήταν ευρύτερα κατανοητός ο ρόλος τους, ο πραγματικός λόγος για τον οποίο οι τράπεζες τον ζητούν.

Σήμερα, πολλές φορές για κάποιους λόγους (π.χ. φορολογικούς), τα επίσημα στοιχεία των επιχειρήσεων δεν αντανakλούν την πραγματικότητα ή δεν προμηνύουν επαρκείς χρηματικές ροές για την αποπληρωμή του δανείου. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι τράπεζες υποχρεώνονται απαραίτητα στη λήψη εξασφαλίσεων. Δεν τις ζητούν για να διώξουν τον πελάτη ή να δυσκολέψουν την επιχειρηματική του δράση. Πρώτες απ' όλους οι τράπεζες ξέρουν ότι “επιχειρήσεως πεσούσης, ουδείς ξυλεύεται”.

Δεν είναι δουλειά της τράπεζας να παίρνει σπίτια και αυτοκίνητα. Δουλειά της είναι να παίρνει πίσω τα χρήματα που δάνεισε. Δεν πρόκειται για χρήματα δικά της, αλλά κυρίως των επενδυτών και των καταθετών της. Όταν λείπει η βαθμολόγηση από έγκυρες εξωτερικές εταιρείες πιστοληπτικής αξιολόγησης, λείπει το ειλικρινές και θετικό ιστορικό, λείπει ένα ρεαλιστικό σχέδιο επιχειρηματικής δράσης και ροής εσόδων (cash flow), η τράπεζα δεν έχει άλλη επιλογή. Μόνη δυνατότητα που της απομένει είναι να δώσει βάρος στις επαρκείς εξασφαλίσεις. Αυτό η τράπεζα δεν το προτιμά, είναι όμως υποχρεωμένη να το κάνει.

Η αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου, αποτελεί μία από τις βασικότερες λειτουργίες του τραπεζικού ιδρύματος. Ο έλεγχος και η εξασφάλιση, από την

πλευρά της τράπεζας, της δυνατότητας του δανειολήπτη να ανταποκριθεί στις πληρωμές των τοκοχρεωλυσίων, ουσιαστικά διασφαλίζει για την τράπεζα τις εισροές της, μειώνει την αβεβαιότητα και επιτρέπει τον καλύτερο προγραμματισμό της στρατηγικής που θα ακολουθήσει στο μέλλον. Οι περισσότεροι τραπεζίτες συμφωνούν ότι ο σημαντικότερος παράγοντας που λαμβάνεται υπόψη στην έγκριση ενός δανείου, είναι η ειλικρίνεια και η φήμη του δανειζόμενου. Ανέντιμοι και αφερέγγυοι οφειλέτες δεν αισθάνονται ηθικά υποχρεωμένοι να ξεπληρώσουν τα χρέη τους.

Με μια πρώτη ματιά, οι ανάγκες, καθώς και η προτιθέμενη χρησιμοποίηση της χρηματοδότησης του οφειλέτη, μοιάζουν να είναι απόλυτα σαφής. Στην περίπτωση όμως των περισσότερων δανείων, τα πράγματα είναι διαφορετικά. Και αυτό γιατί, φαινομενικά, τα περισσότερα δάνεια προορίζονται για κεφάλαια κίνησης, με στόχο την αύξηση του κυκλοφοριακού ενεργητικού. Στην πραγματικότητα όμως, η επιχείρηση ενδέχεται να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια αυτά είτε για την κάλυψη των μισθολογικών της υποχρεώσεων, είτε για την εξόφληση καθυστερούμενων λογαριασμών προς τους προμηθευτές, είτε ακόμα και για την αγορά παγίων. Η πιο συνήθης ανάγκη για την αίτηση δανείων προκύπτει από την καθυστέρηση εισπράξεων από τους πελάτες. Ο οικονομικός αναλυτής θα πρέπει να καθορίσει αν πρόκειται για ένα τυχαίο φαινόμενο ή μία διαρκή κατάσταση.

Οι ικανότητες ενός οικονομικού αναλυτή του τμήματος χορηγήσεων της τράπεζας είναι εξαιρετικά σημαντικός παράγοντας για τον προσδιορισμό της δυνατότητας εξόφλησης ενός δανείου από τον οφειλέτη μέσω των ταμειακών του ροών. Ο ίδιος θα πρέπει να εξακριβώσει τη χρονική περίοδο πραγματοποίησης αυτών των χρηματικών ροών, καθώς και να αξιολογήσει τον κίνδυνο να μην εισπραχθούν.

Αν σε μια χρηματοδότηση, για οποιοδήποτε λόγο, εντοπίζονται κίνδυνοι, προκειμένου να μπορούν να γίνουν “τραπεζικά” αποδεκτοί, λαμβάνονται εξασφαλίσεις, οι οποίες αποτελούν το στοιχείο που δίνει στην τράπεζα την απαιτούμενη κάλυψη για τους κινδύνους που αναλαμβάνει. Είναι δηλαδή το

στοιχείο που θα την δικαιολογήσει, ώστε να μην κριθεί αρνητικά από τους αξιολογητές της, όσων αφορά το χαρτοφυλάκιο των πιστοδοτήσεων. Οι αξιολογητές μιας τράπεζας είναι και πολλοί και αυστηροί: οι εποπτικές αρχές, οι μέτοχοι, οι καταθέτες, το χρηματιστήριο και η αγορά εν γένει.

Το ευτύχημα για όλους είναι ότι στο νέο ρυθμιστικό περιβάλλον, με τους νέους κανόνες που σύντομα θα ισχύσουν, η σχέση των επιχειρήσεων με τις τράπεζες θα βασίζεται ολοένα και περισσότερο στα ειλικρινή και αξιόπιστα στοιχεία. Έτσι, όλο και λιγότερο οι εμπράγματα ασφάλειες θα δίνουν λαβή για παρανοήσεις και προστριβές. Κλειδί της ιστορίας από εδώ και εμπρός θα είναι το τρίπτυχο:

- σωστές οικονομικές καταστάσεις και ιστορικά στοιχεία,
- έκθεση ελεγκτών χωρίς σημειώσεις,
- βιώσιμο επιχειρηματικό σχέδιο.

Όταν το τρίπτυχο αυτό εξασφαλίζεται, μειώνεται η πιθανότητα επισφαλειών, άρα και η ανάγκη για εμπράγματα ή άλλη κάλυψή τους.

Άμεση συνάφεια με τα παραπάνω έχει η πρόσφατη απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος για την επάρκεια των προβλέψεων των πιστωτικών ιδρυμάτων έναντι απαιτήσεων τους από πιστοδοτήσεις. Ένας από τους κύριους λόγους που ώθησε την εποπτική μας αρχή να λάβει τώρα αυτή την απόφαση, είναι το γεγονός ότι το ίδιο γίνεται αυτή την περίοδο και σε άλλες χώρες.

Σε χώρες της Ευρώπης που διανύουν φάση οικονομικής επιβράδυνσης και χαμηλών κερδών, τελευταία το ζήτημα των προβλέψεων έναντι επισφαλειών έπαιρνε διαστάσεις. Ορισμένες τράπεζες επιδίωκαν να καταγράψουν υψηλότερες αποδόσεις, αυξάνοντας τα ανοίγματά τους προς επιχειρήσεις χαμηλής πιστωτικής διαβάθμισης (χαμηλού rating), κάτι που ίσως δεν θα έκαναν αν οι συνθήκες της αγοράς ήταν πιο κανονικές.

Η πρόσφατη Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (2513/03) όντως αυξάνει το κόστος των κεφαλαίων, αφού πλέον το μη εξυπηρετούμενο δάνειο εγγράφεται νωρίτερα στις καθυστερήσεις. Παρά τις ανησυχίες που διατυπώθηκαν, όλοι αποδέχονται ότι είναι ένα βήμα προς την κατεύθυνση της προσαρμογής του εγχώριου κανονιστικού πλαισίου στο πλαίσιο που ορίζει η λεγόμενη “Βασιλεία II”.

Ήδη κινούμαστε όλοι στο πνεύμα της Βασιλείας, σύμφωνα με το οποίο οι τράπεζες οφείλουν να χειρίζονται ενεργητικά τους κινδύνους του χαρτοφυλακίου τους και να υπολογίζουν με ακρίβεια τις προβλέψεις και τα απαιτούμενα κεφάλαια. Η Βασιλεία II, δηλαδή οι ρυθμιστικοί κανόνες που θα τεθούν σε ισχύ στο τέλος του 2006, δεν υπάρχει λόγος να φοβίζονται τις επιχειρήσεις. Αρκεί αυτές να προετοιμαστούν σωστά και εγκαίρως. Εξάλλου, δεσμευτικοί κανόνες υπάρχουν και σήμερα. Είναι οι κανόνες της λεγόμενης Βασιλείας I, που από καιρό εφαρμόζονται και στη χώρα μας.

Οι ρυθμίσεις της “Βασιλείας II”, που αφορούν τον πιστωτικό κίνδυνο, δεν αφορούν μόνο τις τράπεζες, αλλά και τις επιχειρήσεις-πελάτες τους. Όταν ισχύσουν οι νέοι κανόνες, μια τράπεζα, για να υπολογίσει τον πιστωτικό κίνδυνο και τα απαιτούμενα κεφάλαια, θα έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ανάμεσα στις δύο εναλλακτικές μεθόδους εκτίμησης: την τυποποιημένη και αυτή των εσωτερικών συστημάτων βαθμολόγησης.

Σημασία για τις επιχειρήσεις έχει ότι η δυνατότητα επιλογής μεταξύ των μεθόδων αυτών θα δίνεται σε κάθε τράπεζα “συνολικά”: Υποχρέωση της τράπεζας θα είναι να εφαρμόζει είτε τη μία, είτε την άλλη μέθοδο στο σύνολο του χαρτοφυλακίου της και όχι στη περίπτωση του κάθε πελάτη ή κάθε επιχειρηματικού σχεδίου χωριστά. Ο πελάτης έτσι θα γνωρίζει εκ των προτέρων αν η τράπεζα στην οποία απευθύνεται εφαρμόζει τη μία ή την άλλη μέθοδο. Και αυτό θα είναι ένα από τα στοιχεία που θα μπορεί ο ίδιος να συνεκτιμά προτού επιλέξει τράπεζα και το είδος συνεννόησης και συνεργασίας που θα επιδιώξει.

Σε κάθε περίπτωση όμως, οι επιχειρήσεις θα αξιολογούνται και θα βαθμολογούνται για την πιστοληπτική τους ικανότητα. Η βαθμολόγηση θα γίνεται είτε από αναγνωρισμένες εξωτερικές εταιρείες πιστοληπτικής αξιολόγησης, είτε από την ίδια την τράπεζα, με κριτήρια και στατιστικά υποδείγματα που θα ελέγχονται και θα εγκρίνονται από τις εποπτικές αρχές.

Και στις δύο περιπτώσεις, τόσο της εξωτερικής όσο και της εσωτερικής αξιολόγησης, τα κριτήρια βαθμολόγησης θα είναι κοινά για όλες τις επιχειρήσεις. Και ο συγκεκριμένος βαθμός που θα επιτυγχάνει μια επιχείρηση, θα επηρεάζει καθοριστικά το κόστος που θα έχει η τράπεζα για να την χρηματοδοτήσει.

Αυτό το νέο σύστημα δεν κυοφορεί εκπλήξεις, κραδασμούς ή ανυπέρβλητες δυσκολίες. Για τη μεγάλη πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων, οι νέοι συντελεστές δεν θα συνεπάγονται συνταρακτικές ή απότομες αλλαγές. Και μάλιστα, οι καλές επιχειρήσεις θα ωφεληθούν.

Στην αρχή, αλλά πάντως όχι για απεριόριστο χρονικό διάστημα, οι επιχειρήσεις θα μπορούν να επιλέξουν να μη βαθμολογούνται από εταιρεία αξιολόγησης. Θα έχουν έτσι τον χρόνο να δημιουργήσουν ένα ιστορικό καλών επιδόσεων, ώστε όταν έρθει η ώρα να βαθμολογηθούν, να επιτύχουν υψηλό rating.

Οι τράπεζες, με τη σειρά τους, πρέπει να διασφαλίσουν ότι το εσωτερικό τους σύστημα διακρίνει τα ανοίγματα προς ΜΜΕ και να επανεξετάσουν τις παραμέτρους του κινδύνου αναφορικά με τα συγκεκριμένα ανοίγματα. Επιπλέον, αναγκαία κρίνεται η ενημέρωση των ΜΜΕ επί του νέου Συμφώνου, προκειμένου αφενός να κατανοήσουν τις επερχόμενες εξελίξεις και αφετέρου να εμπεδώσουν την ανάγκη συνεργασίας και παροχής στοιχείων προς τις τράπεζες, έτσι ώστε οι τελευταίες να αξιολογούν προσηκόντως τα ανοίγματα.

Στο περιβάλλον αυτό, οι τράπεζες λαμβάνουν μέριμνα, ώστε να θέτουν σε εφαρμογή τους μηχανισμούς εκείνους, που επιτρέπουν την πλήρη και ορθή

εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου, που διέπει την ορθή λειτουργία των διαδικασιών χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, και να παρακολουθούν στενά τις κοινοτικές εξελίξεις, προκειμένου να προετοιμαστούν κατάλληλα. Χρόνος υπάρχει αρκετός, αρκεί πάντα να υπάρχει υγιής συνεργασία μεταξύ τραπεζών και επιχειρήσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΜΕΘΟΔΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ				
	ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ	ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ		ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ
		ΘΕΜΕΛΙΩΔΗΣ	ΕΞΕΛΙΜΕΝΗ	
Συντ/τές κινδύνου	5	Περισσότεροι	Περισσότεροι	Περισσότεροι
PD	Εποπτική Αρχή	Τράπεζα	Τράπεζα	Τράπεζα
LGD	Εποπτική Αρχή	45% ή 75%	Τράπεζα	Τράπεζα
EAD	Εποπτική Αρχή	100%	Τράπεζα	Τράπεζα
M	Όχι	2 ^{1/2} έτη ή 6 μήνες για συναλλαγές repos	Τράπεζα	Ναι (Τράπεζα)
Correlation	Όχι	Προκαθορισμένος	Προκαθορισμένος	Τράπεζα

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜΜΕ			
Συντελεστές στάθμισης κινδύνου			
	Βασιλεία II		Βασιλεία I
	Τυποποιημένη Μέθοδος	Μέθοδος Εσωτερικών Αξιολογήσεων	
Εξωτερική χρηματοδότηση	100% για άνοιγμα > 1εκ.	Συνάρτηση για ανοίγματα λιανικής	100%
	75% για άνοιγμα < 1εκ.	Συνάρτηση για ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων αλλά προσαρμογή στο μέγεθος της επιχείρησης	
Εσωτερική χρηματοδότηση	100%	Προσέγγιση αγοράς: ελάχιστος συντελεστής 200% ή 300% ανάλογα με την υιοθετηθείσα υπο-μέθοδο	
		Προσέγγιση βάσει των παραμέτρων PD/LGD: Προκαθορισμένο LGD 90%	

**ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
«ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ “ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ”»**

Αιτήσεις πτωχεύσεων	με τον κωδικό αριθμό	01
Κηρυχθείσες πτωχεύσεις	« «	02
Διαταγές πληρωμών	« «	03
Αγωγές πιστωτικών κύκλων	« «	04
Αποφάσεις πιστωτικών κύκλων	« «	05
Πλειστηριασμοί ακινήτων	« «	06
Πλειστηριασμοί κινητών	« «	07
Πωλήσεις	« «	08
Αγορές	« «	09
Προσημειώσεις – Υποθήκες	« «	10
Κατασχέσεις	« «	11
Μεταβολές εταιρειών – δημοσιεύσεις Ισολογισμών	« «	12
Ακάλυπτες επιταγές	« «	13
Απλήρωτες συναλλαγματικές	« «	14

ΑΙΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ο.Ε., Ε.Ε., ΑΤΟΜΙΚΗ)

Επωνυμία και Διακριτικός Τίτλος				
Δραστηριότητα	Έτος Ίδρυσης	Οικείο Επιμελητήριο		
Κατηγορία Λογιστικών Βιβλίων	Αριθμός Προσωπικού:	α) Υπάλληλοι	β) Τεχνίτες / Εργάτες	
ΑΦΜ	ΔΟΥ	Ταμεία κύριας Ασφάλισης Προσωπικού ΝΑΙ / ΟΧΙ		
Έδρα Επιχείρησης: Περιοχή-Πόλη	Οδός- Αριθμός	Ιδιόκτητη	Τηλέφωνο	Fax
ΝΑΙ / ΟΧΙ				
Υποκατάστημα: Περιοχή-Πόλη	Οδός- Αριθμός	Ιδιόκτητη	Τηλέφωνο	Fax
ΝΑΙ / ΟΧΙ				
Εργοστάσιο: Περιοχή-Πόλη	Οδός- Αριθμός	Ιδιόκτητη	Τηλέφωνο	Fax

ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

	Όνομα-Επώνυμο Μετόχου	Ποσοστό Συμ/χής	ΑΔΤ.-Ημ/νία έκδοσης	ΑΦΜ	Διεύθυνση
1					
2					
3					
4					

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΤΡΙΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΕΤΩΝ:

Έτος	1999	2000	2001
Πωλήσεις/Ακαθάριστα Έσοδα:			
Κέρδη (Ζημιές):			

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ (από Δάνεια, Leasing, Εγγυητικές Επιστολές κλπ.)

Δανειστής / Τράπεζα	Είδος Δανείου	Υπόλοιπο Δανείου	Λήξη	Εξασφάλιση

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΙΤΟΥΜΕΝΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Σκοπός Δανείου	Ποσό Δανείου	Διάρκεια

Συμπληρώνεται ΜΟΝΟ σε περίπτωση χρηματοδότησης ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ:

Περιγραφή Εξοπλισμού	Κόστος / Αξία

Συμπληρώνεται ΜΟΝΟ σε περίπτωση χρηματοδότησης ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΕΓΗΣ:

ΑΓΟΡΑ , ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ , ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ , ΕΠΙΣΚΕΥΗ , ΕΠΕΚΤΑΣΗ ,

Περιγραφή (γραφείο, κατάστημα, εργοστάσιο κλπ)

Όροφος και Εμβαδό (m²)

Χρονολογία κατασκευής

Διεύθυνση Ακινήτου: Περιοχή-Πόλη

Οδός- Αριθμός

Κόστος / Αξία Ακινήτου

Σε περίπτωση ΑΓΟΡΑΣ ή ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ παρακαλούμε συμπληρώστε τα στοιχεία του Πωλητή ή Κατασκευαστή:

Όνομα-Επώνυμο	Διεύθυνση	Τηλέφωνο

ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Περιγραφή Ακινήτου	Διεύθυνση	Τετρ. Μέτρα	Σημερινή Αξία

Έτος Κτήσεως	Έτος Κατασκευής	Προσημειώσεις – Υποθήκες

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Είστε Πελάτης της Citibank; *Ναι* ___ *Όχι* ___ Κατάστημα Citibank: _____ Αρ. Λογαριασμού: _____

ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΑΓΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΕ:

ΟΝΟΜΑ – ΕΠΩΝΥΜΟ: _____

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: _____

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: _____

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΑΙΤΗΣΗΣ

Με την υπογραφή της παρούσας δηλώνω/ουμε υπεύθυνα και αποδέχομαι/αστε ότι:

1. Τα στοιχεία που αναγράφονται παραπάνω είναι πλήρη, ακριβή και αληθή και η Τράπεζα είναι εξουσιοδοτημένη να τα ελέγξει ανταλλάσσοντας πληροφορίες ακόμη και με άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
2. Η Τράπεζα εξουσιοδοτείται να ζητήσει και να λάβει πληροφορίες από το Diners Club Ελλάδος αναφορικά με την κατάσταση του λογαριασμού μου/μας.
3. Η Τράπεζα έχει το δικαίωμα της ανατιολόγητης έγκρισης ή απόρριψης της αίτησης.
4. Τα προσκομιζόμενα έγγραφα από τον κατάλογο των ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ είναι ακριβή αντίγραφα των πρωτοτύπων που έχουν υποβληθεί στις αρμόδιες αρχές

Παρακαλώ να εγκρίνετε την αιτούμενη πίστωση. Δηλώνω υπεύθυνα, γνωρίζοντας τις συνέπειες μου για ψευδή δήλωση, ότι η αιτούμενη πίστωση θα χρησιμοποιηθεί για το σκοπό που αναφέρεται παραπάνω.

Τόπος _____ Ημερομηνία _____

Υπογραφή Πιστούχου (σφραγίδα /εξουσιοδοτημένες υπογραφές) _____

ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ

CIF Πελάτη: _____ Κατάστημα: _____

Όνομα-Κωδικός CR: _____

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΥΗΤΗ (ή ιδιοκτήτη ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ)

Όνομα - Επώνυμο	Επάγγελμα	ΑΔΤ/Ημερομηνία Έκδοσης	ΑΦΜ
Διεύθυνση: Περιοχή-Πόλη		Οδός- Αριθμός	Τηλέφωνο

ΝΑΙ / ΟΧΙ

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΠΗΓΗ ΤΡΙΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΕΤΩΝ:

	1999	2000	2001
Εισόδημα:			

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΠΗΓΗ

Μισθωτές Υπηρεσίες:	
Ελευθ. Επάγγελμα:	
Ακίνητα:	
Τόκοι/Μερίσματα:	
Άλλα έσοδα:	

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΞΟΔΑ

Ενοίκια:	
Δόσεις Δανείων:	
Δίδακτρα:	
Ασφάλειες:	
Άλλα σταθερά έξοδα:	

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ (από Δάνεια, Leasing, Εγγυητικές Επιστολές κλπ.)

Δανειστής / Τράπεζα	Είδος Δανείου	Υπόλοιπο Δανείου	Λήξη	Εξασφάλιση

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

Δανειστής / Τράπεζα	Δανειζόμενος	Σκοπός Δανείου	Υπόλοιπο Δανείου	Λήξη

ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

	Περιγραφή Ακινήτου (σπίτι, γραφείο, κατάστημα κλπ.)	Διεύθυνση	Τετρ. Μέτρα	Εμπορική Αξία	Αντ'νικη Αξία
1					
2					
3					

	Ποσοστό Κυριότητας			Έτος Κτήσεως	Έτος Κατασκευής	Προσημειώσεις – Υποθήκες
	Πλήρης	Ψιλή	Επικαρπία			
1						
2						
3						

ΆΛΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

 Επιβατηγά Ι.Χ.: _____ Τίτλοι: _____
 Σκάφη αναψυχής: _____ Καταθέσεις: _____

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

 Είστε Πελάτης της Citibank; *Ναι* ___ *Όχι* ___ Κατάστημα Citibank: _____ Αριθμός Λογαριασμού: _____
 Είστε Κάτοχος Καρτών Citibank; Diners: _____ No. Κάρτας: _____ Citibank Visa: _____
 No. Κάρτας: _____ Citibank MasterCard: _____ No. Κάρτας: _____
 Άλλες Πιστωτικές Κάρτες: _____

ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΑΓΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΕ:**ΟΝΟΜΑ – ΕΠΩΝΥΜΟ:** _____**ΤΗΛΕΦΩΝΟ:** _____**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** _____**ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΑΙΤΗΣΗΣ**

Με την υπογραφή της παρούσας δηλώνω υπεύθυνα και αποδέχομαι ότι:

1. Τα στοιχεία που αναγράφονται παραπάνω είναι πλήρη, ακριβή και αληθή και η Τράπεζα είναι εξουσιοδοτημένη να τα ελέγξει ανταλλάσσοντας πληροφορίες ακόμη και με άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
2. Η τράπεζα εξουσιοδοτείται να ζητήσει και να λάβει πληροφορίες από το Diners Club Ελλάδος αναφορικά με την κατάσταση του λογαριασμού μου/μας.
3. Τα προσκομιζόμενα έγγραφα από τον κατάλογο των ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ είναι ακριβή αντίγραφα των πρωτοτύπων που έχουν υποβληθεί στις αρμόδιες αρχές
4. **Επεξεργασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:** Αναφορικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Ν. 2472/1997) του Πιστούχου και του Εγγυητή που περιέχονται στην παρούσα αίτηση ή θα περιέλθουν στην Τράπεζα στο μέλλον, στα πλαίσια της εκτέλεσης της συναλλακτικής σχέσης, συμπεριλαμβανομένων και των στοιχείων οικονομικής / συναλλακτικής συμπεριφοράς καθώς και πληροφοριών αναφορικά με την κίνηση του δανειακού λογαριασμού τους και γενικά χρηματοδοτήσής τους είτε από την Τράπεζα είτε και από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (τα οποία θα αποκαλούνται στη συνέχεια συνολικά χάριν συντομίας τα 'Προσωπικά Δεδομένα'), ο Πιστούχος και ο Εγγυητής συμφωνούν και αποδέχονται ότι:
 - (i) Η Τράπεζα έχει δικαίωμα επεξεργασίας των Προσωπικών Δεδομένων, πλην των Ευαίσθητων, με σκοπό την υποστήριξη, προώθηση και εκτέλεση της συναλλακτικής σχέσης με τον Πιστούχο και τον Εγγυητή. Στα Προσωπικά Δεδομένα που θα τύχουν επεξεργασίας περιλαμβάνονται και όσα είναι καταχωρημένα κάθε φορά στο όνομα του Πιστούχου ή και του Εγγυητού στο Διατραπεζικό Αρχείο Πληροφοριών 'Τειρεσίας'.
 - (ii) Η Τράπεζα δεν θα διαβιβάζει ή γνωστοποιεί τα Προσωπικά Δεδομένα σε τρίτους, εκτός αν πρόκειται για : (α) εταιρείες προς τις οποίες έχει αναθέσει, μερικά ή ολικά, την εκτέλεση της επεξεργασίας των Προσωπικών Δεδομένων, σύμφωνα με το νόμο, (β) τα Διατραπεζικά Συστήματα Συναλλαγών ή Αρχεία Πληροφοριών (Τειρεσίας), με σκοπό την εκτέλεση των συναλλαγών καθώς και την προστασία της πίστης και αμοιβαία ενημέρωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπως επίσης και για την διαπίστωση της πιστοληπτικής ικανότητας. (γ) διαβίβαση ή γνωστοποίηση που επιβάλλεται από τον Νόμο ή δικαστική απόφαση.
 - (iii) Η Τράπεζα έχει δικαίωμα χρήσης των Προσωπικών Δεδομένων, με σκοπό την προώθηση από απόσταση των δικών της χρηματοοικονομικών προϊόντων ή και των προϊόντων / υπηρεσιών επιχειρήσεων που ανήκουν στον ίδιο με αυτή όμιλο.
 - (iv) Η επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων θα διατηρηθεί και μετά τη λήξη της σύμβασης για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται από την ισχύουσα νομοθεσία.
 - (v) Διατηρούν τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης που παρέχει ο Νόμος, καθώς και το δικαίωμα της εξαίρεσης μου/μας από την επεξεργασία των Προσωπικών Δεδομένων για σκοπούς προώθησης πωλήσεων από απόσταση.
 - (vi) Η τυχόν ανάκληση της παρούσας συγκατάθεσης σχετικά με την επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων στο αρχείο 'Τειρεσίας' θα απευθύνεται στον υπεύθυνο επεξεργασίας 'ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ', οδός Αλαμάνας αριθ. 151 25 Μαρούσι.

Τόπος _____ Ημερομηνία _____

Υπογραφή Εγγυητή _____

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΕΓΓΥΗΤΗ

- ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ
- Ε9 (ΑΚΙΝΗΤΩΝ) ΕΠΙΚΥΡΩΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΟΡΙΑ (αρχική δήλωση και δηλώσεις τυχόν μεταβολών)
- ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΑΤΟΜΙΚΟ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΙΚΟ ΕΦΟΡΙΑΣ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ

CIF Πελάτη:

Όνομα-Κωδικός CR:

Κατάστημα:

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

A. ΒΙΒΛΙΑ Β' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ (ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ)

- ΑΙΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΛΗΡΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΕΝΗ
- ΕΞ ΤΡΙΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΕΤΩΝ
- ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΦΠΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΕΤΟΥΣ
- ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΦΠΑ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΕΤΟΥΣ
- ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΑΤΟΜΙΚΟ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΙΚΟ ΕΦΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ
- ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΜΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΝΩ ΤΟΥ 10%
- ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ/ΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ/ΕΣ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑ/ΕΣ ΑΠΟ ΟΛΑ ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
- ΑΙΤΗΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (ΕΑΝ ΕΧΕΙ ΖΗΤΗΘΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΙΔΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΟ ΔΑΝΕΙΩΝ)

B. ΒΙΒΛΙΑ Γ' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

- ΑΙΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΛΗΡΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΕΝΗ
- ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΟΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΤΡΙΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΕΤΩΝ (ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΑΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ)
- ΟΡΙΣΤΙΚΟ Β' ΒΑΘΜΙΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 31^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΕΤΟΥΣ (ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΜΕ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ)
- ΠΡΟΣΦΑΤΟ Β' ΒΑΘΜΙΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΠΕΡΣΙΝΟ (ΙΔΙΟΥ ΜΗΝΑ, ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΕΤΟΥΣ)
- ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΜΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΝΩ ΤΟΥ 10%
- ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ/ΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ/ΕΣ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑ/ΕΣ ΑΠΟ ΟΛΑ ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
- ΑΙΤΗΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (ΕΑΝ ΕΧΕΙ ΖΗΤΗΘΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΙΔΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΟ ΔΑΝΕΙΩΝ)

2. ΛΟΙΠΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΔΑΝΕΙΟ ΑΓΟΡΑΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

- Προτιμολόγιο (ή τιμολόγιο επί πιστώσει) για την αγορά του επιχειρηματικού εξοπλισμού.
- Τιμολόγιο Πώλησης τοις μετρητοίς ή εξοφλητική απόδειξη ΕΝΤΟΣ 5 ΗΜΕΡΩΝ από την εκταμίευση του Δανείου.

ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΔΑΝΕΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΕΓΗΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ: (ΠΡΟΣΚΟΜΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ ΣΤΟ ΜΗΧΑΝΙΚΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΑΚΙΝΗΤΟ)

- Απλό φωτοαντίγραφο Τίτλου Κτήσεως (συμβολαίου) του ακινήτου,
- Απλό φωτοαντίγραφο συμβολαίου του προς αγορά ακινήτου πριν την υπογραφή του νέου συμβολαίου αγοράς από τον πελάτη/αγοραστή (στη περίπτωση αγοράς Επαγγελματικής Στέγης)
- Δήλωση Καταχώρησης του Ακινήτου στο Εθνικό Κτηματολόγιο, εάν το ακίνητο βρίσκεται σε περιοχή που έχει ενταχθεί στο κτηματολόγιο.
- Εγκεκριμένο Διάγραμμα Κάλυψης του ακινήτου (Φωτοαντίγραφο επικυρωμένο από την πολεοδομία ή από δικηγόρο).
- Άδεια ανέγερσης του ακινήτου (Φωτοαντίγραφο επικυρωμένο από την πολεοδομία ή από δικηγόρο).
- Τοπογραφικό με τους όρους δόμησης (Φωτοαντίγραφο επικυρωμένο από την πολεοδομία ή δικηγόρο).
- Κάτοψη ακινήτου (Φωτοαντίγραφο επικυρωμένο από την πολεοδομία ή από δικηγόρο)
- προϋπολογισμός εργασιών από τον μηχανικό του πελάτη στη περίπτωση επισκευής ή/και κατασκευής)

Συνεργαζόμενοι Μηχανικοί
Όνομα/Τηλέφωνο

Συνεργαζόμενοι Δικηγόροι
Όνομα/Τηλέφωνο

3. ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ (εφόσον η επιχείρηση δεν είναι υφιστάμενος πελάτης της Citibank)

A. ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

- ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ
- ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΕΠΙΤΕΙΔΕΥΜΑΤΟΣ
- ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΟΙΚΕΙΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ / ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ

B. ΟΜΟΡΡΥΘΜΕΣ ΚΑΙ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

- ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΜΟΔΙΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΜΕ ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΤΑ ΟΙΚΕΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
- ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΤΥΧΟΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΘΕΩΡΗΜΕΝΑ ΩΣ ΑΝΩ
- ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΟΙΚΕΙΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ / ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ

Γ. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ)

- ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΜΟΔΙΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΜΕ ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΤΑ ΟΙΚΕΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
- ΦΥΛΛΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ
- ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΤΥΧΟΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΘΕΩΡΗΜΕΝΑ ΩΣ ΑΝΩ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΕΥΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΦΥΛΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ / ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΑΥΤΩΝ
- ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΟΙΚΕΙΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ / ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ

Δ. ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ (ΑΕ)

- ΚΑΤΑΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
- ΦΥΛΛΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΜΕ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
- ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΦΥΛΛΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΜΕ ΤΥΧΟΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ
- ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
- ΦΥΛΛΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
- ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΕ ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ
- ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΟΙΚΕΙΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ / ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ